

Onderzoekers

Tinne Mertens

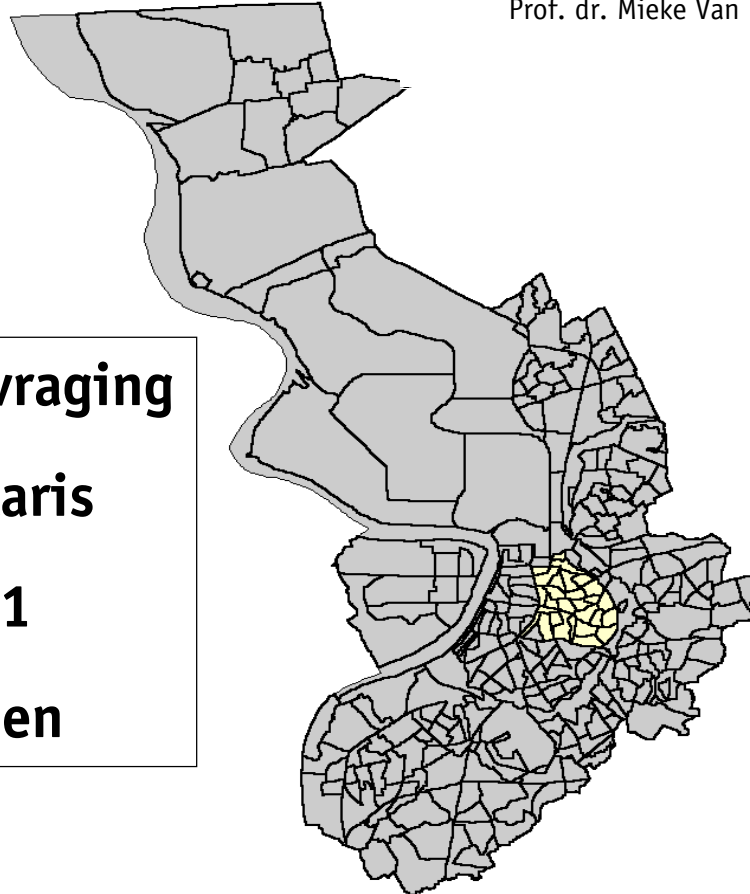
Bie Nielandt

Ilse Gilops

Promotor

Prof. dr. Mieke Van Haegendoren

**Bewonersbevraging
en inventaris
URBAN1
Antwerpen**

December 2002

D/2002/2451/48
ISBN 90-75262-35-3

Management Summary

1. Situering van het onderzoek

In 1994 ging in Antwerpen het URBAN1-programma¹ van start. Het programma richt zich op de problemen in de achtergestelde stedelijke gebieden. Het URBAN-gebied in Antwerpen omvat vijf administratieve wijken tussen de spoorwegbundel, de leien en de Plantin Moretuslei. De vijf administratieve wijken zijn: Antwerpen - Pothoek – Atheneum (wijk 5), Antwerpen - Centraal Station (wijk 6), Antwerpen - Stuivenberg – Dam (wijk 11), Borgerhout - Moorkensplein (wijk 41) en Borgerhout - Helmstraat (wijk 42).

Het onderzoeksinstituut Sein, verbonden aan het Limburgs Universitair Centrum, werd aangesteld als externe evaluator van het URBAN-programma. Sein leverde tussen 1996 en 2001 vier ongoing-evaluatierapporten af. In 2002 werd de eindevaluatie opgemaakt. Het voorliggende rapport kadert binnen deze eindevaluatie. Dit rapport bestaat uit een inventaris van recente onderzoeken en gegevensbronnen over het URBAN-gebied en het verslag van een grootschalige bevraging van de bewoners in het URBAN-gebied. Het doel van de inventaris is het in kaart brengen van de gegevens die reeds over de buurt beschikbaar zijn om overbevraging van de buurt te vermijden.

Bewonersparticipatie is één van de uitgangsprincipes van het URBAN-programma. Toch blijkt uit de ongoing-evaluatierapporten van Sein dat de communicatie met de bewoners niet steeds optimaal verloopt (Sein, 2000: 111-112). De bewonersbevraging wil een aanzet vormen tot het vertalen van de visie van de bewoners naar het beleid toe. Wij willen met deze bewonersbevraging nagaan hoe de URBAN-bewoners hun buurt beleven. De buurtbeleving werd bevraged op het vlak van:

- (1) de fysische leefomgeving,
- (2) de sociale woonomgeving,
- (3) de economische aspecten van de buurt,
- (4) het stedelijk beleid.

¹ Er is ondertussen een URBAN2-programma van start gegaan in Antwerpen. Met "URBAN" verwijzen we in de rest van de tekst naar het URBAN1-programma in Antwerpen.

We maakten ook een socio-economisch profiel op van de URBAN-bewoners en bespraken de algemene houding tegenover de woning en de buurt. De gegevens werden verzameld aan de hand van face-to-face interviews met een gestandaardiseerde vragenlijst. We bevroegen een representatieve steekproef van officieel geregistreerde URBAN-bewoners. De enquêteurs van Sein realiseerden 413 interviews.

2. Inventaris van recente onderzoeken en gegevensbronnen

We bespreken veertien recente onderzoeksrapporten en/of gegevensbronnen. Het betreft enkel onderzoeken of gegevensverzamelingen met betrekking tot de URBAN-buurt of een gedeelte van de URBAN-buurt.

3. Resultaten van de bewonersbevraging

De resultaten van de bewonersbevraging zijn onderverdeeld in zes hoofdstukken:

- het socio-economisch profiel van de URBAN-bewoners,
- de algemene houding van de URBAN-bewoners tegenover de woning en de buurt,
- de beleving van de fysieke leefomgeving,
- de beleving van de sociale leefomgeving,
- de beleving van de economische leefomgeving,
- de mening over het stedelijk beleid.

We geven per hoofdstuk een kort overzicht van de opzet en de resultaten.

3.1 Het socio-economisch profiel van de URBAN-bewoners

We evalueerden de onderzoekspopulatie op haar socio-economische kenmerken. Het is belangrijk om na te gaan in welke mate de URBAN-bewoners verschillen van andere populaties. We vergeleken met de Vlaamse en/of Antwerpse bevolking. De Vlaamse gegevens zijn afkomstig van de Ispo-enquêtes van '95 of '99 (Ispo, 1995 of Meersseman E., Billiet J. e.a., 2001), de PSBH-dataset van 1998 (UIA en Ulg, 1993-2002), vrind 2000 (APS, 2001) of Vlaamse NIS-gegevens (NIS, 16/01/2001). De vergelijkingsgegevens van Antwerpen kregen we van de Databank Sociale Planning (SOMA vzw).

Het profiel van de URBAN-bewoners wijkt duidelijk af van dat van de Antwerpse en/of Vlaamse bevolking. De URBAN-bewoners zijn gemiddeld ouder dan de Vlamingen, niet dan de Antwerpenaars. In de URBAN-buurt zijn er verhoudingsgewijs minder bewoners met de Belgische nationaliteit, meer met de Marokkaanse of Turkse nationaliteit en meer met een andere nationaliteit dan in Antwerpen en Vlaanderen. Wat scholing betreft zijn de bewoners duidelijk lager geschoold dan de Vlamingen. De kans dat een URBAN-bewoner betaald werk heeft, is kleiner dan bij een Vlaming, de URBAN-bewoners hebben bovendien opvallend meer financiële problemen.

3.2 Algemene houding tegenover woning en buurt

De URBAN-bewoners zijn in grote mate tevreden over hun woning. Deze woning is in 60% van de gevallen hun eigendom. Meestal gaat het bovendien om een rijwoning. Het merendeel van de URBAN-bewoners² woont al meer dan vijf jaar in de buurt. De redenen om in de URBAN-buurt te komen wonen zijn voornamelijk van praktische aard, bijvoorbeeld "omwille van de nabijheid van Antwerpen-Centrum", "omwille van de goede verbinding met werk" en "omwille van de betaalbaarheid van de woning".

Ongeveer de helft van de bewoners zou verhuizen naar een gelijkaardige woning in een andere buurt indien men die mogelijkheid aangeboden kreeg. De hoge graad van tevredenheid over de woning en het hoge percentage URBAN-bewoners dat zou verhuizen naar een gelijkaardige woning in een andere buurt, wijst erop dat de buurtproblematiek niet gegenereerd wordt door problemen met de woning.

We vroegen aan de URBAN-bewoners welke voorwaarden moeten vervuld worden om de buurt aangenamer te maken. Het merendeel van de URBAN-bewoners vindt dat het sluikestorten moet aangepakt worden en dat de buurt properder moet worden gemaakt.

² Enkel de bewoners die officieel geregistreerd zijn werden in de steekproef opgenomen.

3.3 De fysieke leefomgeving

Het eerste gedeelte van de buurtbeleving dat we bespreken is de beleving van de fysieke aspecten van de buurt. Met “fysieke aspecten ” bedoelen we de materiële omgeving: netheid van de buurt, aanwezigheid van parken en pleintjes, inrichting en onderhoud van straten, parken en pleintjes en het subjectief esthetische aspect van de buurt. Meer dan 60% van de URBAN-bewoners is ontevreden over de fysieke aspecten van de buurt.

Naarmate men meer tevreden is over de eigen woning, is men ook meer tevreden over de fysieke aspecten van de buurt. De URBAN-bewoners wier moedertaal Turks, Berber, Arabisch of Koerdisch³ is, zijn meer tevreden over de fysieke aspecten van de buurt. De URBAN-bewoners uit de wijk Borgerhout - Helmstraat zijn het meest tevreden over de fysieke aspecten van de buurt, de inwoners van de wijk Antwerpen - Pothoek - Atheneum het minst.

3.4 De sociale woonomgeving

Het tweede gedeelte van de buurtbeleving dat we bespreken handelt over “de sociale aspecten van de buurt”: vrijetijdsbesteding in de buurt, engagement in verenigingen, sociale cohesie in de buurt, subjectieve onveiligheidsgevoelens, contact met buren en multiculturaliteit.

Vrijetijdsbesteding in de buurt

We bespreken in de eerste plaats de vrijetijdsbesteding van de URBAN-bewoners. We gingen na welk gedeelte van de vrije tijd de URBAN-bewoners in de eigen buurt besteden en aan welke activiteiten zij die tijd besteden. Als men winkelt, aan vrijwilligerswerk doet, uitgaat of aan workshops deelneemt, doet men dit voornamelijk in de eigen buurt. Voor sport, culturele activiteiten en cursussen of opleidingen verlaten de URBAN-bewoners de buurt.

Opsinjoren is een stedelijke dienst onder de afdeling Burgerzaken van de Stad Antwerpen. De dienst wil samen met de bewoners werken aan een propere, groene en gezellige buurt. Op deze manier hoopt de Stad Antwerpen de sociale cohesie tussen haar bewoners te verbeteren. (Stad Antwerpen, 16/09/2002) Ongeveer één derde van de URBAN-bewoners antwoordde bevestigend op de vraag “Kent u de stedelijke dienst Opsinjoren?”. De

³ Verder naar verwezen als Noord-Afrikaanse moedertaal.

bekendheid van Opsinjoren is groter bij autochtonen en Nederlandstalige allochtonen dan bij de andere allochtonen. Eén op tien URBAN-bewoners nam in de periode van twaalf maanden voor het interview deel aan één/meerdere activiteiten van Opsinjoren. De meningen over de stedelijke dienst en haar activiteiten zijn positief.

Sociale buurtbelevingsschaal

We brachten vijf uitspraken over de sociale cohesie in de buurt en multiculturaliteit samen in een Likertschaal. Daaruit blijkt dat de buurt qua sociale aspecten beter voldoet aan de normen van de URBAN-bewoners dan de fysieke aspecten van de buurt.

Naarmate men ouder wordt, is men minder tevreden over de sociale aspecten van de buurt. De URBAN-bewoners met een eigen/ouderlijke Noord-Afrikaanse moedertaal zijn meer tevreden over de sociale aspecten van de buurt dan de bewoners met Nederlands als moedertaal.

Onveiligheidsgevoelens

Een belangrijk gedeelte van de sociale buurtbeleving is het zich (on)veilig voelen in de eigen woonbuurt. We peilden naar de subjectieve onveiligheid bij de bewoners van de URBAN-buurt. We maakten daarbij dankbaar gebruik van de vraagstelling van "Veiligheidsmonitor 2000" van de Federale Politie (Federale Politie, z.d.). De onveiligheidsgevoelens van de URBAN-bewoners vergeleken we met die van de Antwerpenaars.

De onveiligheidsgevoelens in de URBAN-buurt zijn groot, groter nog dan in Antwerpen. (Forceville, z.d.) De URBAN-bewoners die vinden dat ze in een mooie, verzorgde en propere buurt leven, voelen zich minder onveilig in de eigen buurt. De oudere, autochtone vrouwen voelen zich het meest onveilig. De jongeren voelen zich veiliger dan de 65-plussers, de mannen voelen zich veiliger dan de vrouwen en de URBAN-bewoners met een Noord-Afrikaanse moedertaal voelen zich veiliger in de buurt dan de autochtonen. De laagst opgeleiden en de hoogst opgeleiden voelen zich minder onveilig dan de rest.

We gingen na welke situaties in de buurt als probleem worden ervaren. We verdeelden de situaties in vier groepen:

- (1) verkeerssituaties: agressief verkeersgedrag, geluidsoverlast door verkeer, onaangepaste snelheid in het verkeer en aanrijdingen;

- (2) vermogensdelicten: fietsdiefstal, diefstal uit auto's, inbraak in woningen of andere gebouwen en autodiefstal;
- (3) dreiging: bedreiging, mensen worden lastiggevallen op straat en geweld;
- (4) verloedering: algemene geluidsoverlast, bekladde muren of gebouwen, overlast van groepen jongeren, rommel op straat, vernieling van telefooncellen en bus- of tramhokjes en overlast ten gevolge van druggebruik.

Rommel op straat (verloedering), diefstal uit auto's, fietsdiefstal (vermogensdelicten), agressief verkeersgedrag en onaangepaste snelheid in het verkeer (verkeerssituaties) zijn de situaties die de URBAN-bewoners het meest als probleemsituaties ervaren. De situaties die te maken hebben met vermogensdelicten en verloedering worden het sterkst als probleem ervaren. Algemeen kan men stellen dat naarmate men meer tevreden is over de fysieke aspecten van de buurt, men de buurtsituaties minder als probleem beschouwt. De URBAN-bewoners van Noord-Afrikaanse afkomst ervaren, in vergelijking met de autochtonen, de situaties minder sterk als een probleem.

We gingen ook na in welke mate de onveiligheidsgevoelens van de URBAN-bewoners hen ertoe aanzet om potentieel gevaarlijke situaties te vermijden. Ongeveer de helft van de URBAN-bewoners met kinderen houdt zijn kinderen vaak of altijd thuis omdat men vreest voor hun veiligheid. 40% van de URBAN-bewoners blijft vaak of altijd thuis bij duisternis en/of doet niet open voor onbekenden.

3.5 Economische woonomgeving

Het derde gedeelte van de buurtbeleving dat we bespreken betreft "de economische aspecten van de buurt". We vroegen aan de URBAN-bewoners welke voorzieningen volgens hen noodzakelijk zijn in hun buurt, of deze voorzieningen aanwezig zijn en – indien ze aanwezig zijn – of ze er gebruik van maken. Indien gebruik gemaakt werd van een voorziening bevroegen we de tevredenheid erover. De voorzieningen in kwestie zijn handelszaken, banken, post en mutualiteiten, scholen, dokters en apothekers, openbaar vervoer en sportaccommodatie.

De scholen, dokters en apothekers en openbaar vervoer zijn voldoende aanwezig in de buurt. Over de aanwezigheid van handelszaken, banken, post en mutualiteiten en sportaccommodatie is er minder tevredenheid. Er is volgens de URBAN-bewoners een duidelijk gebrek aan sportaccommodatie. Het gebruik van de voorzieningen ligt bij de

meeste voorzieningen in de lijn van de aanwezigheid ervan. Uitzonderingen hierop zijn de scholen en de sportaccommodatie, deze voorzieningen worden minder gebruikt dan dat ze aanwezig zijn. Indien de URBAN-bewoners de aanwezige voorzieningen gebruiken, zijn ze er meestal tevreden over.

3.6 Mening over het stedelijk beleid

Het vierde gedeelte van de buurtbeleving dat we bespreken betreft de mening van de URBAN-bewoners over het stedelijk beleid en het beleid van de stad met betrekking tot de URBAN-buurt. We bevroegen ten eerste de mening van de bewoners over het Stadskantoor Noord en/of het Wijkkantoor Borgerhout. Vervolgens peilden we naar de mening over het stedelijk beleid.

Stadskantoor Noord en Wijkkantoor Borgerhout

Bijna 40% van de URBAN-bewoners kent het stads- of wijkkantoor. Indien men het stads- of wijkkantoor kent, is er 70% kans dat men er ook gebruik van maakt. De bekendheid is het grootst bij URBAN-bewoners die tevreden zijn over de sociale aspecten van de buurt, bij URBAN-bewoners die het financieel moeilijk hebben en bij Noord-Afrikaanse allochtonen. De voornaamste reden om langs te gaan in het stads- of wijkkantoor zijn regelingen in verband met de burgerlijke stand en vragen in verband met kinderbijslag, klusjesdiensten, studietoelagen, belastingen, verzekeringen of nutsvoorzieningen. De mening over het stads- of wijkkantoor bij diegene die het kennen is positief.

Uitspraken over het stedelijk beleid

We legden een lijst van vijftien uitspraken over het stedelijk beleid voor aan de URBAN-bewoners. Zij gaven voor elke uitspraak aan in welke mate ze akkoord gingen met die uitspraak.

Volgens de URBAN-bewoners moet de stad meer aandacht besteden aan armoede en uitsluiting, werkgelegenheid en welzijns- en gezondheidsvoorzieningen. De URBAN-bewoners voelen zich bovendien niet betrokken bij het beleid en ze hebben weinig vertrouwen in de financiële organisatie van de stad.

Leeftijd en etniciteit zijn goede voorspellers wat de mening over het stedelijk beleid betreft. Naarmate men ouder wordt is de kans groter dat men vindt dat de financiën van de stad niet goed worden beheerd en dat de stad al voldoende ruimte gecreëerd heeft voor

kinderen en jongeren. De 65-plussers vinden meer dan de jongere URBAN-bewoners dat de stedelijke diensten niet voor de veiligheid van hun bevolking zorgen en dat de stad niet genoeg aandacht heeft voor de problemen van de buurt.

De tevredenheid over het stadsbeleid is groter bij de Noord-Afrikaanse allochtonen dan bij de autochtonen. De Noord-Afrikaanse allochtonen willen meer een bijsturing van het welzijns- en tewerkstellingsbeleid dan de autochtonen. Ze vinden dat de stad de werkgelegenheid in de stad moet aanzwengelen en de kwaliteit van de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen verbeteren. De autochtonen leggen de nadruk op de organisatorische kant van het beleid (financiën en administratie). Ze zijn bovendien minder tevreden over de aandacht van de stad voor de URBAN-buurt, de verkeersveiligheid in de buurt en de zorg voor de veiligheid in het algemeen dan de Noord-Afrikaanse allochtonen.

4. Noord-Afrikaanse allochtonen en autochtonen

We hebben bij de bespreking van de resultaten van de bewonersbevraging meermaals aangegeven dat er een significant verschil is tussen de meningen van autochtonen en allochtonen. Het ging hier over allochtonen die als moedertaal Turks, Berber, Arabisch of Koerdisch spreken en/of Marokkaanse of Belg-Marokkaanse nationaliteit hebben. De Noord-Afrikaanse allochtonen verschillen van de autochtonen op het vlak van tevredenheid over de fysische aspecten van de buurt, tevredenheid over de sociale woonomgeving, tevredenheid over het stedelijk beleid en onveiligheidsgevoelens. We geven dit weer in onderstaande tabel. Per aspect van de buurtbeleving wordt weergegeven hoeveel procent er tevreden over is. In de laatste kolom geven we het percentage tevredenen bij de hele URBAN-bevolking weer.

Tabel: percentage Noord-Afrikaanse allochtonen, autochtonen en URBAN-bewoners dat eerder of helemaal tevreden is.

	Noord-Afrikaanse allochtonen	Autochtonen	Totale URBAN-bevolking
Fysische woonomgeving	45%	34%	37%
Sociale woonomgeving	79%	47%	55%
Veiligheid	70%	37%	43%
Administratieve dienstverlening van de stad	87%	63%	68%
Welzijns- en gezondheidsbeleid van de stad	22%	34%	31%
Werkgelegenheidsbeleid van de stad	10%	23%	19%

We zien in de tabel dat de Noord-Afrikaanse allochtonen in veel grotere mate tevreden zijn over de sociale woonomgeving en dat ze zich vaker veilig voelen in de buurt. Wat het stedelijk beleid betreft zijn de Noord-Afrikaanse allochtonen meer tevreden over de administratieve dienstverlening maar minder over het welzijns- en gezondheidsbeleid en het werkgelegenheidsbeleid van de stad. De Noord-Afrikaanse allochtonen zijn in grotere mate tevreden over de fysische aspecten van de buurt.

5. Aanbevelingen

De tevredenheid over de fysische aspecten van de buurt en de tevredenheid over de sociale aspecten van de buurt zijn centrale factoren in de buurtbeleving van de URBAN-bewoners. Men kan de tevredenheid over de fysische aspecten van de buurt verhogen door meer pleinen en parkjes te voorzien en ze anders in te richten en beter te onderhouden. Er moet bovendien meer ruimte komen voor kinderen en jongeren. De URBAN-bewoners zijn vragende partij voor meer open en groene ruimten die beter onderhouden en ingericht worden. De "nieuwe pleincultuur" van de stad Gent kan hierin als voorbeeld dienen. De stad Gent vormt de terreinen van Sint-Baafskouter om tot een park, legt nieuwe groene eilanden aan op de Gentse binnenwateren en koopt woningen op om het Acaciapark uit te breiden. (Stad Gent, 30/10/02)

Vrijtijdsbesteding in de buurt en deelname aan activiteiten van Opsinjoren kunnen een rol spelen in de opleving van de sociale aspecten van de buurt. Cultuurbeleving, sporten en

cursussen of opleidingen volgen gebeurt meestal buiten de eigen buurt. Opsinjoren geniet bovendien een geringe bekendheid, zeker bij Noord-Afrikaanse allochtonen, laag opgeleiden en diegene die nog niet ingebed zijn in sociale verenigingen. Het beleid doet er goed aan de bekendheid van Opsinjoren vergroten. Er is verder onderzoek nodig naar welke sportaccommodatie de bewoners in hun buurt missen. Willen zij één uitgebreid sportcomplex of willen zij meerdere kleine sportpleintjes waar men individueel en vrijblijvend kan sporten?

De URBAN-bewoners kregen tijdens het interview meermaals de kans om de pijnpunten van het beleid in de stad en – meer specifiek – in de URBAN-buurt aan te geven. De voornaamste bekommernis van de URBAN-bewoners is een properdere buurt, zonder rommel op straat. Acties zoals de Witte Tornado's, de Sluikstortcel, de Straatvrijwilligers en de beëdigde ambtenaren blijven noodzakelijk en moeten desnoods nog uitgebreid worden. De zichtbaarheid van deze acties voor de bewoners is belangrijk om aan te tonen dat de beleidsverantwoordelijken het probleem erkennen. De verkeerssituatie in de buurt baart ook heel wat bewoners zorgen. Ze vragen veiliger verkeer.

De bewoners vinden bovendien dat ze weinig inspraak hebben bij de plannen van het stadsbestuur voor de URBAN-buurt. Dit was nochtans één van de uitgangspunten van het URBAN-programma. Men kan de inspraak verhogen door de bekendheid van het lokale stads- en wijkkantoor te vergroten. 60% van de URBAN-bewoners die het stads- of wijkkantoor kennen, vindt immers dat hij daar zijn mening over de buurt kwijt kan. De bekendheid van het stads- of wijkkantoor is bovendien het grootst onder allochtonen, tevredenen over de sociale aspecten van de buurt en diegene die het materieel moeilijk hebben.

Er is op verschillende vlakken een significant verschil tussen de meningen van autochtonen en Noord-Afrikaanse allochtonen. Dit verschil kwam het best tot uiting in de tevredenheid over de buurt en in de aandachtspunten voor het beleid. De Noord-Afrikaanse allochtonen zijn meer tevreden over de fysische en de sociale aspecten van de buurt. De tevredenheid over het huidig gevoerde beleid is groter bij de Noord-Afrikaanse allochtonen dan bij de autochtonen. Wat de aandachtspunten voor het beleid betreft willen deze allochtonen meer een bijsturing van het welzijns- en tewerkstellingsbeleid dan de autochtonen. Het stadsbestuur kan dus best rekening houden met de verschillen tussen deze groepen en een doelgroepenbeleid uitwerken. Tewerkstellingsprogramma's voor allochtonen moeten hiervan zeker deel uitmaken.

We merkten ook meermaals een verschil op tussen de leeftijdsgroepen. De oudere URBAN-bewoners zijn minder tevreden over de sociale aspecten van de buurt en voelen zich minder veilig. Naarmate men ouder wordt, is de kans bovendien groter dat men vindt dat de financiën van de stad niet goed worden beheerd en dat de stedelijke diensten niet voor de veiligheid van haar bevolking zorgen. De oudste URBAN-bewoners zijn minder tevreden over de eigen buurt en het stedelijk beleid en ze voelen zich onveiliger dan de jongere URBAN-bewoners. Eén vijfde van de URBAN-bewoners is ouder dan 65 jaar. We kunnen dus een groot deel van de ontevredenheid over de buurt en beleid en de subjectieve onveiligheidsgevoelens op naam van de ouderen schrijven. In de inventaris van recente onderzoeken in het URBAN-gebied (HOOFDSTUK 2:) staat geen enkel onderzoek vermeld met betrekking tot de oudere bewoners en hun buurtbeleving. Er is dus onderzoek nodig naar de behoeften van de senioren in de buurt. De stad kan dan op basis van de conclusies van dit onderzoek een beleid voor senioren vorm geven.

Inhoudstafel

HOOFDSTUK 1: Inleiding.....	1
HOOFDSTUK 2: Inventaris van recente onderzoeken in URBAN-gebied.....	3
2.1 Evaluatierapporten URBAN 1.....	3
2.2 De herbestemming van het spoorwegemplacement Stuivenberg: bewonersbevraging.	4
2.3 Actualisering van wijkontwikkelingsplannen.....	4
2.4 Evaluatie van de wijkkranten	5
2.5 Antwerpse wijkmonitor	5
2.6 Jeugdpeilingen.....	6
2.7 Kinder- en jongerenonderzoek Antwerpen-Noord	7
2.8 Antwerpse winkelstraten	8
2.9 Buurtproblemen en onveiligheidsgevoelens	10
2.10 Het klantenmanagementsysteem van stad Antwerpen.....	10
2.11 Een verslag uit Borgerhout.....	11
2.12 De impact van stadsvernieuwing op de bedrijvigheid in Antwerpen-Noord.....	11
2.13 Armoede en uitsluiting in het stadslandschap	12
2.14 Lokale vertogen en praktijken met een weerslag op de stedelijke ruimte.....	12
HOOFDSTUK 3: Situering van de bewonersbevraging	15
3.1 Het URBAN-programma	15
3.2 Bewonersbevraging	17
HOOFDSTUK 4: Methodologie.....	19
4.1 Probleemstelling.....	19

4.2	Waarnemingsmethode.....	19
4.3	De onderzoekspopulatie en steekproef	20
HOOFDSTUK 5: Verloop van het onderzoek.....		21
5.1	Bespreking van de vragenlijst	21
5.2	Organisatie van het veldwerk.....	22
5.3	Respons en non-respons	23
HOOFDSTUK 6: Resultaten van de Bewonersbevraging		27
6.1	Socio-economisch profiel van de URBAN-bewoners	27
6.1.1	Leeftijd en geslacht	28
6.1.2	Etniciteit.....	29
6.1.3	Onderwijs	30
6.1.4	Arbeidssituatie.....	31
6.1.5	Subjectieve armoedebeleving	33
6.1.6	Lidmaatschap van verenigingen	34
6.1.7	Besluit	36
6.2	Algemene houding tegenover woning en buurt.....	37
6.2.1	De woning	37
6.2.2	De buurt.....	40
6.2.3	Besluit	44
6.3	Beleving van de fysieke aspecten van de buurt	45
6.4	Beleving van de sociale aspecten van de buurt.....	49
6.4.1	Vrijtijdsbesteding in de buurt	49
6.4.2	Sociale buurtbelevingsschaal.....	55
6.4.3	Onveiligheidsgevoelens	58
6.4.4	Besluit	72

6.5	Beleving van de economische aspecten van de buurt	74
6.5.1	Handelszaken.....	74
6.5.2	Bank, Post, Mutualiteiten	75
6.5.3	Scholen.....	76
6.5.4	Dokters, Apothekers.....	77
6.5.5	Openbaar vervoer.....	78
6.5.6	Sportaccommodatie	78
6.5.7	Besluit	79
6.6	Mening over het stedelijk beleid	79
6.6.1	Stadskantoor Noord en Wijkkantoor Borgerhout	80
6.6.2	Het stedelijk beleid.....	83
6.6.3	Besluit	87
HOOFDSTUK 7: Algemene Conclusie		89
7.1	Algemene resultaten	89
7.2	Aanbevelingen	92
HOOFDSTUK 8: Bibliografie		95
HOOFDSTUK 9: Bijlage: De vragenlijst		99

Liist van tabellen

Tabel 1: Verdeling van steekproef en respons naar geslacht, in absolute aantallen en percentages	23
Tabel 2: Verdeling van steekproef en respons naar wijk, in absolute aantallen en percentages	24
Tabel 3: Verdeling van steekproef en respons naar leeftijd, in absolute aantallen en percentages	24
Tabel 4: Verdeling van steekproef en respons naar nationaliteit, in absolute aantallen en percentages	25
Tabel 5: Verdeling van URBAN-bewoners en Vlamingen naar leeftijd, in percentages.....	28
Tabel 6: Verdeling van URBAN-bewoners en Antwerpenaars naar leeftijd, in percentages ...	29
Tabel 7: Verdeling van Vlamingen, URBAN-bewoners en Antwerpenaars naar geslacht, in percentages	29
Tabel 8: Verdeling van Vlamingen, URBAN-bewoners en Antwerpenaars naar nationaliteit, in percentages	30
Tabel 9: Verdeling van URBAN-bewoners en Vlamingen naar opleidingsniveau, in percentages	31
Tabel 10: Verdeling van URBAN-bewoners en Vlamingen naar arbeidsmarktparticipatie, in percentages	32
Tabel 11: Verdeling van URBAN-bewoners en Vlamingen naar arbeidsmarktpositie, in percentages	32
Tabel 12: Verdeling van URBAN-bewoners en Vlamingen naar moeilijkheden om rond te komen met maandelijks huishoudelijk inkomen, in percentages.....	33
Tabel 13: Verdeling van URBAN-bewoners en Vlamingen naar mogelijkheid om te sparen, in percentages	34
Tabel 14: Verdeling van URBAN-bewoners en Vlamingen naar lidmaatschap van verenigingen, in percentages.....	34
Tabel 15: Verdeling van URBAN-bewoners en Vlamingen naar sterkte van engagement binnen verenigingen, in percentages	35
Tabel 16: Overzicht voorspellende factoren "Tevredenheid over fysieke aspecten van de buurt"	47
Tabel 17: Overzicht voorspellende factoren van de bekendheid van Opsinjoren.....	54
Tabel 18: Overzicht voorspellende factoren "Tevredenheid over sociale aspecten van de buurt"	57

Tabel 19: Overzicht voorspellende factoren van de algemene onveiligheidsgevoelens	60
Tabel 20: Overzicht voorspellende factoren van “Problematiek rond verkeer”	64
Tabel 21: Overzicht voorspellende factoren van “Problematiek rond vermogensdelicten”	66
Tabel 22: Overzicht voorspellende factoren van “Problematiek rond dreiging”	69
Tabel 23: Overzicht voorspellende factoren van “Problematiek rond verloedering”	71
Tabel 24: Overzicht voorspellende factoren van de bekendheid van het Stadskantoor Noord en Wijkkantoor Borgerhout.....	81
Tabel 25: Overzicht voorspellende factoren van de mening over het stadsbeleid	85

Lijst van grafieken

Grafiek 1: Procentuele verdeling van eigendom woning en sociale woningen	37
Grafiek 2: Procentuele verdeling van soort woning.....	38
Grafiek 3: Procentuele verdeling van instemming met uitspraken over woning	39
Grafiek 4: Procentuele verdeling van "Tevredenheid over woning"	40
Grafiek 5: Procentuele verdeling van duur van het verblijf in de buurt	41
Grafiek 6: Procentuele verdeling van motivatie om in buurt te komen wonen.....	42
Grafiek 7: Procentuele verdeling van voorwaarden om het leven in de buurt aangenamer te maken.....	43
Grafiek 8: Procentuele verdeling van wil om te verhuizen.....	44
Grafiek 9: Procentuele verdeling van instemming met uitspraken over fysische aspecten van de buurt.....	45
Grafiek 10: Procentuele verdeling van "Tevredenheid over fysische aspecten van de buurt"	46
Grafiek 11: Procentuele verdeling van vrijetijdsbesteding (algemeen en in de buurt)	50
Grafiek 12: Procentuele verdeling van bekendheid van Opsinjoren en deelname aan activiteiten van Opsinjoren	52
Grafiek 13: Procentuele verdeling van instemming met uitspraken over Opsinjoren	53
Grafiek 14: Procentuele verdeling van instemming met uitspraken over sociale aspecten van de buurt	55
Grafiek 15: Procentuele verdeling van "Tevredenheid over sociale aspecten van de buurt"	56
Grafiek 16: Procentuele verdeling van onveiligheidsgevoelens in URBAN-buurt en Groot-Antwerpen	59
Grafiek 17 Procentuele verdeling van evaluatie van situaties in de buurt als problematisch	62
Grafiek 18: Procentuele verdeling van "Problematiek rond verkeerssituaties"	64
Grafiek 19: Procentuele verdeling van "Problematiek rond vermogensdelicten".....	66
Grafiek 20: Procentuele verdeling van "Problematiek rond dreiging"	68
Grafiek 21: Procentuele verdeling van "Problematiek rond verloedering"	70
Grafiek 22: Procentuele verdeling van vermijdingsgedrag in de URBAN-buurt en Antwerpen	72
Grafiek 23: Procentuele verdeling van behoefte, aanwezigheid, gebruik en tevredenheid handelszaken	75
Grafiek 24: Procentuele verdeling van behoefte, aanwezigheid, gebruik en tevredenheid bank, post, mutualiteiten	76

Grafiek 25: Procentuele verdeling van behoefte, aanwezigheid, gebruik en tevredenheid scholen	76
Grafiek 26: Procentuele verdeling van behoefte, aanwezigheid, gebruik en tevredenheid dokters en apothekers	77
Grafiek 27: Procentuele verdeling van behoefte, aanwezigheid, gebruik en tevredenheid openbaar vervoer	78
Grafiek 28: Procentuele verdeling van behoefte, aanwezigheid, gebruik en tevredenheid sportaccommodatie	78
Grafiek 29: Procentuele verdeling van de bekendheid en het bezoeken van Stadskantoor Noord en Wijkkantoor Borgerhout.....	80
Grafiek 30: Procentuele verdelingen van redenen voor bezoek aan stads- of wijkkantoor ...	82
Grafiek 31: Procentuele verdeling van instemming met uitspraken over stads- en wijkkantoor	83
Grafiek 32: Procentuele verdeling van instemming met uitspraken over stadsbeleid	84

HOOFDSTUK 1: INLEIDING

Dit rapport bestaat uit twee delen: een inventaris van beschikbare gegevens en het verslag van een bewonersbevraging. De inventaris (HOOFDSTUK 2:) brengt de gegevens over de URBAN1-buurt in kaart. We doen dit om nodeloze onderzoeken te vermijden, met als mogelijk gevolg de overbevraging van de bewoners van de buurt.

Het verslag van de bewonersbevraging in de URBAN1-buurt situeert het onderzoek (HOOFDSTUK 3:), de methodologie van het onderzoek (HOOFDSTUK 4:), de beschrijving van het verloop van het onderzoek (HOOFDSTUK 5:) en natuurlijk een bespreking van de resultaten van het onderzoek (HOOFDSTUK 6:). We sluiten het verslag af met de algemene conclusies en aanbevelingen voor het beleid (HOOFDSTUK 7:).

Het onderzoek en de rapportering werden begeleid door een stuurgroep, samengesteld uit lokale actoren. De leden van deze stuurgroep zijn: Reinhard Stoop (onderzoeker SOMA vzw), Ineke Van Schoor (consulent programmabeheer, SOMA vzw), Peter Sels (evaluator, SOMA vzw), Luc Lauwereys (stafmedewerker Cel Wijkontwikkeling, stad Antwerpen), Son Van Den Broeck (teamcoach, Stadskantoor Antwerpen-Noord) en Vicky Bangels (teamcoach, Wijkkantoor Borgerhout) .

HOOFDSTUK 2: INVENTARIS VAN RECENTE ONDERZOEKEN IN **URBAN-GEBIED**

We geven in dit eerste hoofdstuk een overzicht van de gegevens en rapporten die over de URBAN1-buurt beschikbaar zijn. Dit is een overzicht van recente databestanden en onderzoeken: van 1995 tot en met 2002. De gegevens werden ons bezorgd door Luc Lauwereys, stafmedewerker Cel Wijkontwikkeling Stad Antwerpen.

2.1 EVALUATIERAPPORTEN URBAN 1

In 1996 werd Sein aangesteld als externe evaluator van het URBAN1-programma te Antwerpen. De evaluatieperiode bedraagt zes jaren, waarin elk jaar een rapport ingediend wordt. Er zijn al vier "ongoing" evaluaties geweest in 1997, 1998, 1999 en 2000. In 2002 wordt het eindrapport afgeleverd. De ongoing-evaluatierapporten bestaan uit een beschrijving van het URBAN-programma, een stand van zaken in het programma en een overzicht van de basisstatistieken over de buurt (demografische gegevens, inkomen, verhuisc bewegingen en criminaliteit). De evaluatie heeft telkens betrekking op drie niveau's:

- evaluatie van het globale programma,
- evaluatie per maatregel waaronder de projecten goedgekeurd worden,
- evaluatie van de projecten zelf.

In 2000 voerde Sein – in het kader van de ongoing evaluatie – een kleinschalige ondervraging uit bij de bewoners van het URBAN - gebied. De korte vragenlijst werd bij de Wijkgazet gevoegd. De respondenten konden de ingevulde enquête (op eigen kost) terugsturen of binnenbrengen in één van de vijf verzamelpunten. Er kwamen 595 ingevulde enquête-formulieren terug. De vragenlijst bestond uit een tiental vragen naar de mening van de bewoners over de buurt. Wat opviel was dat een groot aandeel van de respondenten bijkomende opmerkingen schreven op de achterkant van de vragenlijsten.

Voor meer informatie: SEIN, *On-going Evaluatie URBAN Antwerpen 2000*, Opdrachtgever URBAN Antwerpen, 2000

2.2 DE HERBESTEMMING VAN HET SPOORWEGEMPLACEMENT STUIVENBERG: BEWONERSBEVRAGING.

Tempera voerde een onderzoek uit naar de mening van bewoners en “andere wijkgebruikers” van de wijken Stuivenberg en Dam over de nieuwe bestemming van het spoorwegemplacement. Dit gebeurde in opdracht van vzw CISO. Men ging de verlangens en behoeften van de bewoners na aan de hand van “groeps gesprekken” en “passanten enquêtes”.

In oktober en november 1999 werden 202 buurtbewoners bevestigd in 23 groeps gesprekken. De groeps gesprekken bestonden uit informatie verstrekking over het spoorwegemplacement, uit een bespreking van de herinvullings mogelijkheden en uit het opmaken van een hiërarchie van de herinvullings mogelijkheden. De groep van georganiseerde bewoners bleek ruim oververtegenwoordigd, daarom ging men over tot een passanten enquête. Er werd van 302 passerende bewoners een korte vragenlijst afgenomen.

Hiernaast werden er 7 “andere wijkgebruikers” (verantwoordelijken van scholen, immobiliënkantoren en bedrijven) bevestigd en nog 10 winkeliers uit de Lange Lobroekstraat.

Voor meer informatie: ALBERTIYN M., DE VROEY L., *De herbestemming van het spoorwegemplacement Stuivenberg: bewonersbevestiging*, vzw CISO, 2000

2.3 ACTUALISERING VAN WIJKONTWIKELINGSPLANNEN

De dienst voor samenlevingsopbouw van de stad Antwerpen bracht in 2000 statistische gegevens samen over de buurten Antwerpen-Noord en Oud-Borgerhout. Deze twee buurtbeschrijvingen vielen uiteen in drie delen: demografie, werkloosheid en welvaart. Onder “demografie” vindt men het aantal inwoners (naar geslacht), bevolkingsdichtheid, aantal senioren en jongeren, de grootte van de gezinnen, het aantal allochtonen, nieuwkomers in het onderwijs en regularisatiedossiers per wijk terug. Onder de titel “werkloosheid” wordt het aantal werklozen ingedeeld naar geslacht, leeftijd, nationaliteit, scholingsgraad en duur van de werkloosheid. Ook de welvaart binnen de wijken komt aan

bod. Men geeft een overzicht van het gemiddeld belastbaar inkomen per belastingsaangifte en per inwoner, van de OCMW-steun die in de wijken voorzien wordt en van de kansarmoede-screening van Kind en Gezin.

Voor meer informatie: CEL WIJKONTWIKKELING, *Actualisering wijkontwikkelingsplannen Antwerpen-Noord en Oud-Borgerhout*, Dienst voor Samenlevingsopbouw Stad Antwerpen, 2000

2.4 EVALUATIE VAN DE WIJKKRANTEN

De dienst samenlevingsopbouw van de stad Antwerpen gaf Communicado. Int. opdracht een evaluatie-onderzoek te voeren naar de wijkkranten. Het onderzoek vond plaats in 2001. Het bestond uit drie delen: (1) een random-walk enquête, (2) focusgesprekken, (3) individuele gesprekken en een inhoudsanalyse. Aan de hand van de random-walk enquête (1) werden per wijk ongeveer 100 bewoners geïnterviewd die de wijkkrant effectief kenden. De deelnemers van de focusgesprekken (2) waren lezers of redactieleden van de wijkkranten of beleidsmensen. De individuele gesprekken (3) werden gevoerd met schepen Chantal Pauwels en de informatie-ambtenaar van de stad. Aan de hand van de inhoudsanalyse werd een overzicht gemaakt van het taalniveau, de lay-out en de onderwerpen van de artikels in de wijkkranten.

Voor meer informatie: COMMUNICADO INT., *Evaluatie van de wijkkranten Deurne-Noord, Zuidrand, Antwerpen-Noord, Oud-Borgerhout en Oud-Berchem*, Dienst voor Samenlevingsopbouw Stad Antwerpen, 2001

2.5 ANTWERPSE WIJKMONITOR

De Cel Wijkontwikkeling verzamelde in het kader van het SIF – beleidsplan statistische gegevens over Antwerpen-Noord, Oud-Borgerhout, Deurne-Noord, Oud-Berchem/Groenenhoek. Onze interesse gaat uit naar de gegevens over Antwerpen-Noord en Oud-Borgerhout.

Per buurt worden er in de eerste plaats een paar basisstatistieken besproken zoals het aantal inwoners, het percentage allochtonen en het percentage werkzoekenden. Ten tweede

wordt er een overzicht gegeven van de verhuisbewegingen in de wijk. Men gaat na hoeveel mensen er naar waar verhuizen per gezinsfase en inkomensgroep. Onder de titel “participatie” wordt er vervolgens besproken hoeveel onregelmatigheden en klachten er worden aangegeven. Het aantal deelnemers aan activiteiten van buurtgroepen, het aantal acties van buurtgroepen en de subsidies die daarvoor verkregen worden én het aantal actieve buurtgroepen komen ook aan bod. De indicatoren van het “economisch draagvlak” zijn de oppervlakte van de actieve bedrijven in de buurt, het gemiddeld bruto inkomen per aangifte en de werkloosheidscijfers. De “verkeersleefbaarheid” wordt in kaart gebracht aan de hand van het aantal oversteekplaatsen, zitbanken, éénrichtingsstraten waar tweezijdig fietsen mogelijk is, fietsparkings, bus- en tramlijnen, verkeersongevallen en aantal dagen dat er speelstraten voorkwamen. De laatste statistieken betreffen het “socio-culturele leven”. Hier wordt besproken hoeveel leden jeugdverenigingen, culturele verenigingen en sportverenigingen hebben. Verder wordt er een overzicht gegeven van de openingsuren, oppervlakte, aantal leners en aantal uitleningen van de bibliotheken. Men sluit af met de oppervlakte van de culturele infrastructuur, het aantal culturele publieksopvoeringen en het aantal horecazaken in de wijk.

Voor meer informatie: LAUWEREYS L., *Meetinstrument en nulmeting: de Antwerpse wijkmonitor. Concept en statistische observatie van Antwerpen-Noord, Oud-Borgerhout, Deurne-Noord, en Oud-Berchem en Groenenhoek*, Cel Wijkontwikkeling Stad Antwerpen, 2001

2.6 JEUGDPEILINGEN

Jeugd en Stad vzw ontwikkelde – met de steun van het Sociaal Impulsfonds van de stad Antwerpen - laagdrempelige bevragingmethoden voor jongeren. De methodes “De MUIS” en “JASPER” zijn computerbevragingen.

“De MUIS” richt zich op kinderen van 6 tot 12 jaar en bestaat uit een 20-tal vragen omtrent vrije tijd, mobiliteit, de buurt, toekomst en wensen en dromen van kinderen. Mede door de samenwerking met de Antwerpse basisscholen slaagde Jeugd en Stad vzw erin 2081 kinderen te bevragen.

“JASPER” is een computerbevraging, gericht op kinderen en jongeren. Het dient als inspraakinstrument bij heraanleg van een plein of straat. Deze bevragingmethode werd

door de jeugddienst van de stad gebruikt in verschillende wijken. Men vraagt jongeren tot 23 jaar hoeveel en waar ze buiten spelen, hoe vaak ze op het betreffende plein of de betreffende straat spelen, wat ze daar doen, wat er zou moeten veranderen aan het plein of de straat en wat ze zouden aanpassen indien zij zelf burgemeester zouden zijn.

Jeugd en Stad vzw bevroeg verder nog 500 24-jarigen aan de hand van een telefonische enquête over het thema stadsvlucht en 1000 13 tot 18jarigen over hun muziekbeleving. Ze verspreidde 600 gratis postkaarten waarop de uitgaande jeugd hun ideeën over uitgaan en het jeugdbeleid in Antwerpen konden kenbaar maken. Er werden 284 postkaarten ingevuld. Er werd bovendien een website ontwikkeld, "Goesting", die diende als internet-forum voor tieners. De 2500 bezoekers konden reageren op teksten en verhalen van leeftijdsgenoten en chatten over bepaalde thema's. Er werden hiervoor pc's ter beschikking gesteld op plaatsen waar veel jongeren samen komen.

Voor meer informatie: JEUGD EN STAD vzw., *Jeugdpeiling Jeugdparagraaf. Kinderen en jongeren vertellen hun verhaal. Het beleid luistert*, z.u., z.d.

<http://jeugd.antwerpen.be/MIDA/>

jeugddienst@stad.antwerpen.be

<http://www.dma.be/p/goesting/overzicht.htm>

2.7 KINDER- EN JONGERENONDERZOEK ANTWERPEN-NOORD

Vivès vzw en de Landelijke jeugddienst voor speelprojecten voerde in opdracht van de Stad Antwerpen, burgerzaken – cel wijkontwikkeling een onderzoek naar het vrijetijdsaanbod en speelfaciliteiten voor jongeren en kinderen in Antwerpen-Noord. In het rapport wordt een overzicht gegeven van de speelruimte in Antwerpen-Noord, om dit daarna te bespreken per wijk. Er wordt een pleidooi gehouden voor de opstart van een buurtdienst om een coördinerende rol te vervullen inzake het vrijetijdsaanbod en een voorstel gedaan ter herinvulling van het Spoorwegemplacement, rekening houdend met speel- en vrijetijdsactiviteiten voor kinderen en jongeren. Daarna volgt er een overzicht en bespreking van de beschikbare speelruimte in de scholen en een bespreking van de (formele en informele) netwerken rond jeugdwerkinitiatieven.

De besprekingen zijn – gedeeltelijk- gebaseerd op een uitgebreide literatuurstudie waarin de resultaten van een breed scala van onderzoeken werden samengebracht. Deze onderzoeken

werden veelal uitgevoerd in opdracht van de dienst samenlevingsopbouw van Stad Antwerpen, van de stedelijke jeugddienst of van SOMA vzw.

De gegevens van de literatuurstudie werden aangevuld met resultaten van “de stratenloop”. Tijdens “de stratenloop” werd een beeld opgemaakt van de geografische, morfologische, verkeerstechnische en sociale facetten van de buurt en werden de aanwezige voorzieningen geïnventariseerd en geëvalueerd.

De kinderen en jongeren konden bovendien hun mening kwijt in een schoolbevraging bij het 2^e, 4^e en 6^e leerjaar, in Babelboxbevragingen en een Monopolyspel-bevraging. Er staat niet vermeld hoeveel kinderen meewerkten aan de schoolbevragingen, met de Babelboxbevragingen werden ongeveer 90 kinderen bereikt (70 op St.-Jansplein en 20 op Stuivenbergplein). Aan het Monopolyspel deden 30 kinderen en jongeren mee.

Voor meer informatie: VIVES, *Kinder- en Jongerenonderzoek Antwerpen Noord*, Cel Wijkontwikkeling Stad Antwerpen, 2002

2.8 ANTWERPSE WINKELSTRATEN

“Het strategisch commercieel plan voor de Antwerpse winkelstraten” (1) omvat een toestandinventaris van 52 commerciële centra in Antwerpen, een bevraging van winkeliersverenigingen en interviews met bevoorrechte getuigen. De toestandinventaris werd gemaakt op basis van cijfers uit 1997. De commerciële centra worden ingedeeld op basis van het aantal commerciële panden, het aandeel van de commerciële panden in gebruik, het aandeel lokale en bovenlokale winkels, de aanwezigheid van ketens, de aanwezigheid van niet-commerciële publiekstrekkingen, het aantal woonhuizen, het aandeel leegstand, het aandeel imagooverlagende winkels en het gemiddeld inkomen per inwoners. Verder omvat de inventaris nog een indeling van de commerciële centra in de Mercurius-klassering van de Vlaamse Regering.

Er werden 31 winkeliersverenigingen bevestigd over projecten die voor het commerciële centrum wenselijk zijn. Tenslotte werden er nog 11 interviews afgenomen van bevoorrechte getuigen (urbanisten, immobielmakelaars, distributiespecialisten, ...). In deze interviews kwamen verschillende onderwerpen aan bod, waaronder: stadsvlucht, het economisch draagvlak van de buurten, de invloed van de mobiliteit, de aantrekkingskracht, het aanbod

en innovatiebereidheid van de handelaars, een herlokalisatiebeleid voor de commerciële centra en het verkeers- en parkeerbeleid van de stad.

De "Meting Antwerpse winkelstraten" (2) omvat de toestandinventaris van de commerciële centra in Antwerpen in 2001. Men kan dit dus zien als een vervolgmeting op "Het strategisch commercieel plan voor de Antwerpse winkelstraten" (Tempera, 1997).

De "toekomstvisie van de Antwerpse winkelstraten" (3) bestaat uit stratenquêtes in 31 grote centra. De centra waar de bevragingen gebeurden en die interessant zijn voor het URBAN-gebied, zijn: Offerandestraat, Carnotstraat, Diepestraat en Sint-Gummarusstraat. De bevragingen gebeurden tussen november 1998 en januari 1999. Tempera vroeg de klanten of ze kwamen boodschappen doen (aankopen van dagelijkse goederen) of winkelen (etalages bekijken en rondkuieren), van waar ze kwamen, hoe dikwijls ze er kwamen, met welk vervoermiddel men kwam en wat hun gemiddeld inkomen was. Men bevroeg bovendien de mening van de klanten over de prijzen in de winkels, de kwaliteit van de koopwaar, de etalages en de winkelketens. De bereikbaarheid van de winkels, de parkeermogelijkheden en de omgeving van de winkelcentra kwamen ook aan bod.

Voor meer informatie: TEMPERA, *Strategisch-commercieel plan voor de Antwerpse winkelstraten*, Strategisch Plan Regio Antwerpen, 1997

TEMPERA, *Toekomstvisie voor de Antwerpse winkelcentra: Diepestraat*, Dienst KMO-beleid Stad Antwerpen, 1999

TEMPERA, *Toekomstvisie voor de Antwerpse winkelcentra: Offerandestraat en Carnotstraat*, Dienst KMO-beleid Stad Antwerpen, 1999

TEMPERA, *Toekomstvisie voor de Antwerpse winkelcentra: Sint-Gummarusstraat*, Dienst KMO-beleid Stad Antwerpen, 1999

TEMPERA, *Meting Antwerpse Winkelstraten 2001*, Winkelcentra-management, 2001

Strategisch Plan Regio Antwerpen / Winkelcentramanagement (03/204 57 90)

Stad Antwerpen: dienst KMO-beleid (03/244 52 08)

Stad Antwerpen: Ontwikkelingsbedrijf, Onderzoek en Ontwikkeling (03/244 50 11)

2.9 BUURTPROBLEMEN EN ONVEILIGHEIDSGEVOELENS

De vakgroep Criminologie van de Vrije Universiteit Brussel voerde van 1996 tot 1999 een onderzoek uit over een geïntegreerde politiek inzake criminaliteit in opdracht van de federale overheid. Een deel van dit onderzoek bestond uit een evaluatie van het veiligheidsbeleid in Oud-Borgerhout en Mechelen. De vakgroep organiseerde focusgroep-gesprekken met beleidsvertegenwoordigers en buurtbewoners. Het doel van dit deelonderzoek was enerzijds het in kaart brengen van de problemen in de buurt en de onveiligheidsgevoelens die daarvan het gevolg zijn. Anderzijds peilde men naar de kennis en opinie over de beleidsmaatregelen in deze buurten.

Voor meer informatie: VAKGROEP CRIMINOLOGIE VUB, *Bouwstenen voor een geïntegreerde criminele politiek. Een onderzoek gefinancierd door de Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden*, Brussel: Federale diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden, 1999
VAN DEN BROECK T., RAES A., Het leven zoals het is. Veiligheid en leefbaarheid vanuit de buurt bekeken, in: *Custodes*, Juni 2000, pp 33-58

2.10 HET KLANTENMANAGEMENTSYSTEEM VAN STAD ANTWERPEN

Het klantenmanagementsysteem van de stad wil een meer klantvriendelijke dienstverlening uitwerken. De stad wil dit bereiken door tevredenheidsonderzoeken en een doorgedreven klachtenbehandeling. Hierin is een belangrijke taak weggelegd voor de districthuizen, de ombudsdienst van de stad en de klantverantwoordelijken van de verschillende stadsdiensten. Deze instanties registreren per klacht de persoonlijke gegevens van de klacht-melder en ook de manier, plaats en datum waarop de klacht werd gemeld en de code en plaats van de klacht. Deze databank laat statistische bewerkingen toe. Het is dus mogelijk om - specifiek voor de URBAN-buurt - gegevens over de klachtmeldingen op te vragen.

Voor meer informatie: STAD ANTWERPEN, *Rapport eerstelijnsklachtenbehandeling in het kader van klantenmanagement in Antwerpen, z.u., 2000*

Stad Antwerpen: Informatie & Districtwerking, Karla Blomme, tel:
03/201 31 39, karla.blomme@id.antwerpen.be

2.11 EEN VERSLAG UIT BORGERHOUT

De auteur is journalist van "De Morgen" en verbleef in opdracht van deze krant 4 maanden (augustus – december 2000) in een hotel in Oud-Borgerhout om van daaruit een schets te maken van het dagelijkse leven. Hij maakt een verslag op van zijn gesprekken met buurtbewoners. Het resultaat is een situatieschets van de buurt.

Voor meer informatie: ROTTHIER R., *Hotel Fabiola. Een verslag uit Borgerhout*, Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij Atlas, 2001

2.12 DE IMPACT VAN STADSVERNIEUWING OP DE BEDRIJVGHEID IN ANTWERPEN-NOORD

Deze licentiaatsverhandeling bestaat uit 2 delen: een literatuurstudie en het verslag van een enquête-onderzoek. In de literatuurstudie worden in de eerste plaats de stadsvernieuwingsprojecten in Antwerpen en Antwerpen-Noord beschreven. De focus ligt op 3 herwaarderingsgebieden: Stuivenberg, Dam en Sint Amandus. In de tweede plaats worden de rol van de Buurtontwikkelingsmaatschappij (BOM) en van het Bedrijvencentrum Noordoost-Antwerpen (NOA) in de stadsvernieuwingsprojecten beschreven. Ten derde beschrijft de student de bedrijven in de buurt.

Het verslag van het enquête-onderzoek is gebaseerd op de antwoorden van 94 ondernemers (respons=45,2%). De vragenlijst bestond uit een beperkt aantal vragen naar de geschiedenis van het bedrijf, de tevredenheid van de ondernemer over het pand, de omgeving en stadsvernieuwingsprojecten en de redenen van de ondernemer om zich daar te vestigen.

Voor meer informatie: HELLEMAN P., *De impact van stadsvernieuwing op de bedrijvigheid in Antwerpen-Noord*, KULeuven: Licentiaatsverhandeling Handelsingenieur, 1999

2.13 ARMOEDE EN UITSLUITING IN HET STADSLANDSCHAP

Deze licentiaatsverhandeling is het verslag van een casestudy in Stuivenberg in Antwerpen-Noord. De auteur bespreekt de historiek van de wijk en van het wonen in de wijk en het huidige woningaanbod. Verder biedt hij een overzicht van de morfologische kenmerken van de wijk, de functies en voorzieningen in de wijk. Hij bespreekt de basisstatistieken van de wijk (bevolkingsdichtheid, leeftijd, huishoudgrootte, inkomen, het aandeel van de allochtonen, verhuisbewegingen, werkloosheid). Het laatste deel van de verhandeling bestaat uit de bespreking van een aantal woningen.

Voor meer informatie: EVERS S., *De alledaagse ruimte van armoede en uitsluiting in het stadslandschap: een casestudy over Struivenberg in Antwerpen-Noord*, KULeuven: Licentiaatsverhandeling Burgerlijk Ingenieur – Architect, 2001

2.14 LOKALE VERTOGEN EN PRAKTIJKEN MET EEN WEERSLAG OP DE STEDELIJKE RUIMTE

Het rapport is een product van Onderzoeksgroep Stedelijkheid en Architectuur (OSA), verbonden aan de faculteit Toegepaste Wetenschappen van de KULeuven. Paul Blondeel onderzocht “de weerslag van lokale vertogen en praktijken op de stedelijke ruimte” in twee wijken: het De Coninckplein (in Antwerpen-Noord) en de Rabot-wijk (in Gent). Men vindt in dit rapport statistische gegevens over de buurt, een bespreking van de locatie en opbouw van de buurt, de functies van de wijk rond het De Coninckplein en de investeringen in de wijk. Verder werd er data verzameld aan de hand van interviews en focusgroep-gesprekken.

Het rapport bestaat deels uit een historisch-morfologische analyse van de wijken, deels uit een bespreking van de sociale en culturele infrastructuur in de wijk, een inhoudsanalyse van de lokale media en de woonmotieven van de bewoners en hun omgang met het stedelijk beleid.

Voor meer informatie: BLONDEEL P., LOECKX A., HEYNEN H., *Hier doen wij dat zo: Lokale vertogen en praktijken met een weerslag op de stedelijke ruimte*, Brussel: SIF ministerie Vlaamse Gemeenschap, 2001

BLONDEEL P., LOECKX A., HEYNEN H., *Omgaan met de stad: Onderzoek van ruimtelijke geledingen, vertogen en praktijken in achtergestelde gebieden*. Brussel: SIF ministerie Vlaamse Gemeenschap, 2001

HOOFDSTUK 3: SITUERING VAN DE BEWONERSBEVRAGING

We bespreken in dit hoofdstuk in de eerste plaats het ontstaan en de werking van het URBAN1-programma in Antwerpen. Vervolgens wordt er uitgelegd hoe het initiatief voor deze bewonersbevraging is ontstaan.

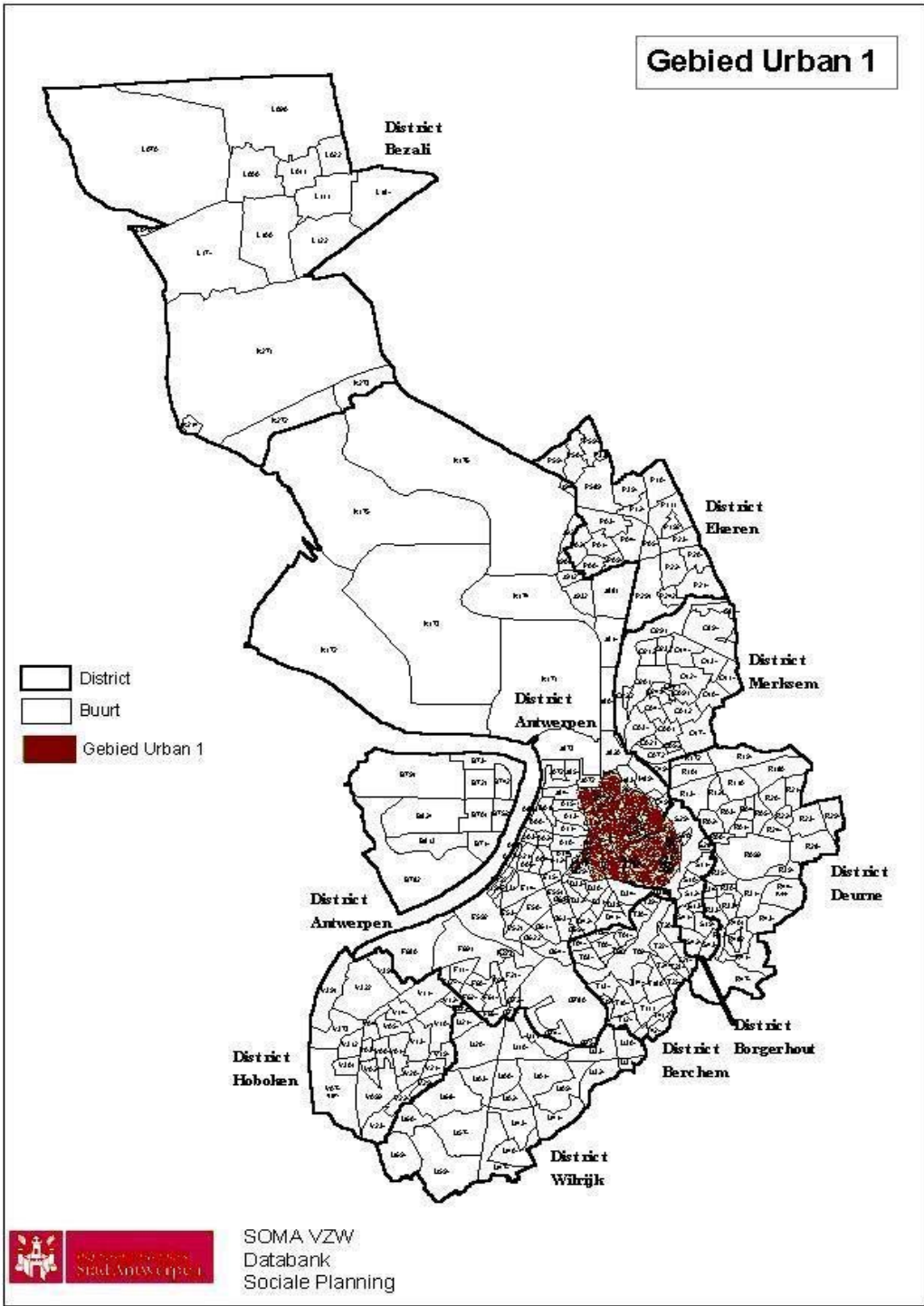
3.1 HET URBAN-PROGRAMMA

Het URBAN-programma is een initiatief van de Europese Unie. Het Antwerpse programma werd op 1 juli 1994 gelanceerd. Het programma is gericht op de problemen in de achtergestelde stedelijke gebieden. In België kwamen Charleroi, Brussel en Antwerpen voor URBAN-steun in aanmerking. Dit onderzoek beperkt zicht tot het URBAN1-programma in Antwerpen⁴. Voor een diepgaande bespreking van de URBAN-projecten verwijzen wij naar de evaluatierapporten van Sein (1997, 1998, 1999, 2000).

Dit rapport is het verslag van een bewonersbevraging in het URBAN-gebied. Dit gebied bevindt zich tussen de spoorwegbundel, de leien en de Plantin Moretuslei. Hierbinnen onderscheiden we vijf administratieve wijken, namelijk: Pothoek/Atheneum, Centraal Station, Stuivenberg/Dam, Moorkensplein en Helmstraat. Het gebied beslaat een oppervlakte van 490ha, zijnde één derde van het gebied binnen de 19e eeuwse gordel. (SOMA vzw, 1999: 4-5).

⁴ Er is ondertussen al een URBAN2-programma gelanceerd in Antwerpen. In de rest van de tekst wordt met de term URBAN verwezen naar het URBAN1-programma in Antwerpen.

Gebied Urban 1

3.2 BEWONERSBEVRAGING

Sinds 1996 is Sein verantwoordelijk voor de evaluatie van het URBAN-programma. Het idee van een uitgebreide bewonersbevraging is gegroeid uit één van de uitgangspunten van het URBAN-programma, namelijk bewonersparticipatie, en uit een eerdere, kleinschalige bewonersbevraging.

In 2000 werd reeds een kleinschalige schriftelijke enquête uitgevoerd in de buurt. Er werden toen 33.000 vragenlijsten verdeeld via de wijkkranten. Men ontving 595 ingevulde enquêtes (d.i. 1,8% van de verdeelde vragenlijsten) en de vragenlijst bestond uit slechts 14 vragen met enkel ja/nee antwoordmogelijkheden. Uit de reacties bleek dat de wil om mee te werken bij een deel van de bewoners groot is. De respondenten voegden dikwijls één/meerdere opmerkingen bij de enquête en deze opmerkingen waren soms zeer uitgebreid. (Sein, 2000: 85-86) De opmerkingen betroffen:

- overlast van verkeer en problemen met verkeersveiligheid
- veiligheid / criminaliteit
- vuilnis, sluikstorten en hondenpoep
- verwaarlozing van de buurt
- vragen naar toezicht in het algemeen
- vragen naar meer groen en speelsplaatsen voor kinderen
- racistische opmerkingen
- positieve opmerkingen in verband met de stad en poetsdiensten
- te weinig informatieverstrekking vanuit de stad
- lawaaioverlast
- te hoge belastingen en kadastraal inkomen. (Sein, 2000: 114)

De bewonersbevraging werd hoofdzakelijk uitgevoerd omwille van de lacune in de communicatie met bewoners van de buurt. Bewonersparticipatie is één van de uitgangsprincipes van het URBAN-programma, toch blijkt uit het “ongoing” evaluatierapport uit 2000 dat communicatie met bewoners een moeilijk punt blijft, ondanks de inspanningen van het stedelijk overleg en het opbouwwerk. Sein geeft het advies in de toekomst “te zoeken naar vormen van symmetrische communicatie, waarmee de stad bereid is om zelf ook deelgenoot te worden van de visie van haar publieksgroepen en hiernaar te handelen”. Deze bewonersbevraging wil een aanzet vormen tot het vertalen van de visie van de bewoners naar het beleid toe. (Sein, 2000: 111-112)

HOOFDSTUK 4: METHODOLOGIE

In dit onderzoeksontwerp worden zowel '(4.1) de probleemstelling' als '(4.2) de waarnemingsmethode' en '(4.3) de onderzoekspopulatie en steekproef' besproken. Dit deel werd opgesteld aan de hand van het onderzoeksontwerp van Billiet in '*Methoden van Sociaal-Wetenschappelijk onderzoek: ontwerp en dataverzameling*' (Billiet, 1996: 21-34)

4.1 PROBLEEMSTELLING

De centrale onderzoeksvraag is: "hoe beleven de bewoners hun buurt?". De mening van de bewoners wordt bevraagd op het vlak van de fysische leefomgeving (groen, mobiliteit, ...) en de sociale woonomgeving (relatie met burens, participatie aan buurtactiviteiten, veiligheid, multiculturaliteit, ...), op het vlak van economische aspecten en op het vlak van stedelijk beleid. Er wordt ook een socio-economisch beeld geschetst van de bewoners.

4.2 WAARNEMINGSMETHODE

Er werd geopteerd voor een survey-onderzoek, aan de hand van een gestandaardiseerde vragenlijst. De interviews werden face-tot-face afgenomen door de enquêteurs van Sein. We kozen voor deze werkwijze omdat we op deze manier een hoge en representatieve respons hoopten te krijgen. Bij face-to-face interviews ligt de respons traditioneel hoger dan bij – bijvoorbeeld - postenquêtes. In de buurt wonen bovendien mensen van meer dan 100 nationaliteiten en worden er verschillende talen gesproken. Met een Nederlandstalige postenquête kan je de anderstaligen niet bereiken. We probeerden dit op te vangen door de aanwerving van meertalige enquêteurs die – indien nodig - de interviews in de moedertaal van de respondent kunnen afnemen. In face-to-face interviews kan men bovendien meer complexe vragen stellen aan de respondenten dan in schriftelijke bevragingen.

4.3 DE ONDERZOEKSPOPULATIE EN STEEKPROEF

De steekprofeenheden zijn de bewoners van de URBAN-buurt. Het gaat om de +18 jarige inwoners die in het bevolkingsregister van de stad staan ingeschreven. Het steekproefkader bestaat dus uit het bevolkingsregister van de stad Antwerpen. We bereiken met deze steekproef bijgevolg enkel de mensen die officieel in de URBAN-buurt verblijven. Illegalen, asielzoekers en kotstudenten werden dus niet bevroegd.

De respondenten werden toevallig geselecteerd. De selectie gebeurde aan de hand van de procedure "Random Sample of Cases" in SPSS. Er werden 2000 bewoners geselecteerd uit de lijst van 46.362 bewoners.⁵ Uit deze selectie werden vier steekproeven van 500 eenheden gerealiseerd. De 2000 eenheden werden aldus op een toevallige manier ingedeeld in een basissteekproef en 3 reserve-steekproeven. Aan elke eenheid in de basissteekproef werden 3 eenheden uit de reserve-steekproeven (uit elke reserve-steekproef één) gekoppeld op basis van leeftijd, geslacht, wijknummer en - indien mogelijk - nationaliteit. De steekprofeenheden werden daartoe ingedeeld in 4 leeftijdsklassen: 18-24 jaar, 25-39 jaar, 40- 64 jaar en +65 jaar. In de URBAN-buurt kan men 5 wijken onderscheiden: wijk Pothoek/Atheneum (wijk 5), wijk Centraal Station (wijk 6), wijk Stuivenberg/Dam (wijk 11), wijk Moorkensplein (wijk 41) en wijk Helmstraat (wijk 42).

⁵ Die lijst werd ons ter beschikking gesteld door de dienst Bevolkingsstatistieken van de Stad Antwerpen. Met dank aan het Schepencollege van de Stad Antwerpen en Lucien Deferme van de dienst bevolkingsstatistieken.

HOOFDSTUK 5: VERLOOP VAN HET ONDERZOEK

We bespreken achtereenvolgens de vragenlijst, het verloop van het veldwerk en de respons. Onder '(5.1) Bespreking van de vragenlijst' komt de ontwikkeling van de vragenlijst en de inhoud ervan aan bod. '(5.2) Organisatie van het veldwerk' bevat een overzicht van de werving van enquêteurs en de contactprocedure. Onder '(5.3) Respons en non-respons' wordt de representativiteit van de feitelijk gerealiseerde steekproef besproken. We gaan na of er significante verschillen zijn tussen de steekproef en de feitelijk gerealiseerde respons naar geslacht, wijk, leeftijd en nationaliteit.

5.1 BESPREKING VAN DE VRAGENLIJST

De vragenlijst werd opgesteld in overleg met de stuurgroep (cf. HOOFDSTUK 1: Inleiding). Op 12 november 2001 werd er een eerste voorstel van vragenlijst besproken. Er werden nog enkele vragen bijgevoegd en andere vragen werden aangepast.

Er werden 7 proefinterviews afgenomen. Hieruit kwamen enkel typ- en taalfouten en verwoordingproblemen naar voren. De uiteindelijke vragenlijst was eind januari 2002 klaar. De vragenlijst werd opgenomen in de bijlagen (HOOFDSTUK 9: Bijlage: De vragenlijst).

De vragenlijst kan opgedeeld worden in vier conceptuele blokken. Het eerste blok noemen we "woning" (vragen 1 tot en met 4). Deze vragen gaan over het soort woning van de URBAN-bewoner en zijn tevredenheid hierover.

Het tweede en belangrijkste blok noemen we "buurt". Dit deel bestaat uit 16 vragen (vragen 5 tot en met 20). Deze vragen gaan over hoe lang men al in de buurt woont, waarom men in de buurt is komen wonen, welke voorzieningen er nodig en aanwezig zijn in de buurt en wat men vindt over de omwonenden. Verder werden er nog vragen opgenomen over de subjectieve veiligheidsgevoelens, over noodzakelijke voorwaarden om de buurt aangenamer te maken en over deelname aan sociale activiteiten en behoefte aan vrijetijdsvoorzieningen. Ook werd de mening van de bewoners bevraagd betreffende de fysische leefomgeving (bijvoorbeeld: voldoende groen in de buurt?), de sociale woonomgeving (relatie met omwonenden, participatie aan buurtactiviteiten, veiligheid) en op het vlak van economische

aspecten (behoefte aan voorzieningen zoals handelszaken e.d.). Dit gedeelte van de vragenlijst biedt dus grotendeels een antwoord op de onderzoeksvraag: “hoe beleven de bewoners hun buurt?”.

Wat de mening van de URBAN-bewoners is over het stedelijk beleid wordt in het derde conceptuele blok, “beleid” bevestigd. De vragen 21 tot en met 26 peilen naar het gebruik van het stadskantoor en/of wijkkantoor en naar de mening over de dienstverlening. De mening over het stedelijk beleid komt in de vragen 25 en 26 aan bod.

Het vierde conceptuele blok (vragen 27 tot en met 51) schetst een socio-economisch profiel van de respondent. Er wordt in de eerste plaats gevraagd naar geslacht, leeftijd, burgerlijke staat. Daarna volgen er vragen over de gezinssituatie, etniciteit en arbeidsstatus. Het sociale luik van het profiel proberen we samen te stellen aan de hand van een vraag naar participatie en sterkte van engagement bij verenigingen. De laatste vragen peilen naar de subjectieve welvaart van de respondent.

Het laatste en eerste conceptuele blok van de vragenlijst bevatten de verklarende variabelen: we gaan in de analyses na of de mening over de eigen woning en het socio-economisch profiel een invloed hebben op de tevredenheid over de buurt en over het stedelijk beleid.

5.2 ORGANISATIE VAN HET VELDWERK

Op 18 december 2001 werd aan onze enquêteurs⁶ uit de regio Antwerpen gevraagd mee te werken aan een bevestiging in Antwerpen-Noord. We kregen hierop een 15-tal reacties. We zochten ook nieuwe, meertalige enquêteurs. We stuurden een vacature-bericht naar VDAB en naar sociale organisaties, stedelijke diensten en scholen in Antwerpen. Hierop reageerden een tiental mensen.

We verplichtten de enquêteurs om driemaal contact op te nemen met de respondenten of hen driemaal proberen te overhalen mee te werken. Indien de enquêteur na drie contactpogingen geen interview kon afnemen, moest hij overgaan naar het eerste reserve-adres, daarna het tweede en tenslotte naar het derde reserve-adres. We realiseerden op deze

⁶ SEIN beschikt over een enquêteursnetwerk van 150 personen.

manier 413 interviews, waarvan 266 basisadressen, 103 eerste reserve-adressen, 32 tweede reserve-adressen en 12 derde reserve-adressen.

5.3 RESPONS EN NON-RESPONS

We geven hieronder een overzicht van de gerealiseerde respons per achtergrondvariabele. In de eerste twee kolommen van Tabel 1 tot en met Tabel 4 vindt u het aantal en percentage waarmee deze groep verdeeld is binnen de totale steekproef. In de twee volgende kolommen staat het aandeel waarmee een groep terug te vinden is in de gerealiseerde respons (in absolute aantallen en percentages). We vergelijken de verdeling tussen de geslachten, wijken, leeftijdsgroepen en nationaliteiten voor de gerealiseerde respons met de steekproef. We gaan ook na of er significante verschillen⁷ zijn tussen beide verdelingen.

TABEL 1: VERDELING VAN STEEKPROEF EN RESPONS NAAR GESLACHT, IN ABSOLUTE AANTALLEN EN PERCENTAGES

	Steekproef		Respons	
	N	%	N	%
Mannen	1.028	51,4	215	52,1
Vrouwen	972	48,6	198	47,9
<i>Totaal</i>	<i>2.000</i>	<i>100</i>	<i>413</i>	<i>100</i>
<i>Chikwadraat</i>	<i>Df=1 $\chi^2=0,07$ $p>0,5$</i>			

Er zijn nauwelijks verschillen in de verdeling mannen - vrouwen tussen de steekproef en de gerealiseerde respons. Ook de chikwadraattoets geeft een niet-significant verschil aan. Op dit vlak mogen we dus besluiten dat onze respons representatief verdeeld is.

⁷ Pearson Chikwadraattoets, berekend aan de hand van Weight 2.1 programma dat werd gemaakt door Hajnal, I. Men kan het downloaden op <http://www.kuleuven.ac.be/facdep/social/soc/software> (Hajnal I., 1995)

TABEL 2: VERDELING VAN STEEKPROEF EN RESPONS NAAR WIJK, IN ABSOLUTE AANTALLEN EN PERCENTAGES

	Steekproef		Respons	
	N	%	N	%
Wijk 5	540	27,0	119	28,8
Wijk 6	212	10,6	38	9,2
Wijk 11	460	23,0	100	24,2
Wijk 41	388	19,4	76	18,4
Wijk 42	400	20,0	80	19,4
<i>Totaal</i>	<i>2.000</i>	<i>100</i>	<i>413</i>	<i>100</i>
<i>Chikwadraat</i>	<i>Df=4 $X^2=1,82$ $p>0,5$</i>			

De respons – verdeeld over de wijken – is ook representatief in vergelijking met de steekproef. De verschillen die men ziet in Tabel 2 zijn niet significant.

TABEL 3: VERDELING VAN STEEKPROEF EN RESPONS NAAR LEEFTIJD, IN ABSOLUTE AANTALLEN EN PERCENTAGES

	Steekproef		Respons	
	N	%	N	%
18-24	268	13,4	55	13,3
25-39	597	29,9	124	30,0
40-64	719	36,0	152	36,8
65+	416	20,8	82	19,9
<i>Totaal</i>	<i>2.000</i>	<i>100,1</i>	<i>413</i>	<i>100</i>
<i>Chikwadraat</i>	<i>Df=3 $X^2=0,27$ $p>0,5$</i>			

De verdeling van de respons over de leeftijdscategorieën is vergelijkbaar met die van de steekproef. Zelfs de 65-plussers zijn op een representatieve manier vertegenwoordigd in de gerealiseerde respons.

TABEL 4: VERDELING VAN STEEKPROEF EN RESPONS NAAR NATIONALITEIT, IN ABSOLUTE AANTALLEN EN PERCENTAGES

	Steekproef		Respons	
	N	%	N	%
België	1.521	76,1	328	79,4
Frankrijk	24	1,2	2	0,5
Marokko	186	9,3	30	7,3
Nederland	46	2,3	12	2,9
Portugal	26	1,3	4	1,0
Turkije	31	1,6	9	2,2
Rest	166	8,3	28	6,8
<i>Totaal</i>	<i>2.000</i>	<i>100,1</i>	<i>413</i>	<i>100</i>
<i>Chikwadraat</i>	<i>Df=6 $X^2=7,43$ $p>0,1$</i>			

Op het eerste zicht lijken de nationaliteiten een probleem te vormen: de Belgen lijken oververtegenwoordigd en de Marokkanen ondervertegenwoordigd te zijn. Maar ook hier geeft de chikwadraattoets een niet-significant verschil aan. Onze inspanningen om allochtone en meertalige enquêteurs te zoeken heeft dus tot het verhoopde resultaat geleid: de respons is representatief verdeeld op het vlak van nationaliteit.

We mogen op basis van Tabel 1 tot en met Tabel 4 en de bijhorende chikwadraattoetsen besluiten dat we een representatief gedeelte van de bewoners van de URBAN-buurt hebben bevestigd. De verdeling naar geslacht, wijk, leeftijd en nationaliteit in de gerealiseerde respons verschilt niet significant van die in de originele steekproef. We realiseerden 413 interviews op een steekproef van 500. Elk basisadres werd gelinkt aan drie reserve-adressen volgens geslacht, leeftijd, wijk en – indien mogelijk – nationaliteit.

HOOFDSTUK 6: RESULTATEN VAN DE BEWONERSBEVRAGING

In dit omvattend hoofdstuk bespreken we de resultaten van de bewonersbevraging.

Achtereenvolgens vindt u hier:

- een overzicht van het socio-economisch profiel van de URBAN-bewoners (6.1 Socio-economisch profiel van de URBAN-bewoners),
- een bespreking van de algemene houding van de bewoners tegenover hun woning en hun buurt (6.2 Algemene houding tegenover woning en buurt),
- een bespreking van de beleving van de fysische aspecten van de buurt (6.3 Beleving van de fysische aspecten van de buurt),
- een bespreking van de beleving van de sociale aspecten van de buurt (6.4 Beleving van de sociale aspecten van de buurt),
- een bespreking van de beleving van de economische aspecten van de buurt (6.5 Beleving van de economische aspecten van de buurt),
- een bespreking van de mening over het stedelijk beleid (6.6 Mening over het stedelijk beleid).

We gaan in dit hoofdstuk na hoe de URBAN-bewoners hun buurt en het stedelijk beleid ervaren. Alvorens in te gaan op de buurtbeleving, schetsen we het socio-economisch profiel van de URBAN-bewoners. Vervolgens bespreken we de buurtbeleving van de URBAN-bewoners in vier delen: de algemene buurtbeleving, de beleving van de fysische aspecten van de buurt, de beleving van de sociale aspecten van de buurt en de beleving van de economische aspecten van de buurt. Tenslotte bespreken we de mening van de URBAN-bewoners over het algemene stedelijk beleid en het beleid met betrekking tot de URBAN-buurt.

6.1 SOCIO-ECONOMISCH PROFIEL VAN DE URBAN-BEWONERS

We evalueren nu de onderzoekspopulatie op haar socio-economische kenmerken. Het is belangrijk om na te gaan in weke mate de URBAN-bewoners verschillen van andere populaties. We vergelijken met de Vlaamse en/of Antwerpse bevolking. De Vlaamse gegevens zijn afkomstig van de Ispo-enquêtes van '95 of '99 (Ispo, 1995 of Meersseman E., Billiet J. e.a., 2001), de PSBH-dataset van 1998 (UIA en Ulg, 1993-2002), vrint 2000 (APS, 2001) of

Vlaamse NIS-gegevens (NIS, 16/01/2001). De vergelijkingsgegevens van Antwerpen hebben we gekregen van de Databank Sociale Planning (SOMA vzw).

De gegevens en vergelijkingsgegevens worden samengebracht in een frequentietabel. Daarna wordt er een Chikwadraat berekend⁸ om na te gaan of de URBAN-bewoners significant verschillen van de Vlamingen of Antwerpenaars.

Door de presentatie en de vergelijking van het socio-economische profiel krijgen we zicht op de specifieke kenmerken van de onderzoekspopulatie. Deze kenmerken zijn nuttig om in het achterhoofd te houden bij de verdere interpretatie van de gegevens.

6.1.1 LEEFTIJD EN GESLACHT

In Tabel 5 vergelijken we de leeftijdsverdeling van de URBAN-ondervraagden met die van de Vlaamse Ispo-ondervraagden uit 1995. In de tweede kolom van Tabel 5 wordt de procentuele verdeling in de URBAN-buurt weergegeven, in de derde kolom die van de Vlamingen. Er is een groot verschil bij de 65-plussers: meer dan een vijfde van de URBAN-bewoners zijn ouder dan 65, tegenover 15% van de Vlamingen. Er is een significant verschil qua leeftijdsverdeling tussen de twee populaties ($p < 0,01$). De URBAN-bewoners zijn dus significant ouder dan de Vlamingen.

TABEL 5: VERDELING VAN URBAN-BEWONERS EN VLAMINGEN NAAR LEEFTIJD, IN PERCENTAGES

	URBAN	Vlaanderen
18-24	10,9%	11,9%
25-34	19,9%	20,6%
35-44	17,4%	19,9%
45-54	15,9%	16,3%
55-64	15,1%	15,4%
65+	20,8%	15,9%
Totaal (N)	403	2.099
Chikwadraat	$Df=5 \quad X^2=15,5 \quad p<0,01$	

BRON: ISPO '95. BEWERKING: SEIN

⁸ Pearson Chikwadraattoets, berekend aan de hand van Weight 2.1 programma dat werd gemaakt door Hajnal, I. Men kan het downloaden op <http://www.kuleuven.ac.be/facdep/social/soc/software> (Hajnal I., 1995)

In Tabel 6 vergelijken we de leeftjidsverdeling in de URBAN-buurt met die van stad Antwerpen. De chikwadraattoets geeft hier geen significant verschil aan. De URBAN-bewoners verschillen qua leeftijd niet significant van de Antwerpenaars.

TABEL 6: VERDELING VAN URBAN-BEWONERS EN ANTWERPENAARS NAAR LEEFTIJD, IN PERCENTAGES

	URBAN	Antwerpen
18-24	10,9%	10,3%
25-39	28,8%	26,8%
40-64	39,5%	37,7%
65+	20,8%	25,2%
Totaal (N)	403	358.049
Chikwadraat	Df=3 X2=4,03 p>0,1	

BRON: DATABANK SOCIALE PLANNING ANTWERPEN. BEWERKING: SEIN

We bekijken vervolgens of er een verschil is in de verdeling mannen-vrouwen. In Tabel 7 lijken er iets meer mannen onder de URBAN-bewoners te zijn dan onder Vlamingen (1,9 procentpunten⁹) en Antwerpenaars (2,8 procentpunten¹⁰). Maar die verschillen blijken niet significant ($p>0,1$). De verdeling mannen-vrouwen in de URBAN-buurt is vergelijkbaar met die van de Vlamingen en Antwerpenaars.

TABEL 7: VERDELING VAN VLAMINGEN, URBAN-BEWONERS EN ANTWERPENAARS NAAR GESLACHT, IN PERCENTAGES

	Vlaanderen	URBAN	Antwerpen
Man	49,4%	51,3%	48,5%
Vrouw	50,6%	48,7%	51,5%
Totaal (N)	2.099	411	444.987
Chikwadraat	Df=1 X2=0,62 p>0,1		Df=1 X2=1,29 p>0,1

BRONNEN: ISPO'95 EN DATABANK SOCIALE PLANNING ANTWERPEN. BEWERKING: SEIN

6.1.2 ETNICITEIT

Tabel 8 geeft de verdeling weer over de nationaliteiten. Om de gegevens van de URBAN-buurt te kunnen vergelijken met die van de Vlamingen en Antwerpenaars, hebben we grote

⁹ 51,3% - 49,4%=1,9

¹⁰ 51,3% - 48,5%=2,8

categorieën moeten construeren. De verdeling over nationaliteiten gebeurt immers niet altijd op dezelfde wijze.

TABEL 8: VERDELING VAN VLAMINGEN, URBAN-BEWONERS EN ANTWERPENAARS NAAR NATIONALITEIT, IN PERCENTAGES

	Vlaanderen	URBAN	Antwerpen
Belg	95,1%	76,6%	88,1%
EU	2,7%	4,6%	4,0%
Marokko	0,7%	6,8%	4,0%
Turkije	0,6%	2,4%	1,2%
Rest	0,8%	9,5%	2,8%
<i>Totaal (N)</i>	5.926.838	411	443.260
<i>Chikwadraat</i>	<i>Df=4 X2=637,6 p<0,01</i>		<i>Df=4 X2=87,0 p<0,01</i>

BRONNEN: VRIND 2000 EN DATABANK SOCIALE PLANNING ANTWERPEN. BEWERKING: SEIN.

Tabel 8 geeft duidelijk weer dat de Belgen in de URBAN-buurt ondervertegenwoordigd zijn, in vergelijking met de Vlaamse en Antwerpse gegevens. De Marokkanen en Turken zijn, in vergelijking met Antwerpen en Vlaanderen, oververtegenwoordigd in de URBAN-buurt. De allochtonen die in de categorie “rest” werden ondergebracht zijn ook verhoudingsgewijs meer aanwezig in de URBAN-buurt dan in Vlaanderen en Antwerpen.

6.1.3 ONDERWIJS

We vergelijken in Tabel 9 het hoogst behaalde diploma van de URBAN-bewoners met dat van de Vlamingen (gegevens afkomstig van PSBH-enquête¹¹). Bij de vraag naar hoogste diploma in de URBAN-vragenlijst werd ook een categorie “waar ik naar school ging, was er een ander schoolsysteem” mee opgenomen. Zestien URBAN-bewoners plaatsten zichzelf in deze categorie. Wat u in Tabel 9 ziet, is de verdeling voor de URBAN-bewoners die zich in het Belgische onderwijssysteem kunnen situeren.

¹¹ Voor deze bewerkingen werden enkel de Vlaamse PSBH-gegevens gebruikt.

TABEL 9: VERDELING VAN URBAN-BEWONERS EN VLAMINGEN NAAR OPLEIDINGSNIVEAU, IN PERCENTAGES

	URBAN	Vlaanderen
Lager/Geen onderwijs	33,7%	15,7%
Lager secundair	21,9%	25,6%
Hoger secundair	26,1%	31,3%
Hoger	18,3%	27,4%
Totaal (N)	383	3.893
Chikwadraat	$Df=3 \chi^2=96,2 \ p<0,01$	

BRON: PSBH VLAAMSE GEGEVENS GOLF 1998. BEWERKING: SEIN

Men merkt op dat een derde van de URBAN-bewoners geen onderwijs of slechts lager onderwijs heeft gevolgd. Dit is dubbel zoveel dan bij de Vlamingen. Een derde van de Vlamingen heeft een diploma hoger secundair onderwijs, tegenover een vierde van de URBAN-bewoners. Nog geen 20% van de URBAN-bewoners studeerde af in het hoger onderwijs, tegenover 27% bij de Vlamingen. De chikwadraattoets geeft aan dat er grote verschillen zijn tussen het onderwijsniveau van de URBAN-bewoners en dat van de Vlamingen. We moeten dit in het achterhoofd houden bij de verdere interpretatie van de gegevens.

6.1.4 ARBEIDSSITUATIE

We gaan nu na wat de arbeidssituatie van de respondenten is en of deze verschilt van de arbeidssituatie van de Vlamingen. We bespreken eerst het aandeel betaald werkenden en daarna de professionele status van de mensen die niet betaald werken.

Uit Tabel 10 blijkt dat er onder de URBAN-bewoners veel minder betaald werkenden zijn dan onder de Vlamingen (39,6% tegenover 53,8%). Het opvallend grotere aandeel niet-betaald werkenden in de URBAN-buurt, in vergelijking met de rest van Vlaanderen, is een belangrijk kenmerk van deze buurt.

TABEL 10: VERDELING VAN URBAN-BEWONERS EN VLAMINGEN NAAR ARBEIDSMARKTPARTICIPATIE, IN PERCENTAGES

	URBAN	Vlaanderen
Betaald werk	39,6%	53,8%
Geen betaald werk	60,4%	46,2%
Totaal (N)	409	2.097
Chikwadraat	Df=1 $\chi^2=17,67$ $p<0,01$	

BRON: ISPO '95. BEWERKING: SEIN

We maakten in onze vragenlijst een onderscheid tussen de URBAN-bewoners die ooit betaald werkten maar nu niet meer en diegene die nooit betaald gewerkt hebben. In Tabel 11 worden deze gegevens samengebracht om vergelijking met de Ispo-gegevens mogelijk te maken.

TABEL 11: VERDELING VAN URBAN-BEWONERS EN VLAMINGEN NAAR ARBEIDSMARKTPOSITIE, IN PERCENTAGES

	URBAN	Vlaanderen
Pensioen	42,3%	43,4%
Huisvrouw/-man	21,2%	26,4%
Ziekte-/bevallingsverlof	1,7%	1,1%
Loopbaanonderbreking /Verlof zonder wedde	0,4%	0,9%
Student	10,4%	9,5%
Arbeidsongeschikt	2,1%	3,0%
Niet-werkzoekende werkloze	1,2%	13,1%
Werkzoekende werkloze	15,4%	1,0%
OCMW- steun/Bestaansminimum	5,4%	-
Andere		1,6%
Totaal (N)	241	967
Chikwadraat ¹²	Df=7 $\chi^2=300,1$ $p<0,01$	

BRON: ISPO '95. BEWERKING: SEIN

Tabel 11 toont aan dat er in de URBAN-buurt beduidend minder niet-werkzoekende werklozen en beduidend meer werkzoekende werklozen zijn dan in Vlaanderen. Er is echter een verschil tussen de URBAN- en de Ispo-bevraging: bij de URBAN-bevraging was er een

¹² Chi-kwadraat berekend zonder frequenties OCMW-steun/Bestaansminimum en Andere

categorie “OCMW-steun/Bestaansminimum” voorhanden en bij de Ispo-bevraging niet. Het zou dus kunnen dat het grote verschil tussen URBAN-bewoners en Vlamingen te wijten is aan de afwezigheid van de mogelijkheid “OCMW-steun/Bestaansminimum” bij de Ispo-bevraging. We gingen na of het verschil blijft bestaan indien we bij de URBAN-bewoners de categorie van “OCMW-steun/Bestaansminimum” samenvoegen met de niet-werkzoekende werklozen. Het verschil tussen Vlamingen en URBAN-bewoners blijft significant. We kunnen dus met zekerheid zeggen dat er meer werkzoekende werklozen en minder niet-werkzoekende werklozen in de URBAN-buurt zijn dan in Vlaanderen. Indien men het totaal aandeel werklozen (niet-werkzoekende en werkzoekende) vergelijkt dan is het verschil niet zo groot: 16,6% van de niet-betaald werkende URBAN-bewoners is werkloos, tegenover 14,1% van de Vlamingen.

6.1.5 SUBJECTIEVE ARMOEDEBELEVING

We geven vervolgens een overzicht van de subjectieve welvaartsgevoelens van de URBAN-bewoners. We vergelijken onze data met die van de Huishoudbudgetenquête 1998 van het NIS¹³.

TABEL 12: VERDELING VAN URBAN-BEWONERS EN VLAMINGEN NAAR MOEILIKHEDEN OM ROND TE KOMEN MET MAANDELIJKS HUISHOUDELIJK INKOMEN, IN PERCENTAGES

	URBAN	Vlaanderen
Moeilijk - zeer moeilijk	20,7%	13,4%
Vrij moeilijk	23,0%	20,6%
Vrij makkelijk - zeer makkelijk	56,4%	66,0%
Totaal (N)	392	

BRON: HUISHOUBUDGETENQUÊTE 1998. BEWERKING: SEIN.

In Tabel 12 zien we dat de URBAN-bewoners het meer “moeilijk” tot “zeer moeilijk” hebben om rond te komen met hun maandelijks huishoudelijk inkomen dan de Vlamingen. We kunnen niet nagaan of dit verschil significant is; we beschikken niet over de absolute aantallen van de Huishoudbudgetenquête. We kunnen uit Tabel 12 dus enkel besluiten dat er schijnbaar meer URBAN-bewoners dan Vlamingen zijn die het financieel moeilijk hebben.

¹³ Er werd enkel gebruik gemaakt van de Vlaamse gegevens.

TABEL 13: VERDELING VAN URBAN-BEWONERS EN VLAMINGEN NAAR MOGELIJKHEID OM TE SPAREN, IN PERCENTAGES

	URBAN	Vlaanderen
Vorbije jaar gespaard	37,6%	60,1%
Totaal (N)	383	

BRON: HUISHOUBUDGETENQUÊTE 1998. BEWERKING: SEIN.

Uit Tabel 13 blijkt dat slechts 38% van de URBAN-bewoners het vorbije jaar de mogelijkheid heeft gehad te sparen. Uit de Huishoudbudgetenquête blijkt dat 60% van de Vlamingen kan sparen.

6.1.6 LIDMAATSCHAP VAN VERENIGINGEN

In kolom 2 en 4 van Tabel 14 vindt men het percentage URBAN-bewoners dat lid is van een bepaald type van vereniging. In kolom 3 en 5 worden het aantal antwoorden op die vraag weergegeven. In de laatste kolom vindt men de p-waarde van de Chikwadraattoets die werd uitgevoerd om na te gaan of er significante verschillen zijn in lidmaatschap.

TABEL 14: VERDELING VAN URBAN-BEWONERS EN VLAMINGEN NAAR LIDMAATSCHAP VAN VERENIGINGEN, IN PERCENTAGES

	URBAN		Vlaanderen		Chikwadraat
	% Lid	N	% Lid	N	Probabiliteit (p)
Liefdadigheid	9,3%	409	11,8%	1.819	>0,1
Jeugd	3,8%	395	6,2%	1.832	=0,05
Milieu/Natuur	6,6%	409	10,0%	1.823	<0,05
Cultuur	12,0%	410	18,1%	1.832	<0,01
Socio-Cultureel	11,7%	410	20,6%	1.821	<0,01
Sport	17,1%	410	27,7%	1.824	<0,01
Politiek	5,1%	409	11,5%	1.828	<0,01
Religieus	8,3%	410	12,5%	1.826	=0,01
Wijk/Buurt	3,9%	410	7,0%	1.825	=0,01
Vakorganisatie	26,3%	410	35,9%	1.842	<0,01
Advies-/Schoolraad	1,2%	408	-	-	-
Andere	2,3%	349	1,3%	908	>0,1

BRON: ISPO '99. BEWERKING: SEIN.

Het aandeel leden is bij alle verenigingen lager bij de URBAN-bevolking dan bij de Ispo-ondervraagden. De verschillen in lidmaatschap van culturele, socio-culturele, sport-, politieke en vakorganisaties zijn overduidelijk significant ($p < 0,01$).

Tabel 15 vermeldt – in kolom 2 en 4 - het aandeel actieve leden binnen de groep van de leden. De kolommen 3 en 5 vermelden het absolute aantal leden onder de ondervraagden. De laatste kolom vermeldt de probabilliteit van de significantietest.

TABEL 15: VERDELING VAN URBAN-BEWONERS EN VLAMINGEN NAAR STERKTE VAN ENGAGEMENT BINNEN VERENIGINGEN, IN PERCENTAGES

	URBAN		Vlaanderen		Chikwadraat
	% Actief Lid	N	% Actief Lid	N	Probabiliteit (p)
Liefdadigheid	52,6%	38	63,6%	214	>0,1
Jeugd	73,3%	15	79,0%	114	>0,5
Milieu/Natuur	33,3%	27	29,0%	183	>0,5
Cultuur	57,1%	49	62,4%	332	>0,1
Socio-Cultureel	60,4%	48	66,9%	375	>0,1
Sport	72,9%	70	87,7%	505	<0,01
Politiek	23,8%	21	37,4%	211	>0,1
Religieus	52,9%	34	55,3%	228	>0,5
Wijk/Buurt	56,3%	16	53,9%	128	>0,5
Vakorganisatie	13,9%	108	30,6%	661	<0,01
Advies-/Schoolraad	80,0%	5			
Andere	37,5%	8	83,3%	12	<0,01

BRON: ISPO '99. BEWERKING: SEIN.

Men merkt op dat het absolute aantal leden bij de URBAN-bevraagden klein is. Dit heeft zijn gevolgen voor de significantietoetsen. Er zijn significant minder leden onder de URBAN-bewoners bij de sportverenigingen en de vakorganisaties. Binnen de andere verenigingen zijn de URBAN-bewoners ook minder actief lid of bestuurslid maar deze verschillen blijken niet significant te zijn.

Wat betreft sterkte van engagement zijn er weinig significante verschillen tussen URBAN-bewoners en Vlamingen. Dit ondanks het kleine aandeel leden onder de URBAN-bewoners van de verschillende verenigingen. De significantietesten kunnen echter geen volledig uitsluitsel geven omwille van de kleine absolute aantallen in de URBAN-buurt.

6.1.7 BESLUIT

We vergeleken het socio-economisch profiel van de URBAN-bewoners met dat van de Antwerpenaars en/of Vlamingen.

De URBAN-bewoners zijn significant ouder dan de Vlamingen maar niet dan de Antwerpenaars. De verdeling mannen – vrouwen in de URBAN-buurt is vergelijkbaar met de verdeling bij de Vlamingen en Antwerpenaars. In de URBAN-buurt zijn er minder Belgen en meer Marokkanen en Turken dan in Vlaanderen of Antwerpen. De URBAN-bewoners zijn opvallend meer laag opgeleid (lager onderwijs/geen onderwijs genoten) en opvallend minder hoog geschoold (hoger onderwijs).

Een belangrijk kenmerk van de URBAN-bevolking is de hoge graad van niet-betaald werkenden. 60% van de URBAN-bewoners heeft geen betaald werk, in Vlaanderen is dit 46%. Als we een vergelijking maken van het statuut van de niet-betaald werkenden dan zien we dat de URBAN-bewoners significant meer werkzoekend werkloos zijn, in vergelijking met de Vlamingen. De “ongewilde werkloosheid” ligt in de URBAN-buurt dus opvallend hoger. Het aandeel van de werklozen (zowel werkzoekend als niet-werkzoekend) binnen de categorie van de niet-betaald werkenden verschilt echter niet significant. De grote verschillen in niet-betaald werken en “onvrijwillige werkloosheid” kunnen te wijten zijn aan het lage opleidingsniveau in de URBAN-buurt.

De URBAN-bewoners lijken het bovendien moeilijker te hebben om met hun beschikbare materiële middelen rond te komen en om te sparen dan de Vlamingen. Omdat we geen toegang hadden tot de verdelingen in absolute aantallen van de Huishoudbudgetenquête (NIS, 16/11/2001) konden we geen significantieniveaus berekenen. We kunnen dus niet met zekerheid zeggen of de verschillen in subjectieve armoedegevoelens niet te wijten zijn aan toevalsverschillen.

De bewoners zijn bovendien in mindere mate lid van een culturele of socio-culturele vereniging, een sportvereniging, politieke vereniging of een vakorganisatie. Het kleine aandeel leden zegt evenwel niks over de sterkte van het engagement binnen verenigingen. De absolute aantallen wat lidmaatschap van verenigingen in de URBAN-buurt betreft, zijn echter zo klein dat we geen duidelijke conclusies kunnen trekken.

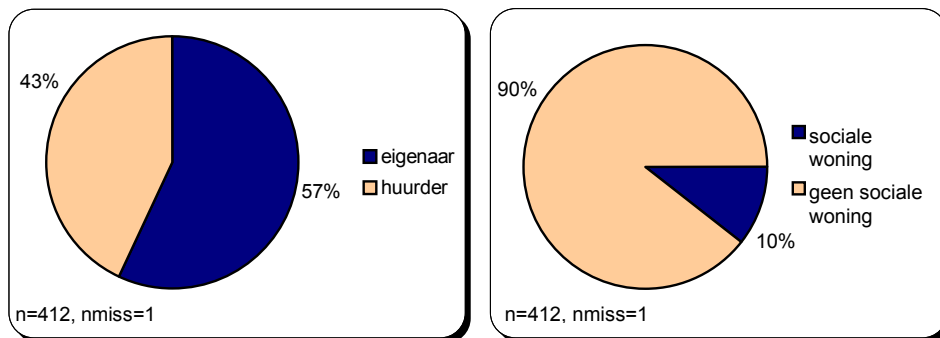
6.2 ALGEMENE HOUDING TEGENOVER WONING EN BUURT

We bespreken in dit deel de relatie van de URBAN-bewoners met hun woning en hun buurt. We schetsen een algemeen beeld alvorens in te gaan op de verschillende aspecten van de buurtbeleving.

6.2.1 DE WONING

We bespreken in eerste instantie de huisvesting van de URBAN-bewoners. We gaan dieper in op het al dan niet bezitten van de woning, het soort woning waarin men verblijft en de algemene tevredenheid over de woning.

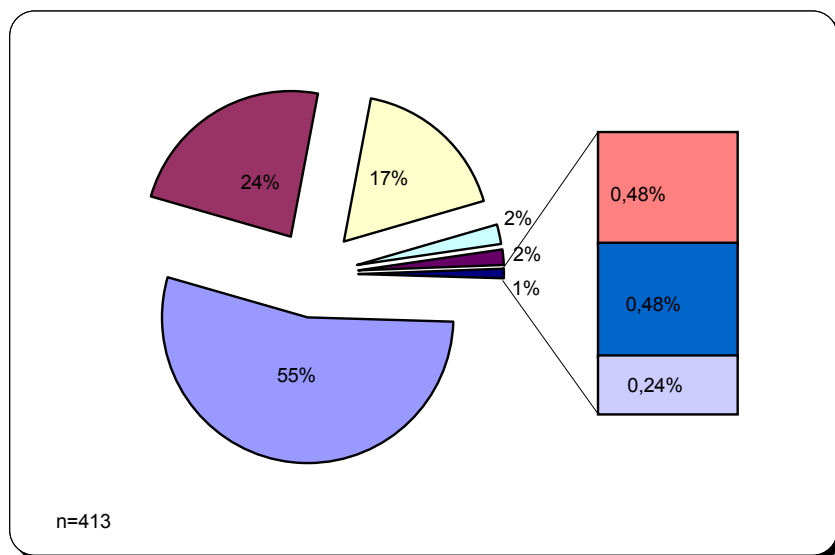
GRAFIEK 1: PROCENTUELE VERDELING VAN EIGENDOM WONING EN SOCIALE WONINGEN

We geven in Grafiek 1 aan dat bijna 60% van de URBAN-bewoners woont in een woning waarvan hij - of het gezin waarvan hij deel uitmaakt – eigenaar is. Iets meer dan 40% verblijft in een huur-woning. 10% van de URBAN-bewoners bewoont een sociale woning, al dan niet gekocht. Het is niet ondenkbaar dat iemand die een eigen woning bezit zich meer betrokken voelt bij de buurt dan iemand die een woning huurt. Men koopt een woning voor lange termijn, een woning huren impliceert geen permanentie.

Grafiek 2 toont de soort woning waarin de URBAN-bewoners verblijven. We maakten een onderscheid tussen een vrijstaande woning, een halfopen bebouwing, een rijwoning, een appartement (al dan niet met meer dan vijf verdiepingen), een studio, een deel van een andere woning en een kamer.

GRAFIEK 2: PROCENTUELE VERDELING VAN SOORT WONING

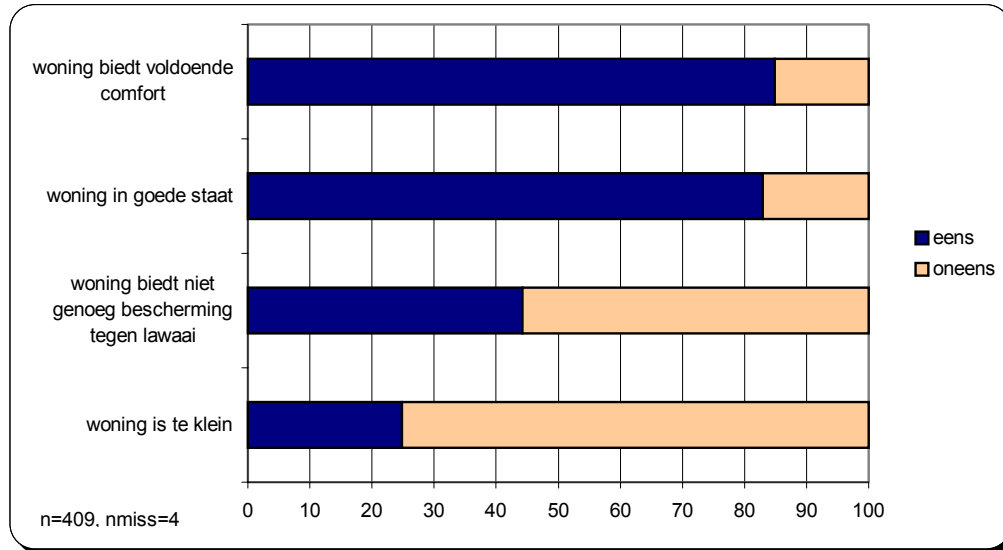

Meer dan de helft van de URBAN-bewoners verblijft in een rijwoning. 40% van de URBAN-bewoners woont in een appartement waarvan meer dan de helft in een appartementsgebouw met minder dan vijf verdiepingen. De andere soorten woningen zijn minder vertegenwoordigd.

In Grafiek 3 geven we de mening van de URBAN-bewoners over de eigen woning weer. De URBAN-bewoners gaven aan in welke mate zij het eens waren met de uitspraken "mijn woning biedt voldoende comfort", "mijn woning is in goede staat", "mijn woning biedt genoeg bescherming tegen lawaai" en "mijn woning is te klein". De ondervraagden duiden op een schaal van één tot vier¹⁴ aan in welke mate men akkoord gaat met deze uitspraken. We herleidden in de grafiek de vier categorieën tot twee.

¹⁴ 1= helemaal eens, 2= eerder eens, 3= eerder oneens en 4= helemaal oneens

GRAFIEK 3: PROCENTUELE VERDELING VAN INSTEMMING MET UITSPRAKEN OVER WONING

Grafiek 3 toont aan dat de URBAN-bewoners tevreden zijn over het comfort en de staat van hun woning. Ze zijn meestal niet akkoord met de uitspraak dat hun woning niet genoeg bescherming biedt tegen lawaai of dat hun woning te klein is. We kunnen dus stellen dat de URBAN-bewoner tevreden is over de eigen woning.

We gingen na of de insteming met de verschillende uitspraken over de woning samenhangt. Uit de exploratieve factoranalyse en de consistentie-analyse bleek dat de uitspraken “de woning waarin ik woon is in goede staat”, “de woning waarin ik woon is te klein” en “de woning waarin ik woon biedt mij voldoende comfort” één achterliggende factor meten.¹⁵ We besloten een Likertschaal te construeren. De oorspronkelijke schaal had een minimumwaarde van 3 en een maximumwaarde van 12. We herleidden deze tienpuntenschaal tot een schaal van vier categorieën¹⁶ zodat deze schaal beter kan geïntegreerd worden in de verdere analyses. De schaal is gebaseerd op 406 observaties.

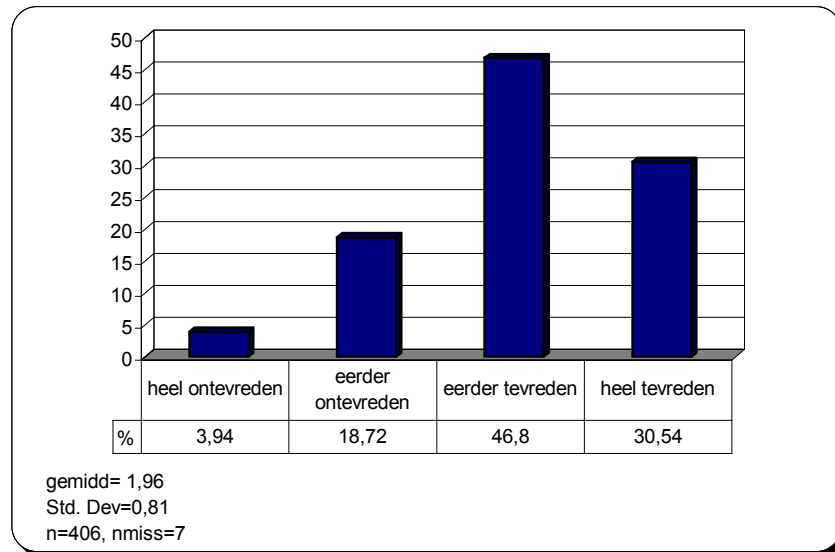
¹⁵

Tevredenheid over woning	Factorlading
De woning waarin ik woon is in goede staat	0,55
De woning waarin ik woon is te klein ¹⁵	0,50
De woning waarin ik woon biedt mij voldoende comfort	0,94

Cronbach's $\alpha = .67$

¹⁶ 1=heel tevreden, 2=eerder tevreden, 3=eerder ontevreden en 4=heel ontevreden

GRAFIEK 4: PROCENTUELE VERDELING VAN "TEVREDENHEID OVER WONING"

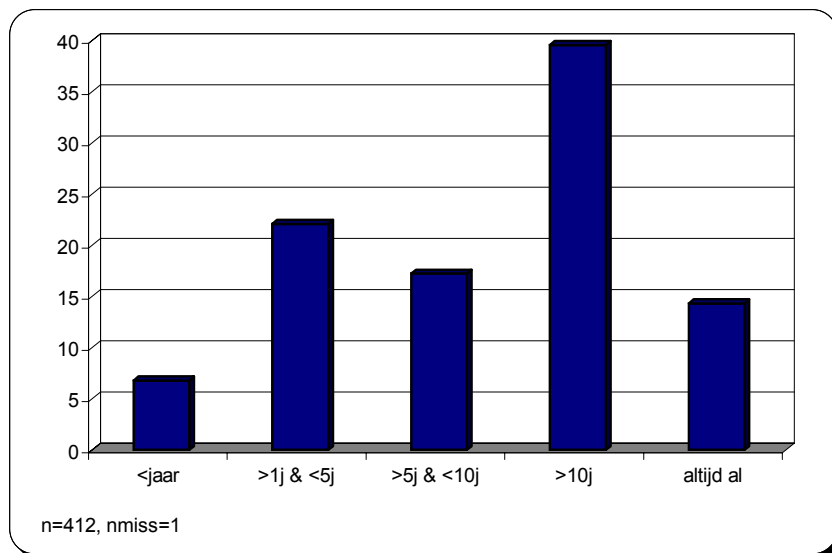

Grafiek 4 geeft de gehercodeerde Likertschaal weer van "de woning waarin ik woon is in goede staat", "de woning waarin ik woon is te klein" en "de woning waarin ik woon biedt mij voldoende comfort". We noemen deze schaal "tevredenheid over de woning". Grafiek 4 toont aan dat bijna de helft van de URBAN-bewoners eerder tevreden is over zijn woning, 30% is zelfs heel tevreden. Slechts een vijfde van de bewoners is eerder of heel ontevreden over zijn woning. Deze schaal zal gebruikt worden om na te gaan in hoeverre tevredenheid over de woning samenhangt met de aspecten van buurtbeleving.

6.2.2 DE BUURT

We bespreken de algemene houding van de URBAN-bewoners tegenover de buurt. Deze bespreking omvat de duur van het verblijf in de buurt, de redenen waarom men in de buurt kwam wonen, de voorwaarden die zouden moeten vervuld worden om de buurt aangenamer te maken en het aandeel bewoners dat eventueel uit de buurt zou willen verhuizen.

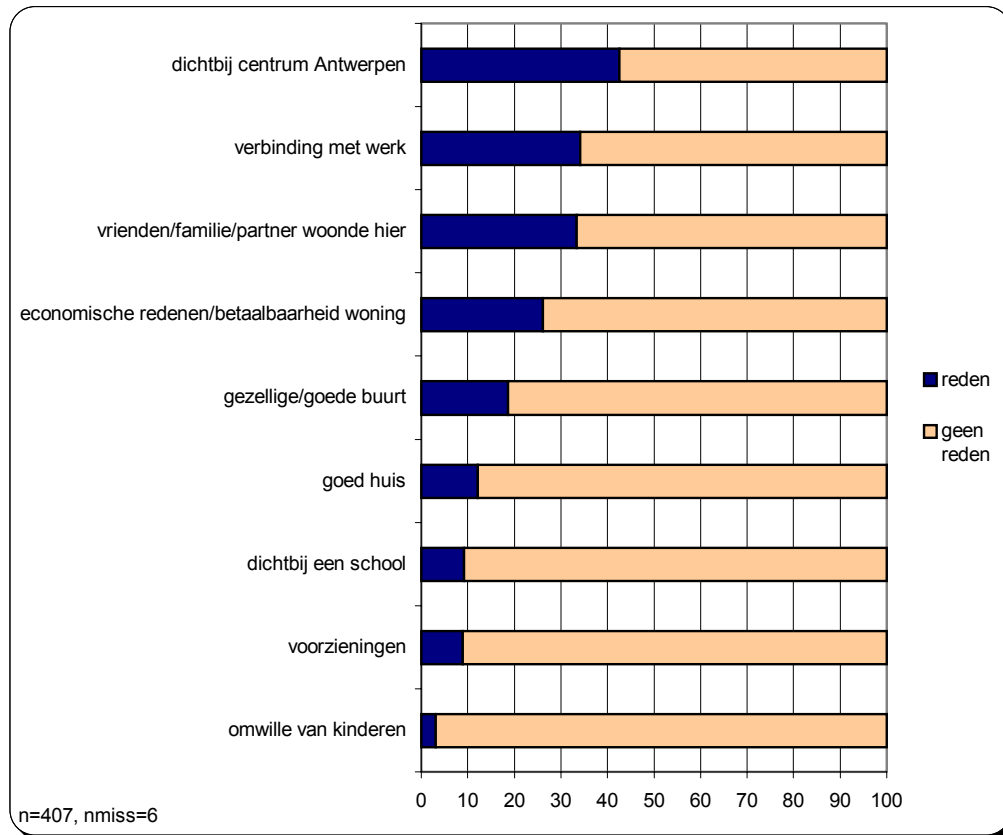
GRAFIEK 5: PROCENTUELE VERDELING VAN DUUR VAN HET VERBLIJF IN DE BUURT

Grafiek 5 geeft een overzicht van de duur van het verblijf in de buurt. Het merendeel van de URBAN-bewoners woont al meer dan vijf jaar in de URBAN-buurt. We kunnen er dus vanuit gaan dat het merendeel van onze respondenten de buurt goed kent en daardoor een goed zicht heeft op de problematiek van de buurt. We wijzen er nogmaals op dat enkel de URBAN-bewoners die officieel in de buurt verblijven, werden ondervraagd.

In Grafiek 6 geven we een overzicht van mogelijke motivaties om in de URBAN-buurt te komen wonen. De respondenten konden maximum drie redenen kiezen uit deze lijst. In de grafiek staat weergegeven hoeveel procent van de respondenten die specifieke reden aankruiste als één van de drie (belangrijkste) redenen om in de buurt te komen wonen. De bewoners die al hun hele leven in de buurt wonen werden niet gevraagd naar hun motivatie.

GRAFIEK 6: PROCENTUELE VERDELING VAN MOTIVATIE OM IN BUURT TE KOMEN WONEN

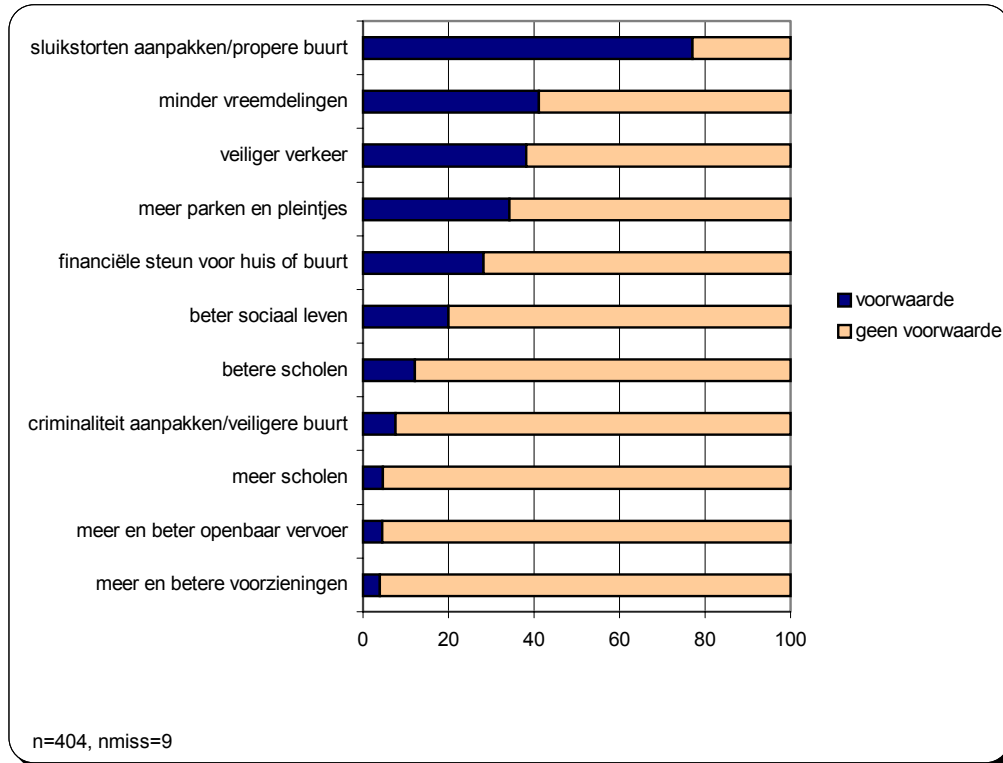
De meest aangeduide redenen om in de buurt te komen wonen is de nabijheid van Antwerpen-Centrum en de gemakkelijke bereikbaarheid van de plaats waar men werkt. Dit zijn praktische redenen. De emotionele/sociale redenen – “goede buurt” en “goed huis” – scoren minder goed. Men kan besluiten dat de URBAN-bewoners overwegend vanwege praktische redenen in de buurt zijn komen wonen.

De resultaten in Grafiek 6 zijn het gevolg van retrospectieve bevraging. We bevroegen de redenen waarom men (voor de eerste maal) in de buurt is komen wonen. De antwoorden op retrospectieve vragen worden doorgaans gekenmerkt door onderrapportering (Billiet, 1996: 172). De gegevens in Grafiek 6 zijn dus waarschijnlijk niet helemaal betrouwbaar.

We gaven de respondenten tijdens het interview tien antwoordkaartjes. Elk kaartje vermeldde een voorwaarde om het wonen in de URBAN-buurt aangenamer te maken. Er werd aan de respondenten gevraagd maximum drie antwoordkaartjes uit te kiezen met voorwaarden die zeker zouden moeten vervuld worden. In Grafiek 7 wordt per voorwaarde

aangegeven hoeveel procent van de URBAN-bewoners deze voorwaarde als één van de drie noodzakelijke voorwaarden aanduidde.

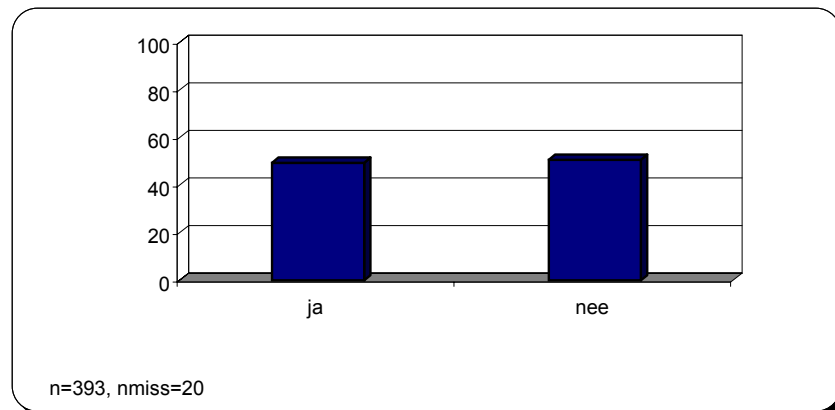
GRAFIEK 7: PROCENTUELE VERDELING VAN VOORWAARDEN OM HET LEVEN IN DE BUURT AANGENAMER TE MAKEN

Uit Grafiek 7 blijkt dat het probleem van sluishorten en afval op straat prangend is voor de bewoners. Bijna 80% van de bewoners vindt de aanpak daarvan één van de drie belangrijkste voorwaarden om het leven in de URBAN-buurt aangenamer te maken. 40% van de bewoners vindt het indijken van het aantal migranten, illegalen en asielzoekers een noodzakelijke voorwaarde voor opleving van de buurt. “Veiliger verkeer”, “meer parken en pleintjes”, “financiële steun om huis op te knappen of voor de buurt” en “een beter sociaal leven in de buurt” vindt 20% à 35% van de bewoners nodig om de buurt aangenamer te maken. Opvallend is dat de voorwaarde “criminaliteit aanpakken en zorgen voor een veiligere buurt” pas op de achtste plaats staat gerangschikt. Dit komt hoogstwaarschijnlijk doordat deze voorwaarde niet werd vermeld in de vragenlijst. Indien de URBAN-bewoners “criminaliteit aanpakken en zorgen voor een veiligere buurt” als voorwaarde voor een aangenamere buurt wilden aangeven, moesten zij dit zelf vermelden bij de categorie “andere”.

Grafiek 8 toont het aandeel URBAN-bewoners dat eventueel zou verhuizen uit de buurt. De vraag was: "Indien u de mogelijkheid zou krijgen te verhuizen naar een gelijkaardige woning buiten de buurt, zou u dit dan doen?" We stelden de vraag op deze manier om te weten te komen hoeveel mensen de buurt zouden willen verlaten vanwege de buurt en niet vanwege hun woning.

GRAFIEK 8: PROCENTUELE VERDELING VAN WIL OM TE VERHUIZEN

Uit Grafiek 8 blijkt dat 49% van de respondenten zou verhuizen naar een gelijkaardige woning als hen de mogelijkheid werd geboden en 51% zou dat niet doen. De hoge graad van tevredenheid over de woning en het hoge percentage URBAN-bewoners dat zou willen verhuizen naar een gelijkaardige woning in een andere buurt, wijst erop dat de buurtproblematiek niet gegenereerd wordt door problemen met de woning.

6.2.3 **BESLUIT**

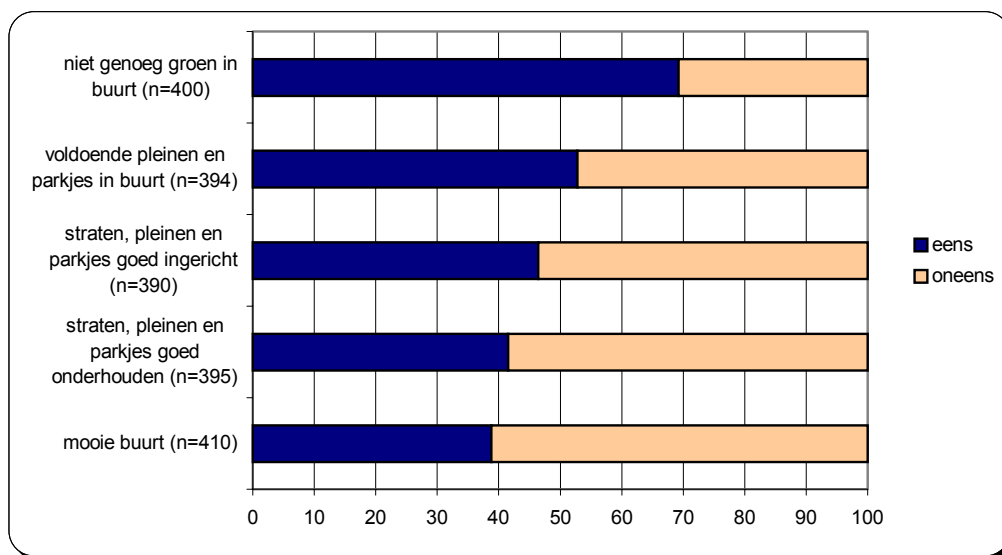
We bespraken in dit deel de houding van de URBAN-bewoners tegenover de eigen woning en buurt. 60% van de URBAN-bewoners bezit de woning waarin hij verblijft. De URBAN-bewoners wonen bijna uitsluitend in een rijwoning of appartement en zijn – in het algemeen – tevreden over hun woning. De URBAN-bewoners wonen in twee derde van de gevallen langer dan vijf jaar in de buurt. De redenen waarom men in de buurt kwam wonen zijn praktisch van aard. De URBAN-bewoners vinden dat er in de buurt zeker aandacht moet uitgaan naar het sluikestorten en de vreemdelingenproblematiek. Ongeveer de helft van hen zou verhuizen naar een andere buurt als hij daar de kans toe kreeg.

6.3 BELEVING VAN DE FYSISCHE ASPECTEN VAN DE BUURT

Het eerste gedeelte van de buurtbeleving dat we bespreken handelt over “de fysieke aspecten van de buurt”. Onder “beleving van de fysieke aspecten” verstaan we de tevredenheid over de materiële omgeving; netheid van de buurt, parken en pleintjes in de buurt en het subjectief esthetisch aspect van de buurt.

De uitspraken betreffende de fysieke aspecten van de buurt brachten we samen in Grafiek 9. We construeerden op basis van deze uitspraken een additieve schaal die de tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt meet. We gebruiken deze schaal als afhankelijke variabele om na te gaan welke factoren samenhangen met de tevredenheid over de buurt.

GRAFIEK 9: PROCENTUELE VERDELING VAN INSTEMMING MET UITSPRAKEN OVER FYSISCHE ASPECTEN VAN DE BUURT

Grafiek 9 is de weerslag van de subjectieve evaluatie van uitspraken over de fysieke aspecten van de buurt. De URBAN-bewoners duiden bij elke uitspraak op een schaal van 1 tot 4¹⁷ aan in welke mate zij het eens waren met die uitspraak.

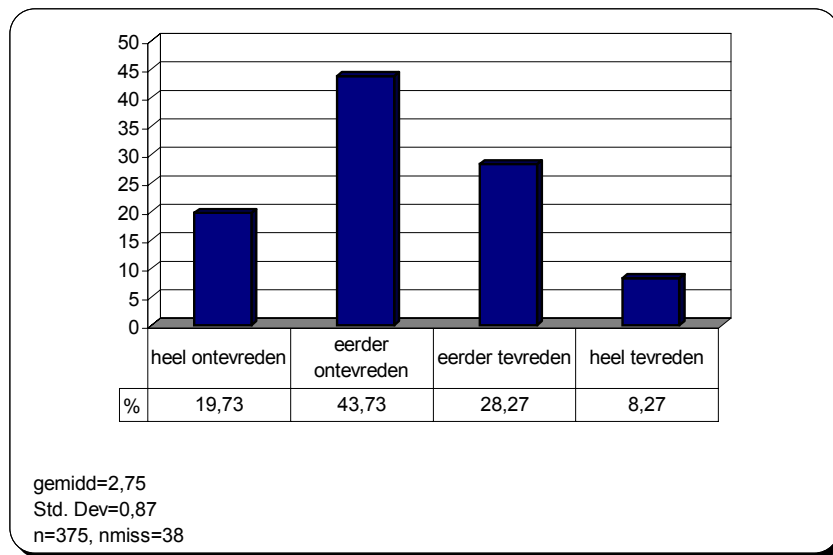
Opvallend is dat vooral de uitspraak die negatief is geformuleerd “er is niet genoeg groen in de buurt” veel bijval krijgt. 70% van de URBAN-bewoners gaat hiermee akkoord. Bij de andere uitspraken is de helft of minder het helemaal eens of eerder eens. De analyses

¹⁷ 1= helemaal eens, 2= eerder eens, 3= eerder oneens, 4= helemaal oneens.

konden niet bevestigen, noch uitsluiten dat er hier sprake is van een verwoordingseffect. Het zou dus kunnen dat de grote bijval bij “er is niet genoeg groen in de buurt” het gevolg is van de negatieve formulering ervan.

We gingen na of deze uitspraken over de fysieke aspecten van de buurt samenhangen. Uit de exploratieve factoranalyse en consistentie-analyse bleek dat de uitspraken “ik woon in een mooie buurt”, “er zijn voldoende pleinen en parkjes in de buurt”, “straten, pleinen en parkjes zijn goed ingericht” en “straten, pleinen en parkjes zijn goed onderhouden” een achterliggende factor meten.¹⁸ We noemen deze factor “Tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt”. We besloten een Likertschaal te construeren. De oorspronkelijke schaal had een minimumwaarde van 4 en een maximumwaarde van 16. We herleidden deze dertienpuntenschaal tot een schaal van vier categorieën¹⁹ zodat ze beter kan geïntegreerd worden in de verdere analyses. De schaal is gebaseerd op 375 observaties.

GRAFIEK 10: PROCENTUELE VERDELING VAN “TEVREDENHEID OVER FYSISCHE ASPECTEN VAN DE BUURT”

¹⁸

Tevredenheid over fysieke aspecten buurt	Factorlading
Ik woon in een mooie buurt	0,53
Er zijn voldoende pleinen en parkjes in de buurt	0,56
Straten, pleinen en parkjes zijn goed ingericht	0,80
Straten, pleinen en parkjes zijn goed onderhouden	0,64

Cronbach's $\alpha = ,72$

¹⁹ 1=heel tevreden, 2=eerder tevreden, 3=eerder ontevreden en 4=heel ontevreden.

Grafiek 10 toont de gehercodeerde Likertschaal van “ik woon in een mooie buurt”, “er zijn voldoende pleinen en parkjes in de buurt”, “straten, pleinen en parkjes zijn goed ingericht” en “straten, pleinen en parkjes zijn goed onderhouden”. We noemen deze schaal “tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt”. Men kan in Grafiek 10 zien dat het merendeel van de URBAN-bewoners “heel ontevreden” of “eerder ontevreden” is over de fysieke aspecten van de buurt. Ongeveer een vierde is “eerder tevreden” en slechts 8% is heel tevreden. We kunnen dus besluiten dat de buurt qua fysieke aspecten niet voldoet aan de normen van het merendeel van de bewoners.

We gingen na welke factoren een samenhang vertonen met de “tevredenheid over fysieke aspecten van de buurt”. In Tabel 16 geven we een overzicht van de factoren die samenhangen met de tevredenheidsschaal, welke test we gebruikten om deze samenhang na te gaan, de probabilliteit en het aantal observaties waarop de test werd berekend.

TABEL 16: OVERZICHT VOORSPELLENDE FACTOREN “TEVREDENHEID OVER FYSISKE ASPECTEN VAN DE BUURT”

Voorspellende factoren	Test ²⁰	Testwaarde	Probabliteit (p)	N
Tevredenheid over woning	R	0,13	<0,05	371
Zou verhuizen	Kw	21,52	<0,01	386
Wijk	Kw	14,94	<0,01	375
Etniciteit: eigen moedertaal	Kw	17,38	<0,01	375
Arbeidssituatie: al dan niet betaald werk	Kw	8,25	<0,05	372

De factoren waarmee de tevredenheid over de fysieke aspecten samenhangen, zijn “tevredenheid over de woning”, “zou verhuizen”, “wijk”, “etniciteit: eigen moedertaal” en “arbeidssituatie: al dan niet betaald werken”. “Tevredenheid over de woning” is de Likertschaal waarvan we de samenstelling bespraken onder ‘(6.2.1) De woning’. “Zou verhuizen” is de variabele die meet of men al dan niet zou verhuizen naar een gelijkaardige woning indien men daartoe de kans zou krijgen (cf. ‘(6.2.2) De buurt’). “Wijk” bevat de gegevens over de wijken waarin de URBAN-bewoners wonen. De wijken zijn Antwerpen-Pothoek-Atheneum, Antwerpen-Centraal Station, Antwerpen-Stuivenberg-Dam, Borgerhout-Moorkensplein en Borgerhout-Hemstraat.

Etniciteit hebben we gemeten aan de hand van de eigen of ouderlijke moedertaal en de eigen nationaliteit. De samenhangen met etniciteit worden wat de moedertaal betreft enkel

²⁰ R= Pearson correlatiecoëfficiënt, Kw= Kruskal Wallistest

besproken betreffende de groep Nederlandstaligen en de URBAN-bewoners die een Noord-Afrikaanse taal spreken. Wij rekenen Berber, Arabisch, Turks en Koerdisch tot de Noord-Afrikaanse talen²¹. Wat de nationaliteit betreft maken wij enkel onderscheid tussen de groep Belgen en Marokkanen (en/of dubbele nationaliteit Belg-Marokkaans). De absolute aantallen voor de andere groepen – zowel wat etniciteit als nationaliteit betreft – zijn te klein om betrouwbare resultaten te leveren. “De arbeidssituatie” betreft het al dan niet werken, het statuut indien men niet (meer) betaald werkt, of men in loondienst of als zelfstandige werkt, of men in de privé-sector of voor de overheid werkt en het statuut waarin men werkt.

De tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt vertoont een sterke correlatie met de tevredenheid over de woning. Naarmate men meer tevreden is over de woning, is men dus ook meer tevreden over de fysieke aspecten van de buurt.

Het percentage URBAN-bewoners dat zou verhuizen uit de buurt indien men de mogelijkheid kreeg, stijgt naarmate men minder tevreden is over de fysieke aspecten van de buurt. Als men niet tevreden is over de fysieke aspecten van de buurt is men meer geneigd te verhuizen uit de buurt.

De gemiddelde score op de tevredenheidsschaal over de fysieke aspecten verschilt naargelang de wijk waarin men woont. De gemiddelde tevredenheid in de wijk Borgerhout-Helmstraat ligt opvallend hoger dan die van de wijk Antwerpen-Pothoek-Atheneum. De wijken Antwerpen Centraal-Station, Antwerpen-Stuivenberg-Dam en Borgerhout-Moorkensplein hebben een gemiddelde tevredenheid die dicht bij mekaar ligt. De bewoners van de wijk Borgerhout-Helmstraat zijn meer tevreden over de fysieke aspecten van de buurt dan de bewoners van de andere wijken.

We bevroegen de etnische afkomst van de URBAN-bewoners in vier facetten: de eigen moedertaal, moedertaal van de moeder, moedertaal van de vader en nationaliteit. Enkel de eigen moedertaal vertoont een samenhang met de tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt. De URBAN-bewoners die Nederlands als eigen moedertaal hebben zijn gemiddeld minder tevreden dan de URBAN-bewoners die Turks, Berber, Arabisch of Koerdisch als moedertaal hebben.

²¹ 19 van de ondervraagde URBAN-bewoners spreekt Turks, 46 Berber, 22 Arabisch en 3 Koerdisch. Samen 22% van de ondervraagden.

We merkten een opvallende samenhang op wat de arbeidssituatie betreft: de URBAN-bewoners die op het moment van bevraging een betaalde job uitoefenden zijn minder tevreden over de fysieke aspecten van de buurt dan diegene die op dat moment geen betaald werk uitoefenden maar ooit wel hebben gewerkt en diegene die nog nooit betaald hebben gewerkt.

6.4 BELEVING VAN DE SOCIALE ASPECTEN VAN DE BUURT

Het tweede gedeelte van de buurtbeleving dat we bespreken betreft “de sociale aspecten van de buurt”. Met dit deel richten we ons op het sociale leven in de buurt; contact met burens, sociale cohesie in de buurt, engagement in verenigingen, vrijetijdsbesteding in de buurt, subjectieve (on)veiligheidsgevoelens en multiculturaliteit.

6.4.1 VRIJETIJDSEBESTEDING IN DE BUURT

We bespreken in de eerste plaats de vrijetijdsbesteding van de URBAN-bewoners. We gaan hierbij na welk gedeelte van hun vrije tijd ze in de eigen buurt besteden. Vervolgens geven we een overzicht van de bekendheid van Opsinjoren, de deelname aan activiteiten van Opsinjoren, de mening over de werking van Opsinjoren en de factoren die samenhangen met de bekendheid van Opsinjoren.

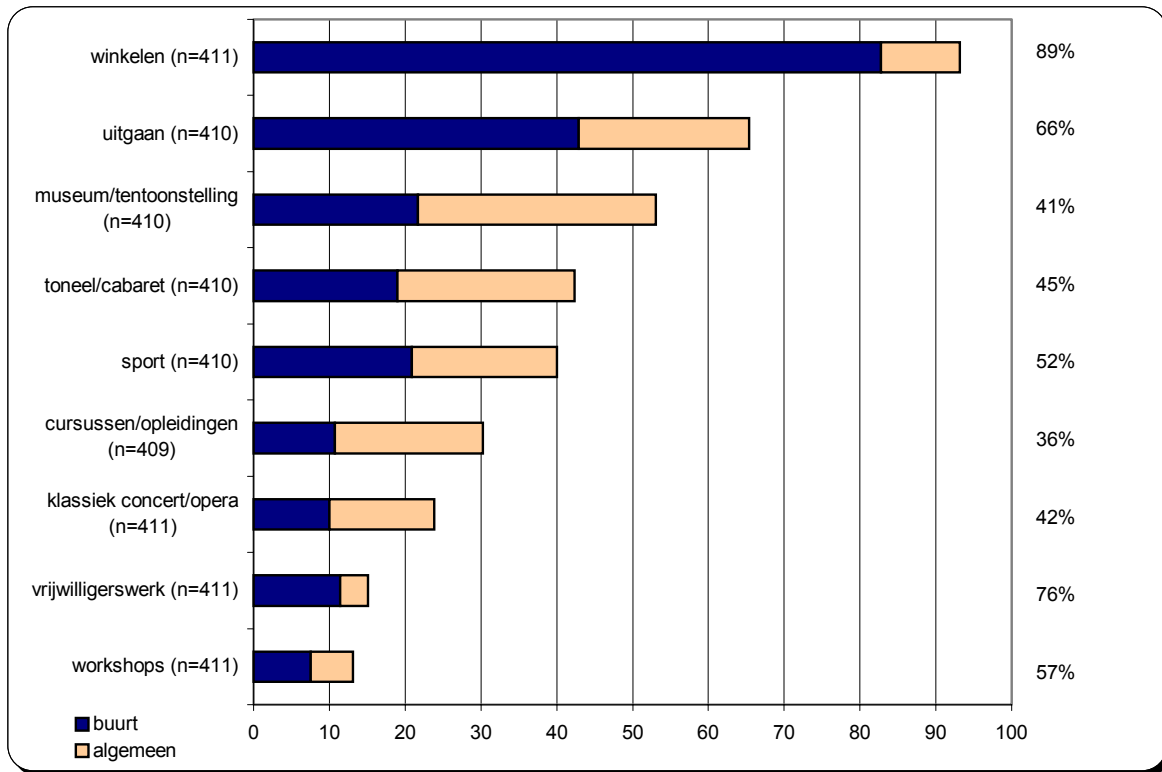
6.4.1.1 Algemeen

In Grafiek 11 wordt een overzicht gegeven van de vrijetijdsbesteding van de URBAN-bewoners in het algemeen (ganse balk) en in de buurt (donker gedeelte balk). Aan de rechter zijde van de grafiek geven we het aandeel van de URBAN-bewoners dat die activiteit in de eigen buurt uitoefent weer. We gaan hiermee na of de URBAN-bewoners hun vrije tijd in de eigen buurt besteden. We willen hiermee een onderscheid maken tussen twee situaties, bijvoorbeeld:

- (1) men winkelt niet veel, ook niet in de eigen buurt,
- (2) men winkelt wel veel maar niet in de eigen buurt.

In de eerste situatie is de winkel-behoefte niet groot. In de tweede situatie is de winkel-behoefte wel groot maar spelen er factoren die het winkelen in de eigen buurt belemmeren.

GRAFIEK 11: PROCENTUELE VERDELING VAN VRIJETIJDSEBESTEDING (ALGEMEEN EN IN DE BUURT)

In Grafiek 11 geven de balken weer hoeveel URBAN-bewoners een bepaalde activiteit uitoefenen. Men wordt gerekend tot de groep die een bepaalde activiteit uitvoerde als men “een uitzonderlijke keer”, “een paar keer”, “ongeveer 1 keer per maand”, “meerdere keren per maand”, “wekelijks” of “meerdere keren per week” die activiteit uitvoerde in het afgelopen jaar.

Winkelen is de meest geliefde vrijetijdsbesteding van de URBAN-bewoners: 93% winkelt een uitzonderlijke keer tot meerdere keren per week. Twee derde van de URBAN-bewoners gaat soms tot dikwijls uit en ongeveer de helft heeft het afgelopen jaar één/meerdere musea en/of tentoonstelling bezocht. Toneel/cabaret en sport zijn niet zo populair: minder dan de helft van de URBAN-bewoners liet zich daartoe het afgelopen jaar verleiden. Cursussen/opleidingen, klasiek concert/opera, vrijwilligerswerk en workshops hebben het afgelopen jaar nog minder URBAN-bewoners over de vloer gehad.

In Grafiek 11 gaat het echter niet zozeer om de populariteit van de verschillende vrijetijdsbestedingen. We zijn voornamelijk geïnteresseerd in het aandeel URBAN-bewoners dat zijn vrije tijd in de eigen buurt besteedt. We gingen in eerste instantie na of de URBAN-bewoners die bepaalde activiteit wel willen uitvoeren tijdens de vrije tijd, alvorens na te gaan of ze het in de eigen buurt doen.

Een groot gedeelte (83%) van de URBAN-bewoners winkelt een uitzonderlijke keer tot meerdere keren per week in de eigen buurt. Hiermee doen 89%²² van de URBAN-bewoners die “winkelen” dit in de eigen buurt. Dit maakt dat niet alleen “winkelen” populair is bij de URBAN-bewoners maar dat - als men winkelt - dit meestal in de eigen buurt gebeurt. “Winkelen” is een noodzakelijke activiteit. We gaan na of de niet-noodzakelijke activiteiten ook grotendeels in de eigen buurt gebeuren.

“Uitgaan” is een niet-noodzakelijke activiteit. Toch gaat twee derde van de URBAN-bewoners in de eigen buurt uit, als men uitgaat. We zagen al dat minder dan de helft van de URBAN-bewoners sporten maar als de URBAN-bewoners sporten, is er één kans op twee dat ze ervoor in de eigen buurt blijven. Aan vrijwilligerswerk doen en workshops volgen zijn geen geliefde tijdsverdriven maar als men vrijwilligerswerk doet of workshops volgt, doet men dat relatief veel in de eigen buurt.

Uit Grafiek 11 besluiten we dat dit niet het geval is voor de culturele activiteiten, sport en opleiding. Uit de grafiek blijkt immers dat een groot gedeelte van de URBAN-bewoners zijn vrije tijd graag besteedt aan cultuur, sport of cursussen en opleidingen maar daarvoor buiten de eigen buurt moet gaan.

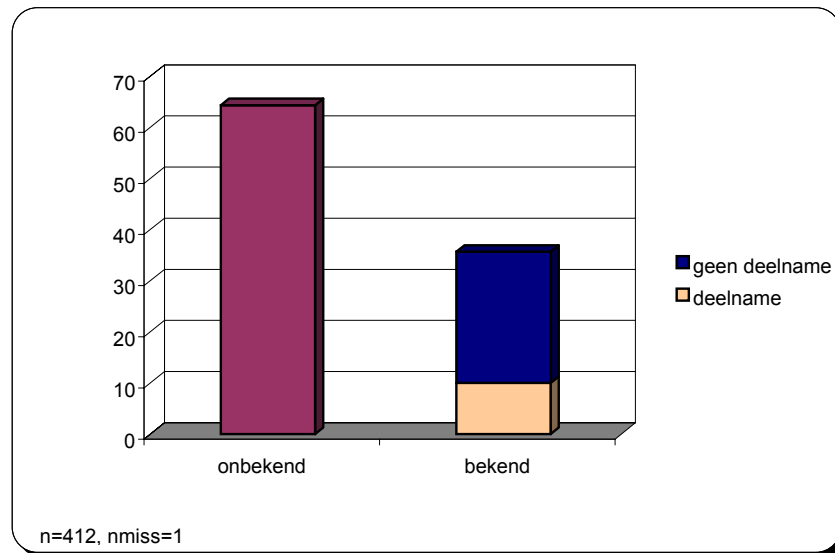
6.4.1.2 Opsinjoren

Opsinjoren is een stedelijke dienst onder de afdeling Burgerzaken van de Stad Antwerpen. De dienst wil “samen met de bewoners de handen uit de mouwen steken voor een propere, groene en gezellige buurt.” Ze geeft logistieke en financiële steun aan Antwerpenaars. Op deze manier hoopt de Stad de sociale cohesie tussen de buurtbewoners te verbeteren (Stad Antwerpen, 16/09/2002)

²² 83%/93%

In Grafiek 12 kan men het aandeel URBAN-bewoners dat bekend is met de stedelijke dienst Opsinjoren onderscheiden. Het aandeel bewoners dat Opsinjoren kent, wordt onderverdeeld in een groep die in 2001 (één of meerdere keren) aan de activiteiten van Opsinjoren participeerde en een groep die niet participeerde.

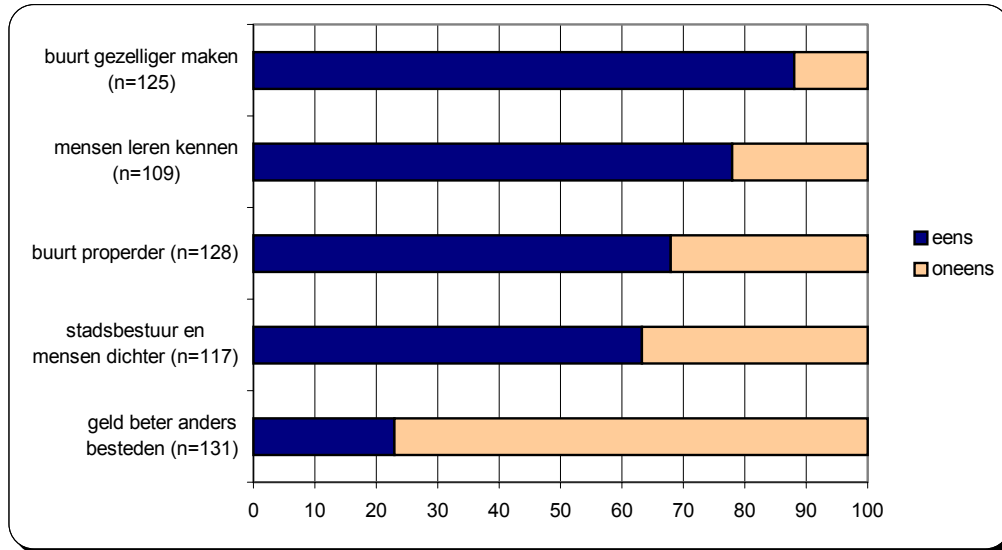
GRAFIEK 12: PROCENTUELE VERDELING VAN BEKENDHEID VAN OPSINJOREN EN DEELNAME AAN ACTIVITEITEN VAN OPSINJOREN

Eén derde van de URBAN-bewoners antwoordde positief op de vraag “Kent u de stedelijke dienst Opsinjoren?”. 10% van de URBAN-bewoners nam deel aan één/meerdere activiteiten van Opsinjoren. Indien men Opsinjoren kent is er dus 28%²³ kans dat men participeert. De bekendheid van Opsinjoren bij de URBAN-bewoners en hun deelname aan de activiteiten liggen dus laag.

²³ 10%/36%

GRAFIEK 13: PROCENTUELE VERDELING VAN INSTEMMING MET UITSPRAKEN OVER OPSINJOREN

We geven in Grafiek 13 de reactie weer van de URBAN-bewoners op uitspraken in verband met Opsinjoren. We legden deze uitspraken alleen voor aan de bewoners die de stedelijke dienst kennen. De absolute aantallen URBAN-bewoners die op de vraag antwoordden liggen bijgevolg laag (n=109 tot n=125).

De positieve uitspraken over Opsinjoren kunnen op heel wat bijval rekenen. Bijna 90% van de URBAN-bewoners vindt dat de acties van Opsinjoren de buurt gezelliger maken en bijna 80% vindt dat de acties helpen om mekaar te leren kennen. De uitspraken “de acties helpen de buurt properder maken” en “de acties brengen het stadsbestuur dichterbij de mensen”, kunnen op iets minder steun rekenen. De URBAN-bewoners dichten de stedelijke dienst dus vooral een sociale functie toe. Met de enige negatieve uitspraak in het rijtje (“de stad kan zijn geld beter aan iets anders besteden”) wordt weinig ingestemd.

Opsinjoren heeft een positief imago bij de URBAN-bewoners die de dienst kennen en 28% van de URBAN-bewoners die de dienst kent, doet mee aan de acties. Het schoentje wringt echter bij de bekendheid van de dienst: slechts één op drie kent de stedelijke dienst. We gingen na welke factoren samenhangen met de bekendheid van Opsinjoren (Tabel 17).

TABEL 17: OVERZICHT VOORSPELLENDE FACTOREN VAN DE BEKENDHEID VAN OPSINJOREN

Voorspellende factoren	Test ²⁴	Testwaarde	Probabiliteit (p)	N
Etniciteit: eigen moedertaal	X2	33,50	<0,01	412
Etniciteit: moedertaal moeder	X2	38,60	<0,01	410
Etniciteit: moedertaal vader	X2	31,63	<0,0	408
Etniciteit: nationaliteit	X2	31,18	<0,01	411
Opleidingsniveau	X2	22,10	<0,01	399
Arbeidssituatie: al dan niet betaald werken	X2	6,84	<0,05	409
Arbeidssituatie: privé/overheid	X2	4,87	<0,05	269
Arbeidssituatie: arbeider,bediende,ambtenaar	X2	13,88	<0,01	268
Lid milieu-vereniging	X2	5,11	<0,05	409
Lid cultuurvereniging	X2	4,51	<0,05	410
Lid liefdadigheidsorganisatie	X2	14,05	<0,01	409

Etniciteit, opleidingsniveau, arbeidssituatie en lidmaatschap van verenigingen hangen samen met de bekendheid van Opsinjoren, het zijn “voorspellende factoren”.

Etniciteit hangt in al haar facetten samen met de bekendheid van Opsinjoren. Indien de eigen moedertaal of die van één van de ouders Nederlands is dan is de kans groter dat men Opsinjoren kent. Indien men de Belgische of Nederlandse nationaliteit heeft dan is er 45% kans dat men de dienst kent. Indien men de dubbele nationaliteit Belg-Marokkaans heeft is die kans nog één op vier. Bij alle andere nationaliteiten ligt de bekendheid van Opsinjoren veel lager.

De samenhang tussen opleidingsniveau en bekendheid van Opsinjoren verloopt curvilineair: aanvankelijk stijgt de bekendheid met het opleidingsniveau mee. Van “geen diploma” (20%) tot “diploma hoger onderwijs van korte type” (60%) stijgt de bekendheid. De bekendheid van Opsinjoren bij URBAN-bewoners met een diploma “hoger onderwijs lange type” of universiteit ligt op 50%

Uit de chikwadraattoetsen bleek ook een samenhang met de arbeidssituatie van de URBAN-bewoners. Indien men op het moment van ondervraging werkte of ooit gewerkt had, kende men Opsinjoren meer dan indien men nooit werkte. De URBAN-bewoners die in de privé-

²⁴ X2= Pearson's Chikwadraattoets

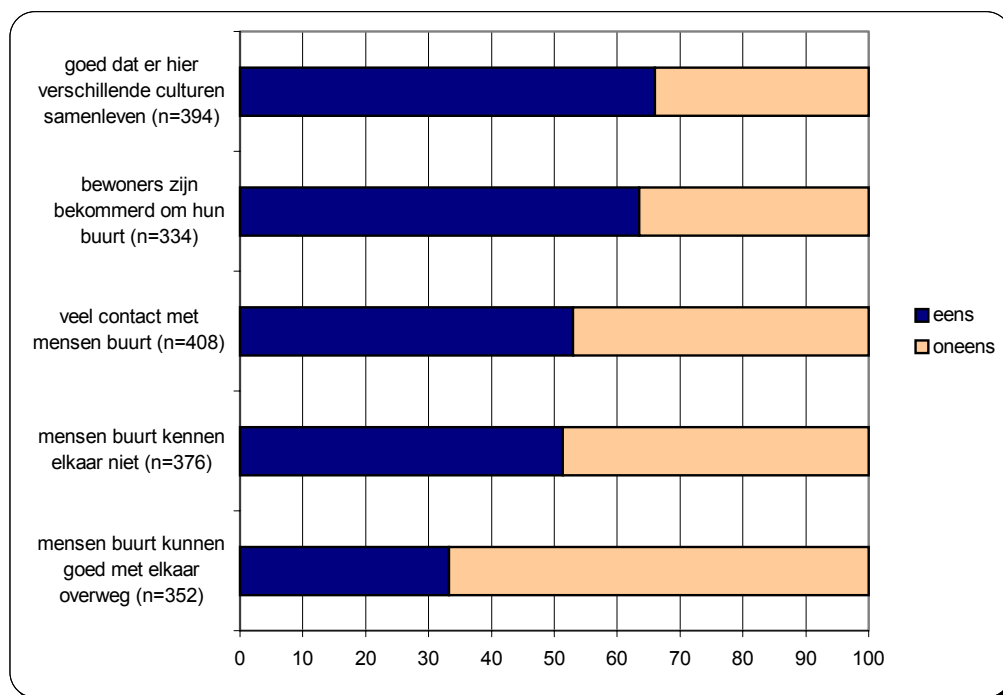
sector werken en de arbeiders kennen Opsinjoren in kleinere mate dan zij die bij de overheid werken of bediende zijn.

De URBAN-bewoners die lid zijn van een milieu-vereniging, een cultuurvereniging of een liefdadigheidsorganisatie zijn in grotere mate vertrouwd met Opsinjoren. De URBAN-bewoners die al sociaal ingebed zijn in organisaties kennen Opsinjoren in grotere getale en daarmee wordt ook de kans groter dat ze meewerken aan de activiteiten.

6.4.2 SOCIALE BUURTBELEVINGSSCHAAL

We lieten de URBAN-bewoners uitspraken evalueren in verband met de sociale aspecten van de buurt. De resultaten bespreken we in Grafiek 14. De URBAN-bewoners antwoordden met “helemaal eens”, “eerder eens”, “eerder oneens” of “helemaal oneens”. Wij herleidde deze vier antwoordmogelijkheden tot twee in Grafiek 14.

GRAFIEK 14: PROCENTUELE VERDELING VAN INSTEMMING MET UITSPRAKEN OVER SOCIALE ASPECTEN VAN DE BUURT

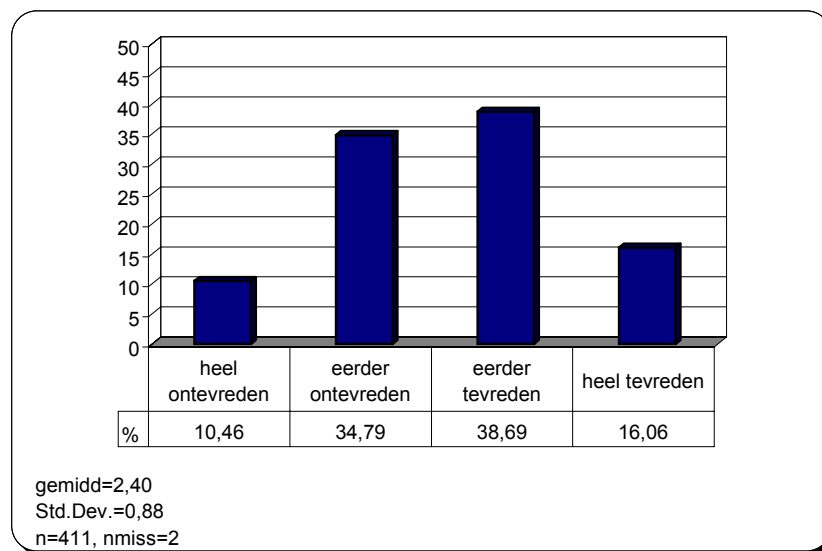

De uitspraken over de sociale buurtbeleving brachten we samen in Grafiek 14. Het merendeel van de URBAN-bewoners bevestigt de uitspraken over de sociale aspecten van de buurtbeleving. Twee derde van de ondervraagden is het “eerder eens” of “helemaal eens”

met de uitspraken “het is goed dat er hier verschillende culturen samenleven” en “de bewoners van deze buurt zijn bekommerd om hun buurt”. De helft van de URBAN-bewoners zegt zelf veel contact te hebben met mensen in de buurt. Er is echter ook een helft die akkoord gaat met: “de mensen in deze buurt kennen mekaar niet”. Slechts een derde van de ondervraagden stemt in met “de mensen in deze buurt kunnen goed met mekaar overweg”.

We construeerden op basis van deze uitspraken een additieve schaal die de tevredenheid over de sociale aspecten van de buurt meet.²⁵ We gebruiken deze schaal als afhankelijke variabele om na te gaan welke factoren ermee samenhangen. De oorspronkelijke schaal had een minimumwaarde van 4 en een maximumwaarde van 16. We herleidden deze dertienpuntenschaal tot een schaal van vier categorieën²⁶ zodat de schaal beter kan geïntegreerd worden in de verdere analyses. De schaal is gebaseerd op 411 observaties.

GRAFIEK 15: PROCENTUELE VERDELING VAN “TEVREDENHEID OVER SOCIALE ASPECTEN VAN DE BUURT”

²⁵

Tevredenheid over sociale aspecten buurt	Factorlading
Ikzelf heb veel contact met mensen van deze buurt	0,58
De mensen in deze buurt kennen elkaar niet	0,68
De mensen in deze buurt kunnen niet goed met elkaar overweg	0,65
Het is goed dat in deze buurt verschillende culturen samenwonen	0,51

Cronbach's $\alpha = ,69$

“De mensen in deze buurt kennen elkaar niet” en “De mensen in deze buurt kunnen niet goed met elkaar overweg” werden gehercodeerd in omgekeerde volgorde zodat ze dezelfde richting kregen als de antwoorden op de andere items in de schaal.

²⁶ 1= heel tevreden, 2= eerder tevreden, 3= eerder ontevreden en 4= helemaal ontevreden.

Grafiek 15 geeft de gehercodeerde Likertschaal van “Ikzelf heb veel contact met mensen van deze buurt”, “De mensen in deze buurt kennen elkaar niet”, “De mensen in deze buurt kunnen niet goed met elkaar overweg” en “Het is goed dat in deze buurt verschillende culturen samenwonen”. We noemen deze schaal “tevredenheid over de sociale aspecten van de buurt”. Men kan in Grafiek 15 zien dat het merendeel van de URBAN-bewoners “eerder ontevreden” of “eerder tevreden” is over de sociale aspecten van de buurt. Ongeveer 10% is “heel ontevreden” en 16% is “heel tevreden”. We kunnen dus besluiten dat de buurt qua sociale aspecten beter voldoet aan de normen van het merendeel van de bewoners dan de fysische aspecten. Er zijn iets meer URBAN-bewoners tevreden²⁷ over de sociale aspecten dan dat er ontevreden²⁸ zijn.

We gingen na welke factoren een samenhang vertonen met de “tevredenheid over sociale aspecten van de buurt”. In Tabel 18 geven we een overzicht van de factoren die samenhangen met de tevredenheidsschaal, welke test we gebruikten om deze samenhang na te gaan, de probabiliteit en het aantal observaties waarop de test werd berekend.

TABEL 18: OVERZICHT VOORSPELENDE FACTOREN “TEVREDENHEID OVER SOCIALE ASPECTEN VAN DE BUURT”

Voorspellende factoren	Test	Testwaarde	Probabiliteit (p)	N
Tevredenheid over fysische aspecten van de buurt	R	0,20	<0,01	375
Leeftijd	Kw	20,02	<0,01	402
Alleen wonen	Kw	9,41	<0,01	411
Etniciteit: eigen moedertaal	Kw	45,99	<0,01	411
Etniciteit: moedertaal moeder	Kw	45,60	<0,01	409
Etniciteit: moedertaal vader	Kw	44,67	<0,01	407
Arbeidssituatie: al dan niet betaald werk	Kw	11,74	<0,01	408

Tevredenheid over de sociale aspecten van de buurt hangt samen met de tevredenheid over de fysische aspecten van de buurt. De correlatie is positief en heeft een absolute waarde van .20. Naarmate de URBAN-bewoners meer tevreden zijn over de fysische aspecten van de buurt zijn ze dus ook meer tevreden over de sociale aspecten van de buurt.

De oudere URBAN-bewoners zijn minder tevreden over de sociale aspecten van de buurtbeleving dan de jongere. De 18-24 jarigen zijn gemiddeld het meest tevreden, de 65-

²⁷ heel tevreden + eerder tevreden

²⁸ heel ontevreden + eerder ontevreden

plussers het minst. Niet alleen de oudere maar ook de alleenwonende URBAN-bewoners zijn minder tevreden dan diegene die samenwonen. Hier is mogelijk sprake van een interactie-effect met of een indirect effect via leeftijd.

Etniciteit vertoont niet alleen een samenhang met de tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt maar ook met de tevredenheid over de sociale aspecten. De URBAN-bewoners met een eigen of ouderlijke Noord-Afrikaanse moedertaal zijn gemiddeld het meest tevreden. De bewoners met Nederlands als eigen of ouderlijke moedertaal zijn gemiddeld minder tevreden.

De arbeidssituatie blijkt ook een samenhang te vertonen met de tevredenheid over de sociale aspecten van de buurt. De URBAN-bewoners die nog nooit betaald werk hadden, zijn het meest tevreden. Diegene die op het moment van de ondervraging betaald werkten zijn iets minder tevreden en diegene die ooit betaald werkten zijn het minst tevreden. Ook hier is er mogelijk sprake van een interactie-effect met of een indirect effect via leeftijd. De URBAN-bewoners die ooit betaald werk hadden maar nu niet meer zijn grotendeels gepensioneerd. Zij die nooit betaald werk gehad hebben zijn huisvrouwen/-mannen, studenten of werkzoekende werklozen.

6.4.3 ONVEILIGHEIDSGEVOELENS

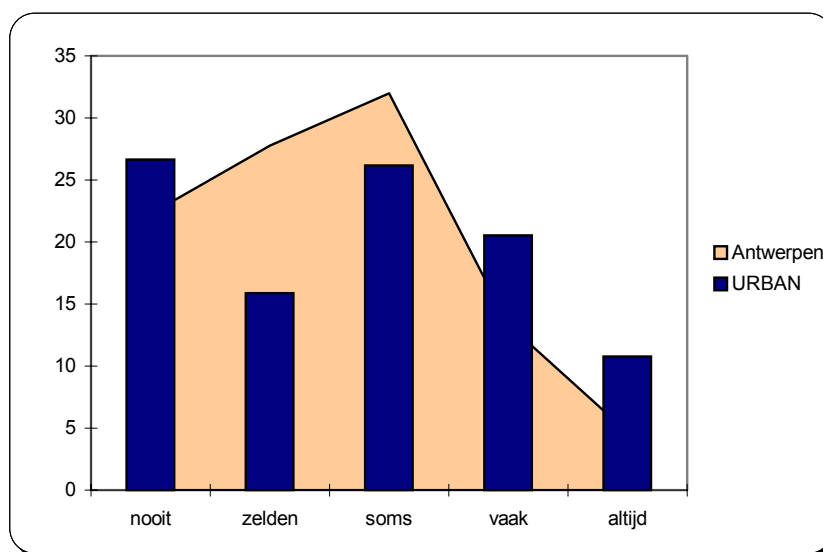
Een belangrijk gedeelte van de sociale buurtbeleving is het zich (on)veilig voelen in de eigen woonbuurt. We peilden naar de subjectieve onveiligheid bij de bewoners van de URBAN-buurt. We maakten daarbij dankbaar gebruik van de vraagstelling van "Veiligheidsmonitor 2000" van de Federale Politie (Federale Politie, z.d.). De Antwerpse vergelijkingsgegevens zijn afkomstig van de Veiligheidsmonitor 2000 in Antwerpen (Forceville, z.d.)²⁹. Deze gegevens gelden voor Groot-Antwerpen, namelijk Berendrecht, Lillo en Zandvliet, Antwerpen-Centrum, Ekeren, Merksem, Deurne, Borgerhout, Berchem, Wilrijk en Hoboken.

²⁹ Met dank aan Lokale Politie Antwerpen, Bureau Misdaadanalyse.

6.4.3.1 Algemeen

Grafiek 16 geeft de antwoorden op “Gebeurt het wel eens dat u zich onveilig voelt in uw buurt” weer in percentages. De antwoordmogelijkheden zijn “altijd”, “vaak”, “soms”, “zelden” en “nooit”. Deze vraag peilt naar het algemene onveiligheidsgevoel bij de URBAN-bewoners. In de achtergrond van de grafiek zijn de gegevens voor Groot-Antwerpen weergegeven (Forceville, z.d.). We bespreken eerst de onveiligheidsgevoelens in de URBAN-buurt om ze daarna te vergelijken met die in Groot-Antwerpen.

GRAFIEK 16: PROCENTUELE VERDELING VAN ONVEILIGHEIDSGEVOELENS IN URBAN-BUURT EN GROOT-ANTWERPEN

BRON: VEILIGHEIDSMONITOR 2000 STAD ANTWERPEN. BEWERKING: SEIN.

Meer URBAN-bewoners voelen zich nooit of zelden onveilig dan “vaak” of “altijd”. Het is echter opvallend dat zowat een derde van de URBAN-bewoners zich vaak tot altijd onveilig voelt in de eigen woonbuurt. Een vierde van hen voelt zich soms onveilig. De onveiligheidsgevoelens in de URBAN-buurt zijn dus groot.

Uit de Veiligheidsmonitor 2000 in Antwerpen (Forceville, z.d.) bleek dat 50% van de inwoners van Groot-Antwerpen zich “zelden” of “nooit” onveilig voelt, 32% voelt zich “soms” onveilig, 13% voelt zich “vaak” onveilig en 5% “altijd”. Men ziet duidelijk dat de URBAN-bewoners zich minder “zelden” of “soms” en meer “nooit”, “vaak” of “altijd” onveilig voelen dan de Antwerpenaars. De URBAN-bewoners situeren zich meer in de twee extremen van de onveiligheidsschaal (“nooit” en “altijd”) en aan de negatieve zijde van de

schaal (“vaak” en “altijd”). We kunnen dus besluiten dat het onveiligheidsgevoel in de URBAN-buurt prangender is dan in Groot-Antwerpen.

We gingen na welke factoren een samenhang vertonen met de onveiligheidsgevoelens van de URBAN-bewoners. In Tabel 19 geven we een overzicht van de factoren die samenhangen met de subjectieve onveiligheid, welke test we gebruikten om deze samenhang na te gaan, de probabiliteit en het aantal observaties waarop de test werd berekend.

TABEL 19: OVERZICHT VOORSPELENDE FACTOREN VAN DE ALGEMENE ONVEILIGHEIDSGEVOELENS

Voorspellende factoren	Test	Testwaarde	Probabiliteit (p)	N
Tevredenheid over fysieke aspecten van de buurt	R	-0,23	<0,01	374
Leeftijd	Kw	22,43	<0,01	400
Geslacht	Kw	17,81	<0,01	408
Etniciteit: eigen moedertaal	Kw	36,57	<0,01	409
Etniciteit: moedertaal moeder	Kw	37,93	<0,01	406
Etniciteit: moedertaal vader	Kw	36,16	<0,01	405
Etniciteit: nationaliteit	Kw	27,93	<0,01	408
Opleidingsniveau	Kw	17,16	<0,01	397
Inkomensklassen	Kw	12,52	<0,05	306

De tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt vertoont een omgekeerde samenhang met subjectieve onveiligheid: naarmate men meer tevreden is over de fysieke aspecten van de buurt voelt men zich minder onveilig. De URBAN-bewoners die vinden dat ze in een mooie, verzorgde en propere buurt leven voelen zich veiliger in de eigen buurt.

Naarmate men ouder wordt voelt men zich minder veilig. De 65-plussers voelen zich het minst veilig, de 18-24 jarigen het meest. Mannen voelen zich gemiddeld veiliger in de buurt dan vrouwen. Het cliché van het “bange oude vrouwtje” wordt hiermee bevestigd.

De etnische afkomst van de URBAN-bewoners vertoont een significante samenhang met de subjectieve onveiligheid. De URBAN-bewoners met een Noord-Afrikaanse (ouderlijke) moedertaal voelen zich gemiddeld “zelden” onveilig, de URBAN-bewoner van Vlaamse of Nederlandse afkomst voelt zich gemiddeld “soms” onveilig. De URBAN-bewoners met Marokkaanse nationaliteit of dubbele nationaliteit Belg-Marokkaan voelen zich “zelden” onveilig, de Belgen voelen zich daarentegen “soms” onveilig. Zowel qua nationaliteit als

qua moedertaal merkt men een verschil op tussen Marokkanen/Turken en Belgen/Nederlanders. De allochtonen van Noord-Afrikaanse afkomst voelen zich veiliger dan de autochtonen of allochtonen van Nederlandse afkomst.

Het opleidingsniveau van de URBAN-bewoners is ook een goede voorspeller van de subjectieve (on)veiligheid in de buurt. De URBAN-bewoners met een diploma lager onderwijs, lager secundair onderwijs of hoger secundair onderwijs voelen zich gemiddeld "soms" onveilig. Diegene met een diploma van het hoger onderwijs, geen diploma en diegene die schoolliepen in een ander onderwijssysteem voelen zich gemiddeld "zelden" onveilig. De allochtonen, de laag opgeleiden en de hoogst opgeleiden voelen zich dus minder onveilig dan de rest.

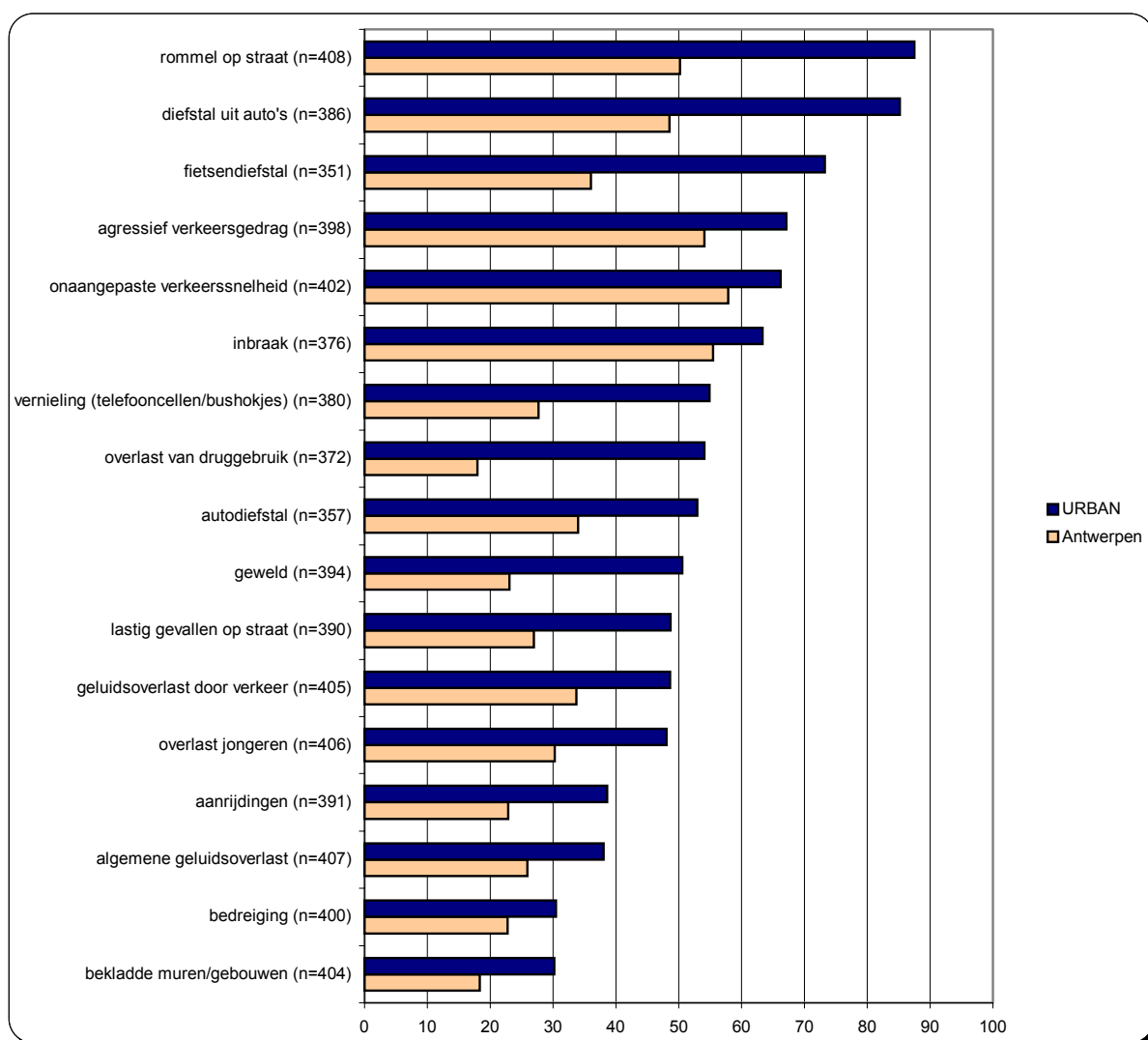
Algemeen kan men stellen dat naarmate men meer verdient men zich veiliger voelt in de eigen buurt. Alleen de URBAN-bewoners met het laagste inkomen (<500 euro³⁰ per maand) doorbreken deze tendens. Er waren echter slechts 8 ondervraagden die aangaven in de laagste inkomenscategorie te zitten. Dit aantal is te klein om betrouwbare resultaten op te leveren.

6.4.3.2 Problematische situaties in de buurt

Grafiek 17 toont de buurtproblemen van de URBAN-buurt. De URBAN-bewoners kregen een lijst van zeventien situaties die zich in de buurt kunnen voordoen. Hierbij werd hen gevraagd of deze zaken een probleem vormen in hun buurt of niet. Ze antwoordden met "helemaal wel", "eerder wel", "eerder niet" of "helemaal niet". De buurtproblematiek van de URBAN-buurt wordt vergeleken met die van Groot-Antwerpen (Forceville, z.d.).

³⁰ In de vragenlijst stonden de inkomensklassen nog in bef. vermeld, dus <20.000 bef.

GRAFIEK 17 PROCENTUELE VERDELING VAN EVALUATIE VAN SITUATIES IN DE BUURT ALS PROBLEMATISCH

BRON: VEILIGHEIDSMONITOR 2000 STAD ANTWERPEN. BEWERKING: SEIN.

Rommel op straat, diefstal uit auto's, fietsendiefstal, agressief verkeersgedrag, onaangepaste snelheid in het verkeer en inbraak zijn situaties die de URBAN-bewoners het meest als probleem ervaren. Het grootste probleem – "rommel op straat" - heeft te maken met buurtverloedering. Drie van de zes top-buurtproblemen zijn vermogensdelicten en twee hebben te maken met verkeer. De drie vermogensdelicten zijn: diefstal uit auto's, fietsendiefstal en inbraak. De twee verkeersgebonden buurtproblemen zijn: agressief verkeersgedrag en onaangepaste verkeerssnelheid. De situaties verbonden met dreiging worden niet op grote schaal als een probleem ervaren. "Rommel op straat" is de meest problematische situatie in de URBAN-buurt.

Als we de problematische situaties uit de URBAN-buurt vergelijken met die van Groot-Antwerpen dan zien we een andere rangorde. Onaangepaste snelheid in het verkeer, inbraak, agressief verkeersgedrag, rommel op straat en diefstal uit auto's staan er – in die volgorde – bovenaan het lijstje van buurtproblemen. De Antwerpenaars ervaren bovendien dezelfde situaties in mindere mate als problematisch dan de URBAN-bewoners.

We deelden de buurtproblemen in vier groepen op, namelijk “verkeer”, “vermogensdelicten”, “dreiging” en “verloedering”. De indeling in deze vier groepen gebeurde op basis van het rapport van de Lokale Politie Antwerpen van Veiligheidsmonitor 1998 in Antwerpen (Forceville, z.d.). We construeerden op basis van de items behorende tot deze groepen een Likertschaal.

6.4.3.1.1 Verkeer

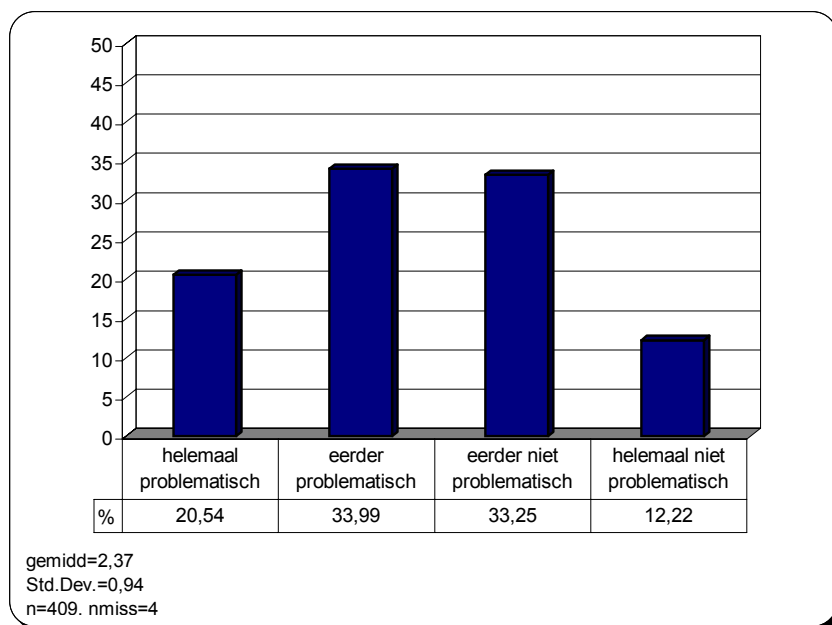
We construeerden een additieve schaal “verkeer” op basis van de ervaringen van de URBAN-bewoners met agressief verkeersgedrag, geluidsoverlast door verkeer, onaangepaste snelheid in het verkeer en aanrijdingen. Twee van deze situaties komen voor in de top vijf van meest problematische situaties, namelijk “agressief verkeersgedrag” en “onaangepaste verkeerssnelheid”. Twee derde van de URBAN-bewoners vindt het agressief verkeersgedrag en de onaangepaste snelheid in het verkeer problematisch. Geluidsoverlast door verkeer (49%) en aanrijdingen (39%) worden door minder URBAN-bewoners als problematisch ervaren. Op basis van de resultaten van de exploratieve factoranalyse en consistentie-analyse besloten we een Likertschaal te construeren³¹. De oorspronkelijke schaal had een minimumwaarde van 4 en een maximumwaarde van 16. We herleidden deze dertienpuntenschaal tot een schaal van vier categorieën³² zodat de schaal beter kan geïntegreerd worden in de verdere analyses. De schaal geeft een overzicht van hoe de URBAN-bewoners staan tegenover verkeer als buurtprobleem. De schaal is gebaseerd op 409 observaties.

³¹

Problematiek rond verkeerssituaties	Factorlading
Agressief verkeersgedrag	0,62
Geluidsoverlast door verkeer	0,51
Onaangepaste snelheid in verkeer	0,76
Aanrijdingen	0,50

Cronbach's $\alpha = ,68$

GRAFIEK 18: PROCENTUELE VERDELING VAN "PROBLEMATIEK ROND VERKEERSITUATIES"

Grafiek 18 geeft de gehercodeerde Likertschaal "verkeer" weer. Men kan in Grafiek 18 zien dat het merendeel van de URBAN-bewoners zich gematigd uitspreekt over het problematisch karakter van de verkeerssituatie in de buurt ("eerder problematisch" en "eerder niet problematisch"). Toch vindt één vijfde van hen de verkeerssituatie een groot probleem ("helemaal problematisch").

We gingen na welke factoren een samenhang vertonen met de problematiek rond verkeer. In Tabel 20 geven we een overzicht van de factoren die ermee samenhangen, welke test we gebruikten om deze samenhang na te gaan, de probabiteit en het aantal observaties waarop de test werd berekend.

TABEL 20: OVERZICHT VOORSPELLENDE FACTOREN VAN "PROBLEMATIEK ROND VERKEER"

Voorspellende factoren	Test	Testwaarde	Probabiliteit (p)	N
Tevredenheid over fysieke aspecten van de buurt	R	-0,13	<0,05	375

³² 1=helemaal problematisch, 2=eerder problematisch, 3=eerder niet problematisch en 4=helemaal niet problematisch.

Enkel de fysieke buurtbelevingsschaal hangt significant samen met de schaal “verkeer”. Indien de URBAN-bewoners heel tevreden zijn over de fysieke leefomgeving dan vinden ze de verkeerssituatie in de buurt niet zo problematisch. Naarmate de tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt stijgt, neemt het nijpende karakter van de verkeersproblematiek in de buurt af.

6.4.3.1.2 Vermogensdelicten

We construeerden een additieve schaal “vermogensdelicten” op basis van de ervaringen van de URBAN-bewoners met fietsdiefstal, diefstal uit auto’s, inbraak en autodiefstal. Drie van deze delicten komen voor in de top zes van meest problematische situaties, namelijk “diefstal uit auto’s”, “fietsdiefstal” en “inbraak”. 85% van de URBAN-bewoners vindt diefstal uit auto’s problematisch, 73% vindt dat ook van fietsdiefstal in de buurt. Inbraak wordt door meer dan 60% van de URBAN-bewoners als problematisch ervaren. Autodiefstal wordt minder als problematisch ervaren (53%). Op basis van het resultaat van de exploratieve factoranalyse en consistentie-analyse besloten we een Likertschaal te construeren³³. De oorspronkelijke schaal had een minimumwaarde van 4 en een maximumwaarde van 16. We herleidden deze dertienpuntenschaal tot een schaal van vier categorieën³⁴ zodat de schaal beter kan geïntegreerd worden in de verdere analyses. De schaal geeft een overzicht van hoe problematisch de vermogensdelicten voor de URBAN-bewoners zijn. De schaal is gebaseerd op 407 observaties.

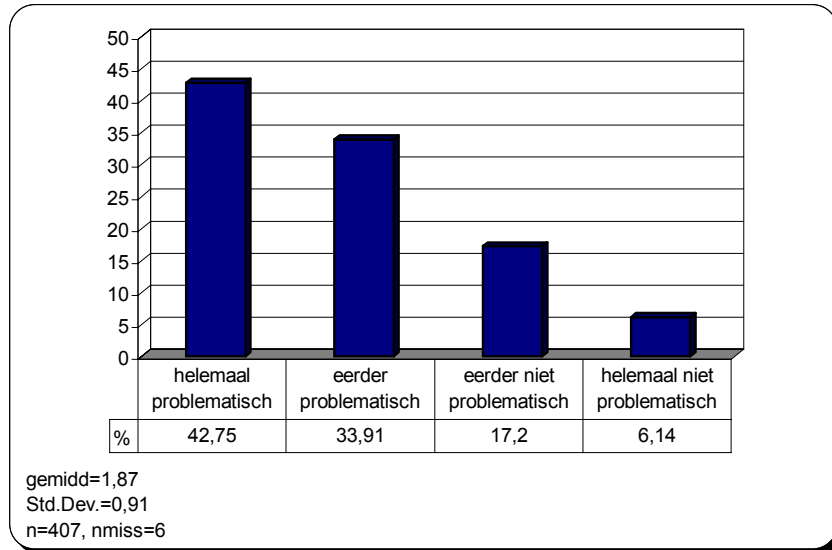
³³

Problematiek rond vermogensdelicten	Factorlading
Fietsdiefstal	0,59
Diefstal uit auto	0,61
Inbraak in woningen of andere gebouwen	0,55
Autodiefstal	0,69

Cronbach's $\alpha = ,70$

³⁴ 1=helemaal problematisch, 2=eerder problematisch, 3=eerder niet problematisch en 4=helemaal niet problematisch.

GRAFIEK 19: PROCENTUELE VERDELING VAN "PROBLEMATIEK ROND VERMOGENSDELICTEN"

Grafiek 19 geeft de gehercodeerde Likertschaal "vermogensdelicten" weer. De schaal is asymmetrisch: het grootste gewicht bevindt zich aan de negatieve zijde van de grafiek. 77% van de URBAN-bewoners ervaart de vermogensdelicten in mindere of meerdere mate als problematisch. Meer dan de helft van deze mensen, ervaart de vermogensdelicten zelfs als "helemaal problematisch". We kunnen besluiten dat vermogensdelicten een bron van ergernis zijn voor de grote meerderheid van URBAN-bewoners.

We gingen na welke factoren een samenhang vertonen met het problematisch ervaren van vermogensdelicten. In Tabel 21 geven we een overzicht van de factoren die ermee samenhangen, welke test we gebruikten om deze samenhang na te gaan, de probabiliteit en het aantal observaties waarop de test werd berekend.

TABEL 21: OVERZICHT VOORSPELENDE FACTOREN VAN "PROBLEMATIEK ROND VERMOGENSDELICTEN"

Voorspellende factoren	Test	Testwaarde	Probabiliteit (p)	N
Tevredenheid over fysieke aspecten van de buurt	R	-0,18	<0,01	372
Wijk	Kw	10,61	<0,05	407
Etniciteit: moedertaal moeder	Kw	13,00	<0,05	405
Etniciteit: nationaliteit	Kw	22,03	<0,05	406

Net zoals bij de verkeersproblematiek zien we dat de tevredenheid over de fysieke leefomgeving een negatieve relatie vertoont met de vermogensdelicten. Naarmate de tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt stijgt, neemt het nijpende karakter van de problematiek rond vermogensdelicten in de buurt af.

De subjectieve problematiek rond vermogensdelicten verschilt van wijk tot wijk. Uit de analyses bleek dat in de wijken Borgerhout-Helmstraat en Antwerpen-Stuivenberg-Dam vermogensdelicten als meest problematisch worden ervaren. De bewoners van de andere drie wijken vinden de vermogensdelicten minder problematisch.

Moedertaal van de moeder en eigen nationaliteit hangen samen met de ervaringen rond vermogensdelicten. De URBAN-bewoners wier moeders moedertaal Turks, Berber, Arabisch of Koerdisch is, zijn opvallend minder ongerust over de vermogensdelicten dan kinderen van een moeder met een Europese moedertaal (waaronder Nederlands). URBAN-bewoners met de Marokkaanse nationaliteit of een dubbele nationaliteit Belgisch-Marokkaans zien het probleem van de vermogensdelicten minder sterk dan de URBAN-bewoners met Belgische nationaliteit.

6.4.3.1.3 *Dreiging*

We construeerden een additieve schaal “dreiging” op basis van de ervaringen van de URBAN-bewoners met bedreiging, lastig gevallen worden op straat en geweld. Geen enkele van deze situaties staat bovenaan de lijst met buurtproblemen. Geweld en lastig gevallen worden, wordt door de helft van de URBAN-bewoners als een problematische situatie in de buurt ervaren. Bedreiging komt blijkbaar relatief weinig voor, de URBAN-bewoners vinden dit – relatief – geen problematische situatie. Op basis van het resultaat van de exploratieve factoranalyse en consistentie-analyse besloten we een Likertschaal te construeren³⁵. De oorspronkelijke schaal had een minimumwaarde van 3 en een maximumwaarde van 12. We herleidden deze tienpuntenschaal tot een schaal van vier categorieën³⁶ zodat de schaal beter kan geïntegreerd worden in de verdere analyses. De schaal geeft een overzicht van

³⁵

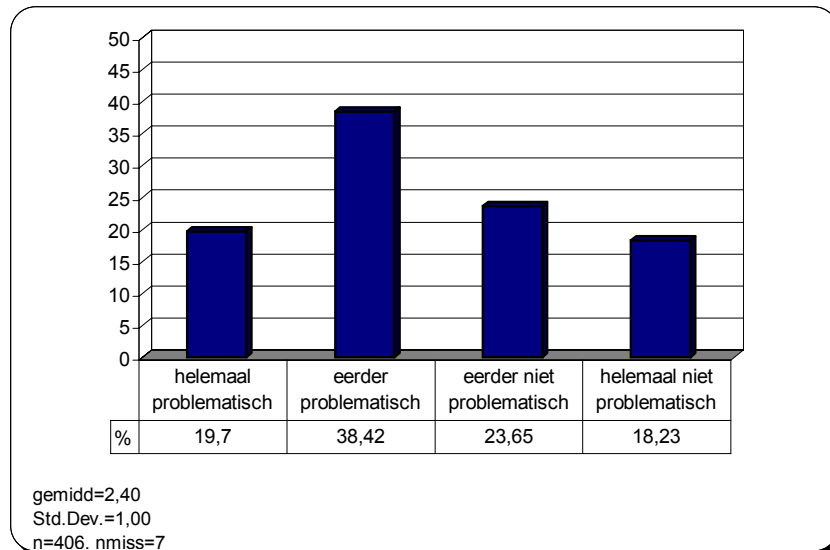
Problematiek rond dreiging	Factorlading
Bedreiging	0,72
Mensen worden op straat lastiggevallen	0,83
Geweld	0,65

Cronbach's $\alpha = ,78$

³⁶ 1= helemaal problematisch, 2= eerder problematisch, 3=eerder niet problematisch en 4= helemaal niet problematisch.

hoe problematisch de dreigingssituaties voor de URBAN-bewoners zijn. De schaal is gebaseerd op 406 observaties.

GRAFIEK 20: PROCENTUELE VERDELING VAN "PROBLEMATIEK ROND DREIGING"

Grafiek 20 geeft de gehercodeerde Likertschaal "dreiging" weer. Opvallend in de grafiek is dat zoveel URBAN-bewoners de dreigingssituaties in de buurt "eerder problematisch" vinden. Dreiging is een minder extreem probleem in de buurt dan verkeer en vermogensdelicten.

We gingen na welke factoren een samenhang vertonen met het als problematisch ervaren van dreiging. In Tabel 22 geven we een overzicht van de factoren die ermee samenhangen, welke test we gebruikten om deze samenhang na te gaan, de probabiliteit en het aantal observaties waarop de test werd berekend.

TABEL 22: OVERZICHT VOORSPELLENDE FACTOREN VAN "PROBLEMATIEK ROND DREIGING"

Voorspellende factoren	Test	Testwaarde	Probabiliteit (p)	N
Tevredenheid over fysieke aspecten van de buurt	R	-0,20	<0,01	373
Leeftijd	Kw	10,61	<0,05	397
Etniciteit: eigen moedertaal	Kw	23,49	<0,01	406
Etniciteit: moedertaal moeder	Kw	25,03	<0,01	404
Etniciteit: moedertaal vader	Kw	24,98	<0,01	402
Etniciteit: nationaliteit	Kw	28,92	<0,01	405

De tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt hangt ook samen met de subjectieve problematiek rond dreiging. Naarmate de tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt stijgt vindt men de vermogensdelicten en de buurt minder problematisch.

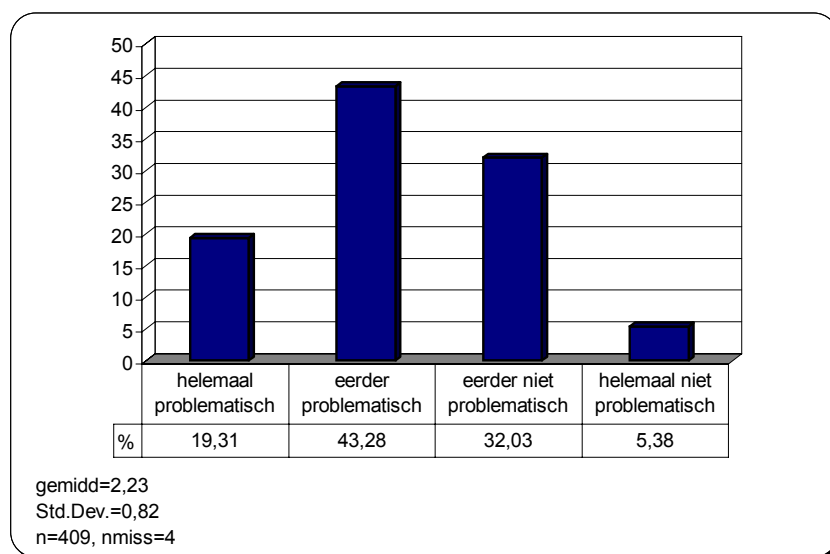
De subjectieve problematiek rond dreigingssituaties verschilt naargelang de leeftijd en etnische afkomst. De 65-plussers ervaren dreiging als meest problematisch. De URBAN-bewoners wier eigen of ouderlijke moedertaal Noord-Afrikaans is, zijn minder onder de indruk van de dreiging in de buurt dan de rest. De URBAN-bewoners met de Marokkaanse nationaliteit vinden dreiging in de buurt gemiddeld eerder niet problematisch. De Belgen vinden dreiging meer problematisch dan de Marokkanen.

6.4.3.1.4 Verloedering

We construeerden een additieve schaal "verloedering" op basis van de ervaringen van de URBAN-bewoners met geluidsoverlast, bekladde muren of gebouwen, overlast van groepen jongeren, rommel op straat, vernielingen en overlast ten gevolge van druggebruik. Rommel op straat wordt door de meeste URBAN-bewoners als een probleem ervaren, het prijkt dan ook bovenaan de lijst van buurtproblemen. Vernieling, overlast ten gevolge van druggebruik en overlast van groepen jongeren wordt door de helft van de URBAN-bewoners als een problematische situatie in de buurt ervaren. Geluidsoverlast en bekladde muren of gebouwen zijn in mindere mate een doorn in het oog. Op basis van het resultaat van de exploratieve

factoranalyse en consistentie-analyse besloten we een Likertschaal te construeren³⁷. De oorspronkelijke schaal had een minimumwaarde van 6 en een maximumwaarde van 24. We herleidden deze negentienpuntenschaal tot een schaal van vier categorieën³⁸ zodat de schaal beter kan geïntegreerd worden in de verdere analyses. De schaal geeft een overzicht van hoe problematisch de verloedering voor de URBAN-bewoners is. De schaal is gebaseerd op 409 observaties.

GRAFIEK 21: PROCENTUELE VERDELING VAN "PROBLEMATIEK ROND VERLOEDERING"

Grafiek 21 geeft de gehercodeerde Likertschaal "verloedering" weer. Opvallend in de grafiek is dat zoveel URBAN-bewoners de verloedering in de buurt "eerder problematisch" of "eerder niet problematisch" vinden. Ook bij deze buurtproblemen slaat de balans door naar de problematische zijde: meer dan 60% vindt de verloedering in de buurt helemaal problematisch of eerder problematisch.

We gingen na welke factoren een samenhang vertonen met het problematisch ervaren van verloedering. In Tabel 23 geven we een overzicht van de factoren die ermee samenhangen,

³⁷

Problematiek rond verloedering	Factorlading
Algemene geluidsoverlast	0,45
Bekladde muren of gebouwen	0,61
Overlast van groepen jongeren	0,72
Rommel op straat	0,50
Vernieling van telefoonscellen, bus- of tramhokjes	0,44
Overlast ten gevolge van druggebruik	0,57

Cronbach's $\alpha = ,71$

³⁸ 1= helemaal problematisch, 2= eerder problematisch, 3=eerder niet problematisch en 4= helemaal niet problematisch.

welke test we gebruikten om deze samenhang na te gaan, de probabiliteit en het aantal observaties waarop de test werd berekend.

TABEL 23: OVERZICHT VOORSPELENDE FACTOREN VAN "PROBLEMATIEK ROND VERLOEDERING"

Voorspellende factoren	Test	Testwaarde	Probabiliteit (p)	N
Tevredenheid over fysieke aspecten van de buurt	R	-0,27	<0,01	375
Etniciteit: eigen moedertaal	Kw	25,83	<0,01	409
Etniciteit: moedertaal moeder	Kw	28,22	<0,01	407
Etniciteit: moedertaal vader	Kw	24,60	<0,01	405
Etniciteit: nationaliteit	Kw	38,96	<0,01	408

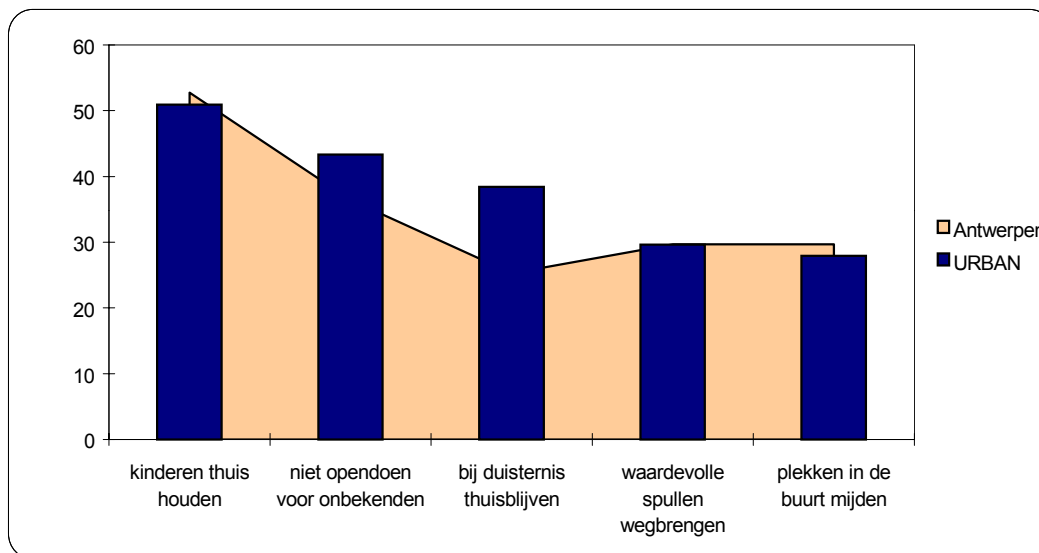
Net zoals bij de andere buurtproblemen zien we dat de tevredenheid over de fysieke leefomgeving een negatieve samenhang vertoont met verloedering. Naarmate de tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt stijgt, neemt het nijpende karakter van de verloedering in de buurt af.

De etnische afkomst hangt samen met de ervaringen rond verloedering. De URBAN-bewoners wier eigen of ouderlijke moedertaal Turks, Berber, Arabisch of Koerdisch is zijn opvallend minder ongerust over de verloedering. URBAN-bewoners met de Marokkaanse nationaliteit of een dubbele nationaliteit Belgisch-Marokkaans zien het probleem van de verloedering minder groot dan de URBAN-bewoners met Belgische nationaliteit.

6.4.3.3 Vermijdingsgedrag

We gingen tenslotte na in welke mate de onveiligheidsgevoelens van de URBAN-bewoners hen ertoe aanzet om potentieel gevaarlijke situaties te vermijden. De vermijdingsgedragingen die bevestigd werden, zijn "bepaalde plekken in de buurt mijden omdat men ze onveilig vindt", "vermijden de deur open te doen voor onbekenden", "waardevolle spullen wegbrengen naar een plaats die men veiliger vindt dan de eigen woning", "bij duisternis vermijden om weg te gaan van huis" en "vermijden de kinderen ergens naartoe te laten gaan omdat men vreest voor hun veiligheid". De URBAN-bewoners antwoordden met "altijd", "vaak", "soms", "zelden" of "nooit". Grafiek 22 toont het percentage URBAN-bewoners en Antwerpenaars dat dit vermijdingsgedrag naar eigen zeggen "altijd" of "vaak" vertoont.

GRAFIEK 22: PROCENTUELE VERDELING VAN VERMIJDINGSGEDRAG IN DE URBAN-BUURT EN ANTWERPEN

BRON: VEILIGHEIDSMONITOR 2000 STAD ANTWERPEN. BEWERKING: SEIN.

Kinderen thuishouden is het meest toegepaste vermijdingsgedrag in de URBAN-buurt, plekken in de buurt mijden wordt het minst toegepast. 51% van de URBAN-bewoners houdt zijn kinderen vaak of altijd thuis omdat men vreest voor hun veiligheid, ongeveer 30% vermijdt even dikwijls bepaalde plekken in de buurt en/of brengt waardevolle spullen uit huis. 40% van de URBAN-bewoners blijft altijd of vaak thuis bij duisternis en/of doet niet open voor onbekenden.

In vergelijking met de Antwerpse gegevens vermijden URBAN-bewoners frequenter om bij duisternis weg te gaan en open te doen voor onbekenden. De andere vermijdingsgedragingen liggen in de lijn van die van Groot-Antwerpen.

6.4.4 BESLUIT

We bespraken in dit deel de sociale aspecten van de buurtbeleving. In het eerste luik van deze bespreking kwam het vrijetijdsgedrag van de URBAN-bewoners aan bod. Uit Grafiek 11 blijkt dat er belemmerende factoren zijn voor cultuurbeleving, sportbeoefening en cursussen of opleidingen bijwonen in de URBAN-buurt. De stedelijke dienst Opsinjoren geniet van een lage bekendheid onder de URBAN-bewoners. Slechts een derde van hen antwoordde affirmatief op de vraag of ze Opsinjoren kennen. De bekendheid van Opsinjoren hangt

samen met etniciteit, opleidingsniveau, arbeidssituatie en lidmaatschap van verenigingen. Indien de URBAN-bewoners Opsinjoren kennen is hun mening hierover positief.

Het tweede luik van de bespreking van de sociale aspecten van de buurtbeleving bestaat uit de constructie van de sociale buurtbelevingsschaal. De tevredenheid over de sociale aspecten van de buurt ligt hoger dan die over de fysieke aspecten van de buurt. De tevredenheid over de sociale aspecten van de buurt stijgt naarmate men meer tevreden is over de fysieke aspecten van de buurt en naarmate men jonger is. De URBAN-bewoners van Noord-Afrikaanse afkomst en de bewoners die nog nooit betaald werk hadden, zijn meer tevreden dan de andere URBAN-bewoners.

Het derde luik van de bespreking van de sociale aspecten van de buurt betreft de onveiligheidsgevoelens van de URBAN-bewoners. We maakten de vergelijking met de onveiligheidsgevoelens van de Antwerpenaars, zoals opgetekend door de Veiligheidsmonitor 2000. De URBAN-bewoners voelen zich onveilig dan de Antwerpenaars. De URBAN-bewoners die tevreden zijn over de fysieke aspecten van de buurt, de jongeren, de mannen, de hoogopgeleiden, de veel-verdieners en de URBAN-bewoners van Noord-Afrikaanse afkomst voelen zich minder onveilig dan de andere URBAN-bewoners.

De belangrijkste buurtproblemen in de URBAN-buurt zijn niet die dezelfde als die in Antwerpen. Er is ook een verschil in de sterkte van het problematisch karakter: de Antwerpenaars vinden dezelfde situaties in mindere mate problematisch als de URBAN-bewoners. We deelden de buurtproblemen in in vier groepen: verkeer, vermogensdelicten, dreiging en verloedering. We construeerden voor elke groep een Likertschaal waarvan we de samenhang met andere factoren nagingen. Algemeen kan men stellen dat naarmate men meer tevreden is over de fysieke aspecten van de buurt men minder hoog scoort op de vier Likertschalen. De URBAN-bewoners van Noord-Afrikaanse afkomst ervaren de problemen niet zo extreem als de andere URBAN-bewoners.

We gingen tenslotte nog na of de onveiligheidsgevoelens van de URBAN-bewoners hen ertoe aanzetten om potentieel gevaarlijke situaties te vermijden. Het vermijdingsgedrag in de URBAN-buurt blijkt vergelijkbaar te zijn met dat in Groot-Antwerpen.

6.5 BELEVING VAN DE ECONOMISCHE ASPECTEN VAN DE BUURT

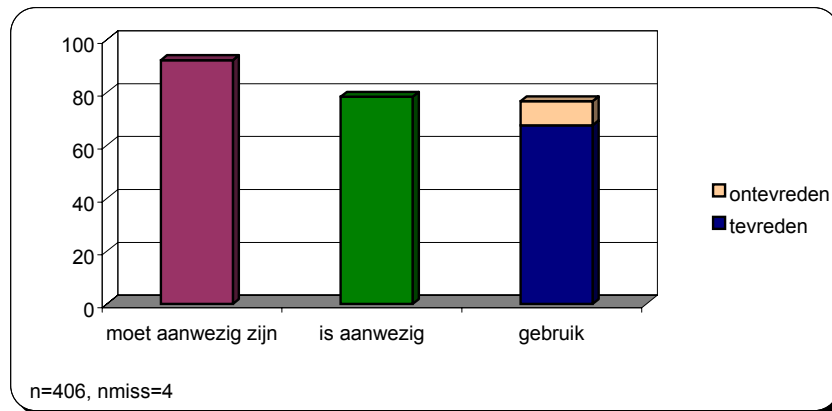
Het derde gedeelte van de buurtbeleving dat we bespreken betreft “de economische aspecten van de buurt”. We gaan na in welke mate de URBAN-bewoners tevreden zijn over de voorzieningen in de buurt. We vroegen aan de URBAN-bewoners welke voorzieningen noodzakelijk zijn in hun buurt, of deze voorzieningen aanwezig zijn en - indien ze aanwezig zijn – of ze er gebruik van maken. Indien er gebruik gemaakt wordt van die voorziening, bevroegen we de tevredenheid erover.

We geven de resultaten apart weer voor handelszaken (6.5.1), bank, post en mutualiteiten (6.5.2), scholen (6.5.3), dokters en apothekers (6.5.4), openbaar vervoer (6.5.5) en sportaccommodatie (6.5.6). We bespreken de mening van de URBAN-bewoners over deze voorzieningen in zes gelijkaardige grafieken. De eerste balk van elke grafiek toont het percentage URBAN-bewoners dat vindt dat die voorziening moet aanwezig zijn in de buurt. De tweede balk geeft het percentage weer dat de aanwezigheid van die voorziening in de buurt bevestigt. In de laatste balk worden twee gegevens voorgesteld: de ganse balk toont welk percentage van de URBAN-bewoners zegt gebruik te maken van die voorziening, het onderste gedeelte van deze balk geeft weer hoeveel URBAN-bewoners tevreden zijn over die voorzieningen en het bovenste gedeelte geeft het percentage niet-tevreden URBAN-bewoners weer.

6.5.1 HANDELSZAKEN

We bespreken in Grafiek 23 de mening van de URBAN-bewoners over de handelszaken in de buurt. De eerste balk geeft het percentage URBAN-bewoners weer dat vindt dat de aanwezigheid van handelszaken in de buurt noodzakelijk is. De tweede balk toont het aandeel URBAN-bewoners dat de aanwezigheid van handelszaken in de buurt bevestigt. De derde balk toont het aandeel URBAN-bewoners dat gebruik maakt van de handelszaken en de tevredenheid hierover.

GRAFIEK 23: PROCENTUELE VERDELING VAN BEHOEFTE, AANWEZIGHEID, GEBRUIK EN TEVREDENHEID
HANDELSZAKEN

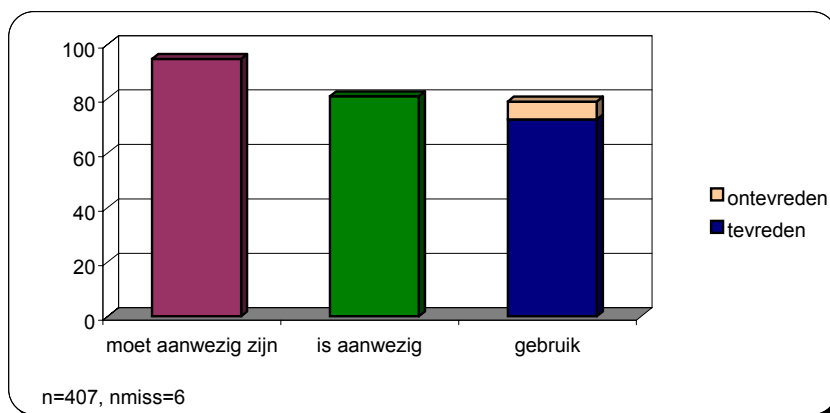

Slechts één op tien URBAN-bewoners vindt dat handelszaken niet noodzakelijk zijn in de buurt. Voor de meeste URBAN-bewoners zijn handelszaken in de buurt wel noodzakelijk. Bijna 80% van de URBAN-bewoners bevestigt de aanwezigheid van handelszaken in de buurt. De huidige aanwezigheid van handelszaken voldoet dus niet helemaal aan de behoeften van een deel van de URBAN-bewoners. Het percentage URBAN-bewoners dat gebruik maakt van de handelszaken is even groot als het percentage URBAN-bewoners dat zegt dat handelszaken aanwezig zijn. Bijna iedereen die zegt dat er handelszaken in de buurt zijn, maakt er ook gebruik van. Indien men er gebruik van maakt, is men er meestal tevreden over.

6.5.2 BANK, POST, MUTUALITEITEN

Grafiek 24 toont de mening van de URBAN-bewoners over bank, post en mutualiteiten in de URBAN-buurt. De grafiek geeft de noodzakelijkheid, aanwezigheid, gebruik en tevredenheid met betrekking tot bank, post en mutualiteiten weer.

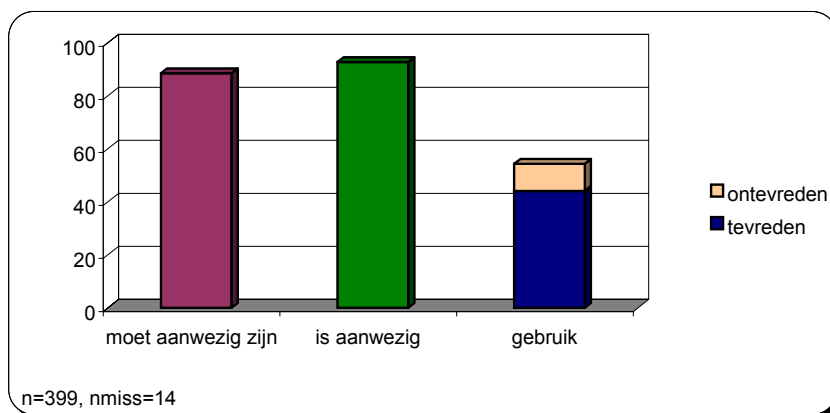
GRAFIEK 24: PROCENTUELE VERDELING VAN BEHOEFTE, AANWEZIGHEID, GEBRUIK EN TEVREDENHEID BANK, POST, MUTUALITEITEN

Bijna alle URBAN-bewoners vinden dat er een bank, post en mutualiteit moet aanwezig zijn in de buurt. De buurt schiet op het vlak van bank, post en mutualiteiten tekort: niet iedereen die vindt dat deze voorzieningen er moeten zijn, zegt ze te kunnen vinden in de buurt. Indien men aangeeft dat er één/meerdere bank, post en mutualiteit is, maakt men er meestal ook gebruik van. Het merendeel van de gebruikers blijkt tevreden te zijn over deze voorzieningen.

6.5.3 SCHOLEN

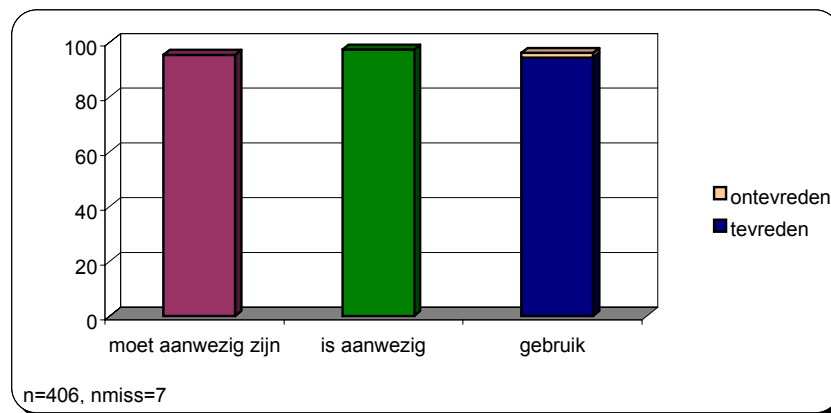
GRAFIEK 25: PROCENTUELE VERDELING VAN BEHOEFTE, AANWEZIGHEID, GEBRUIK EN TEVREDENHEID SCHOLEN

In Grafiek 25 zien we dat de URBAN-bewoners meer bevestigen dat er één/meerdere scholen in de buurt aanwezig zijn, dan dat men de aanwezigheid van scholen in de buurt noodzakelijk vindt. Niet iedereen die aangeeft dat er scholen zijn, maakt er gebruik van. Enkel de schoolgaande URBAN-bewoners en de URBAN-bewoners met schoolgaande kinderen maken gebruik van de scholen. Indien men er gebruik van maakt is men meestal tevreden.

6.5.4 DOKTERS, APOTHEKERS

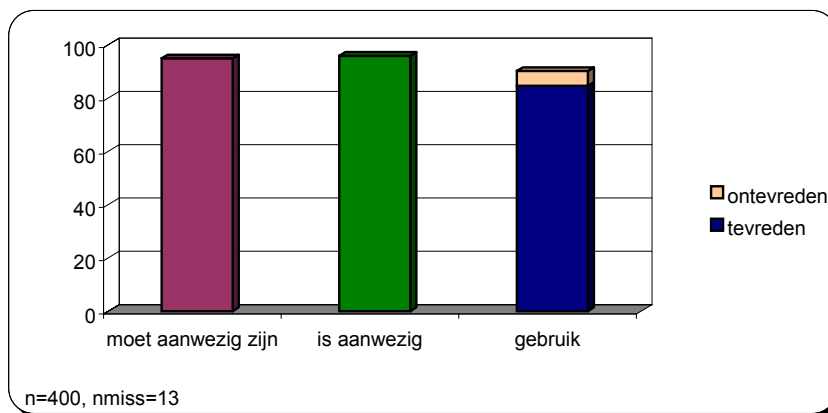
GRAFIEK 26: PROCENTUELE VERDELING VAN BEHOEFTE, AANWEZIGHEID, GEBRUIK EN TEVREDENHEID DOKTERS EN APOTHEKERS

We bespreken aan de hand van Grafiek 26 de medische voorzieningen in de buurt, namelijk dokters en apothekers. Iets meer URBAN-bewoners zeggen dat er dokters en apothekers in de buurt zijn, dan dat ze dokters en apothekers een noodzakelijke voorziening vinden. Indien men de aanwezigheid bevestigt, maakt men er ook gebruik van en is men er bijna altijd tevreden over.

6.5.5 OPENBAAR VERVOER

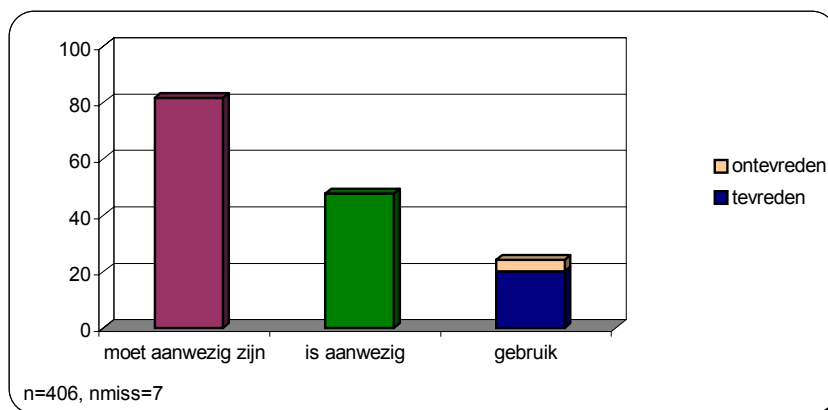
GRAFIEK 27: PROCENTUELE VERDELING VAN BEHOEFTE, AANWEZIGHEID, GEBRUIK EN TEVREDENHEID OPENBAAR VERVOER

Grafiek 27 toont aan dat het openbaar vervoer zeer gewenst is in de buurt en het is verhoudingsgewijs aanwezig. De URBAN-bewoners maken ook in grote mate gebruik van het openbaar vervoer. Het merendeel van de gebruikers zijn er tevreden over.

6.5.6 SPORTACCOMMODATIE

GRAFIEK 28: PROCENTUELE VERDELING VAN BEHOEFTE, AANWEZIGHEID, GEBRUIK EN TEVREDENHEID SPORTACCOMMODATIE

Uit Grafiek 28 blijkt dat de URBAN-bewoners sportaccommodaties het minst noodzakelijk voor de buurt vinden. 80% van de URBAN-bewoners vindt dat er sportaccommodatie moet

zijn. Minder dan de helft van de URBAN-bewoners zegt dat de accommodatie aanwezig is. Men ziet hier dus een grote kloof tussen behoefte (80%) en aanwezigheid (50%). De URBAN-buurt schiet op dit vlak dus zeker tekort. Slechts de helft van de URBAN-bewoners die bevestigen dat er sportaccommodatie in de buurt is, maakt er gebruik van. Het is dus niet zeker dat, indien er meer accommodatie zou zijn, er verhoudingsgewijs meer gesport zou worden in de buurt. Uit Grafiek 11 (cf. 6.4.1.1) blijkt echter dat 40% van de URBAN-bewoners het afgelopen jaar sportte én dat de helft van hen daarvoor de buurt verliet. Deze 20% URBAN-bewoners zou misschien binnen de eigen buurt sporten indien er meer of betere voorzieningen waren. De huidige gebruikers zijn grotendeels tevreden over de voorziene accommodatie.

6.5.7 BESLUIT

We bespraken in dit deel de aanwezigheid van de voorzieningen in de URBAN-buurt en de tevredenheid van de URBAN-bewoners over de dienstverlening van deze voorzieningen. De scholen, dokters en apothekers en openbaar vervoer zijn voldoende aanwezig in de buurt. Over de aanwezigheid van handelszaken, bank, post en mutualiteiten en sportaccommodatie is er minder tevredenheid. Het gebruik van de voorzieningen door de URBAN-bewoners ligt bij de meeste voorzieningen in de lijn van de aanwezigheid ervan. Uitzonderingen hierop zijn de scholen en de sportaccommodatie. Indien de URBAN-bewoners de aanwezige voorzieningen gebruiken, zijn ze er meestal tevreden over.

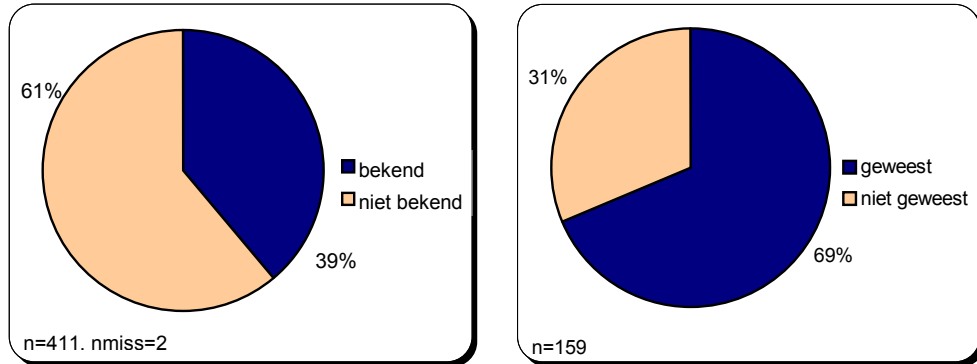
6.6 MENING OVER HET STEDELIJK BELEID

Het vierde gedeelte van de buurtbeleving dat we bespreken betreft de mening van de URBAN-bewoners over het stedelijk beleid en het beleid van de stad met betrekking tot de URBAN-buurt. We bekijken daartoe de bekendheid van het Stadskantoor Noord en het Wijkkantoor Borgerhout, het gebruik ervan door de URBAN-bewoners en de mening van de gebruikers erover. Het stads- of wijkkantoor is immers een geschikt instrument om het stadsbeleid dichterbij de burger te brengen.

Vervolgens bekijken we de mening van de URBAN-bewoners over vijftien zwaartepunten van het stedelijk beleid. We gingen daarbij na in welke mate een mening over het beleid kan worden voorspeld door socio-demografische factoren.

6.6.1 STADSKANTOOR NOORD EN WIJKKANTOOR BORGERHOUT

GRAFIEK 29: PROCENTUELE VERDELING VAN DE BEKENDHEID EN HET BEZOEKEN VAN STADSKANTOOR NOORD EN WIJKKANTOOR BORGERHOUT

We zien in Grafiek 29 dat bijna 40% van de URBAN-bewoners het Stadskantoor Noord en/of het Wijkkantoor Borgerhout kent. Indien men het stads- of wijkkantoor kent is er een kans van 70% dat men er ook gebruik van maakt. Indien de stad het gebruik van het stads- of wijkkantoor wil promoten moet men dus in eerste instantie de bekendheid ervan verhogen.

We gingen na welke factoren samenhangen met de bekendheid van het stads- of wijkkantoor. In Tabel 24 wordt de test, testwaarde, probabiliteit en het aantal observaties weergegeven.

TABEL 24: OVERZICHT VOORSPELLENDE FACTOREN VAN DE BEKENDHEID VAN HET STADSKANTOOR NOORD EN WIJKKANTOOR BORGERHOUT

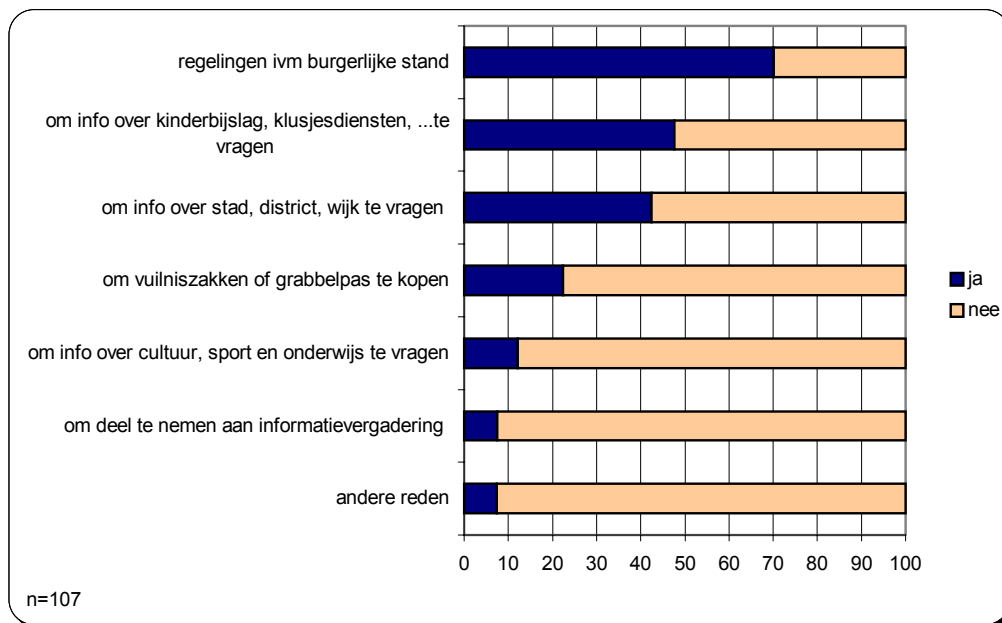
Voorspellende factoren	Test	Testwaarde	Probabiliteit (p)	N
Tevredenheid over sociale aspecten van de buurt	Kw	15,71	<0,01	410
Etniciteit: eigen moedertaal	X2	24,92	<0,01	411
Etniciteit: moedertaal moeder	X2	27,30	<0,01	409
Etniciteit: moedertaal vader	X2	26,00	<0,01	407
Subjectieve armoede: moeilijk behoeften dekken	X2	8,90	<0,01	397
Subjectieve armoede: kunnen sparen	X2	4,79	<0,05	383

Tabel 24 toont aan dat er een samenhang is tussen de tevredenheid over de sociale aspecten van de buurt en de bekendheid van het stads- of wijkkantoor. De kans het stads- of wijkkantoor te kennen, stijgt naarmate de tevredenheid over de sociale aspecten van de buurt toeneemt.

Etniciteit hangt ook samen met het al dan niet kennen van het stads- of wijkkantoor. Uit de chikwadrattoetsen blijkt dat de URBAN-bewoners wier eigen moedertaal of die van hun ouders Arabisch, Berber, Turks of Koerdisch is het stads- of wijkkantoor meer kennen dan de URBAN-bewoners wier eigen/ouderlijke moedertaal Nederlands is. Het stads- of wijkkantoor blijkt – relatief – het best bekend te zijn bij allochtonen.

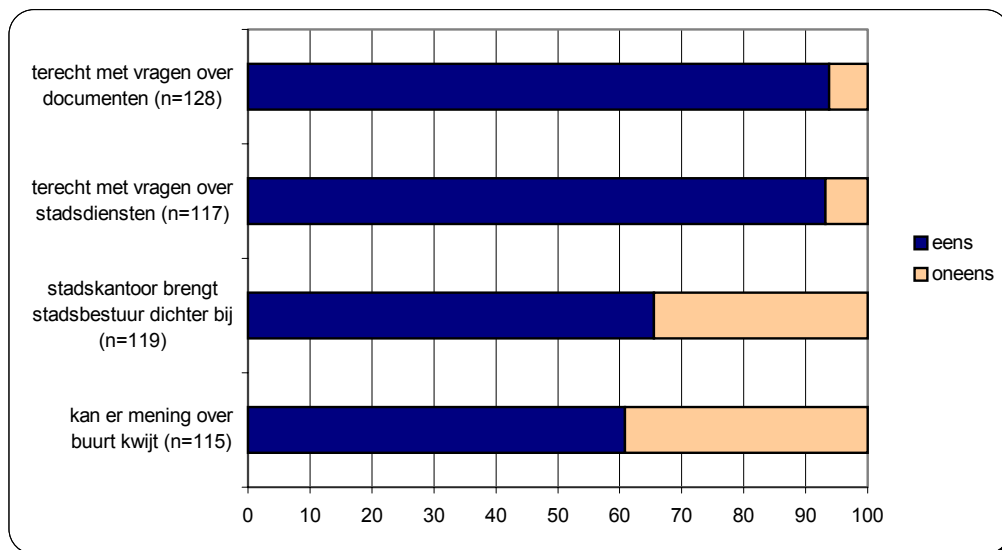
De URBAN-bewoners die het financieel moeilijk hebben, zijn in grotere mate bekend met het stadskantoor dan diegene die het financieel makkelijker hebben. De URBAN-bewoners die moeilijk in hun behoeften (voedsel, kleding, verwarming, dokter of tandarts) kunnen voorzien, zijn meer bekend met het stadskantoor dan diegene die wel in die behoeften kunnen voorzien. Zij die in de afgelopen 12 maanden niet hebben kunnen sparen kennen het stadskantoor meer dan diegene die wel hebben kunnen sparen.

GRAFIEK 30: PROCENTUELE VERDELINGEN VAN REDENEN VOOR BEZOEK AAN STADS- OF WIJKKANTOOR

Grafiek 30 geeft de redenen weer waarom men het stadskantoor bezoekt. De grafiek toont het percentage URBAN-bewoners dat al in het stadskantoor geweest is om die specifieke reden. 70% van de URBAN-bewoners die al in het stads- of wijkkantoor waren deed dit om regelingen in verband met de burgerlijke stand te treffen. De helft van de URBAN-bewoners ging langs om info te vragen over kinderbijslag, klusjesdiensten, studietoelagen, belastingen, verzekeringen of nutsvoorzieningen. Het stads- en wijkkantoor gaf aan 42% van de URBAN-bewoners die langskwamen informatie over stad, district of wijk.

GRAFIEK 31: PROCENTUELE VERDELING VAN INSTEMMING MET UITSPRAKEN OVER STADS- EN WIJKKANTOOR

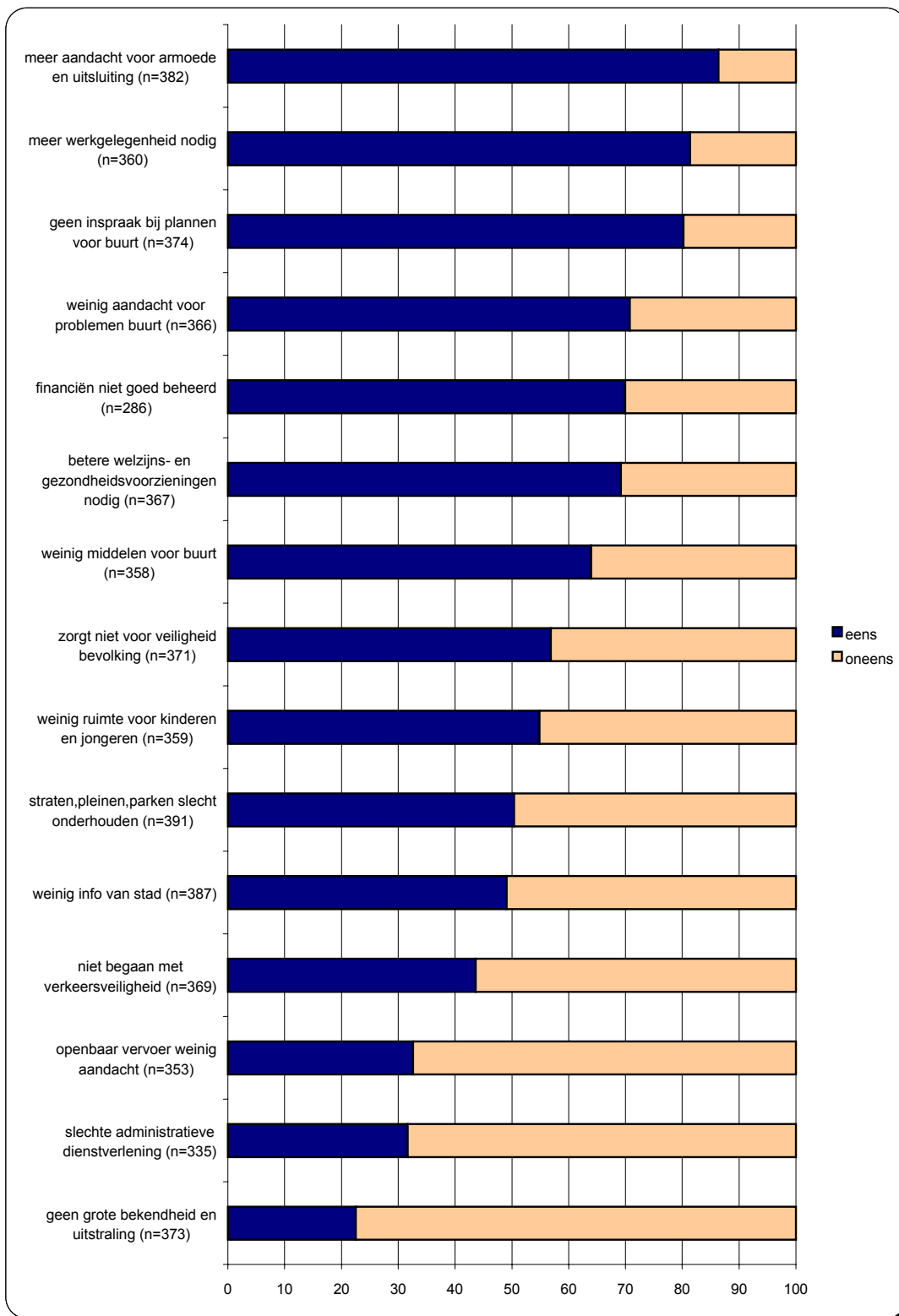

De mening over het stads- of wijkkantoor wordt samengevat in Grafiek 31. De percentages zijn berekend op het aantal URBAN-bewoners dat aangaf het stads- of wijkkantoor te kennen. Men merkt op dat de mening van de URBAN-bewoners overwegend positief is. “Ik kan er terecht met alle mogelijke vragen over officiële documenten” en “Ik kan er terecht met alle mogelijke vragen over de stadsdiensten” kunnen op veel instemming rekenen. Twee derde van de URBAN-bewoners die het stadskantoor kennen, vindt dat het stadskantoor de kloof tussen zichzelf en het stadsbestuur helpt dichten. 60% vindt dat men in het stads- of wijkkantoor terecht kan als men zijn mening over de buurt kwijt wil.

6.6.2 HET STEDELIJK BELEID

Grafiek 32 toont de mening van de URBAN-bewoners over uitspraken betreffende de inspanningen van de stad voor de buurt. De URBAN-bewoners gaven met “helemaal eens”, “eerder eens”, “eerder oneens” en “helemaal oneens” aan in welke mate ze akkoord gingen met de uitspraken die opgenomen zijn in volgende grafiek. Deze uitspraken formuleerden we in de vragenlijst afwisselend positief en negatief. In Grafiek 32 en Tabel 25 worden alle uitspraken negatief weergegeven omwille van de overzichtelijkheid.

GRAFIEK 32: PROCENTUELE VERDELING VAN INSTEMMING MET UITSPRAKEN OVER STADSBELEID

Volgens de resultaten in Grafiek 32 moet de stad meer aandacht besteden aan armoede en uitsluiting, werkgelegenheid en de problemen van de buurt. De URBAN-bewoners gaan er in grote mate mee akkoord dat de stad hen niet genoeg inspraak geeft, dat de financiën van de stad niet goed beheerd worden en dat er betere welzijns- en gezondheidsvoorzieningen nodig zijn. Ongeveer 60% van de URBAN-bewoners vindt dat de stad te weinig middelen uittrekt voor de buurt, dat ze niet zorgt voor de veiligheid van haar bewoners en dat er te weinig ruimte is voor kinderen en jongeren. Volgens de helft van de URBAN-bewoners zijn de straten, pleinen en parkjes niet goed onderhouden, is de stad niet begaan met de verkeersveiligheid in de buurt en krijgen ze weinig info van de stad.

Volgens de URBAN-bewoners moet het stadsbestuur dus meer of beter werk maken van haar welzijns- en tewerkstellingsbeleid, meer ruimte voor kinderen en jongeren creëren, de burger ervan overtuigen dat ze voor zijn veiligheid kan zorgen, meer middelen en aandacht geven aan de buurt en de URBAN-bewoners meer betrekken bij de plannen voor de buurt.

We gingen na welke factoren een samenhang vertonen met de instemming betreffende uitspraken over het beleid. We beperkten ons hier tot de analyse van leeftijd, geslacht en etniciteit als voorspellende factoren. Een bespreking van alle voorspellende factoren of samenhangen zou ons immers te ver leiden. In Tabel 25 wordt de test, testwaarde, probabiliteit en het aantal observaties weergegeven.

TABEL 25: OVERZICHT VOORSPELLENDE FACTOREN VAN DE MENING OVER HET STADSBELEID

Voorspellende factoren	Test	Testwaarde	Probabiliteit (p)	N
Meer werkgelegenheid aantrekken				
Etniciteit: eigen moedertaal	Kw	23,79	<0,01	360
Etniciteit: moedertaal moeder	Kw	20,30	<0,01	359
Etniciteit: moedertaal vader	Kw	18,35	<0,01	358
Weinig aandacht voor problemen buurt				
Leeftijd	Kw	9,90	<0,05	359
Etniciteit: eigen moedertaal	Kw	18,47	<0,01	366
Etniciteit: moedertaal moeder	Kw	18,22	<0,01	364
Etniciteit: moedertaal vader	Kw	18,86	<0,01	362

Voorspellende factoren	Test	Testwaarde	Probabiliteit (p)	N
Financiën worden niet goed beheerd				
Leeftijd	Kw	8,96	<0,05	281
Geslacht	Kw	7,04	<0,01	285
Etniciteit : eigen moedertaal	Kw	15,45	<0,05	286
Etniciteit: moedertaal moeder	Kw	21,67	<0,01	284
Etniciteit moedertaal vader	Kw	15,55	<0,05	282
Etniciteit: nationaliteit	Kw	19,68	<0,05	285
Betere welzijns- en gezondheidsvoorzieningen				
Etniciteit: moedertaal moeder	Kw	13,88	<0,05	366
Zorgt niet voor veiligheid bevolking				
Leeftijd	Kw	9,02	<0,05	364
Etniciteit: eigen moedertaal	Kw	13,85	<0,05	371
Etniciteit: moedertaal moeder	Kw	14,76	<0,05	369
Etniciteit: moedertaal vader	Kw	16,42	<0,05	368
Weinig ruimte voor kinderen en jongeren				
Leeftijd	Kw	10,82	<0,05	352
Te weinig info van stad				
Geslacht	Kw	7,75	<0,01	386
Niet begaan met verkeersveiligheid				
Etniciteit: eigen moedertaal	Kw	15,27	<0,05	369
Etniciteit: moedertaal moeder	Kw	13,67	<0,05	367
Etniciteit: moedertaal vader	Kw	14,29	<0,05	365
Betere administratieve dienstverlening				
Etniciteit: eigen moedertaal	Kw	20,43	<0,01	335
Etniciteit: moedertaal moeder	Kw	20,47	<0,01	333
Etniciteit: moedertaal vader	Kw	19,07	<0,01	332

Leeftijd is een voorspellende factor voor de instemming met “de financiën van de stad worden niet goed beheerd”, “de stad creëert voldoende ruimte voor kinderen en jongeren”, “de stedelijke diensten zorgen voor de veiligheid van de bevolking” en “de stad heeft genoeg aandacht voor de problemen van deze buurt”. Naarmate men ouder wordt, is de kans groter dat men vindt dat de financiën van de stad niet goed worden beheerd en dat de stad voldoende ruimte creëert voor kinderen en jongeren. De oudste URBAN-bewoners (65-plussers) vinden meer dat de stedelijke diensten niet voor de veiligheid van haar bevolking zorgt en dat de stad genoeg aandacht heeft voor de problemen van de buurt dan de jongere URBAN-bewoners.

Het geslacht van de URBAN-bewoners voorspelt de mate van instemming met “de financiën van de stad worden niet goed beheerd” en “ik krijg te weinig info van de stad Antwerpen”. Mannen vinden in grotere mate dat de stad haar financiën goed beheerd en meer dat ze zelf weinig info krijgen van de stad, dan vrouwen.

De URBAN-bewoners van Noord-Afrikaanse afkomst gaan in grotere mate akkoord met “het stadsbestuur moet meer werkgelegenheid aantrekken” en “de stad moet voor betere welzijns- en gezondheidsvoorzieningen zorgen” dan de autochtonen. Ze zijn het in mindere mate eens met “de stad heeft te weinig aandacht voor de problemen van de buurt”, “de financiën van de stad worden niet goed beheerd”, “de stedelijke diensten zorgen niet voor de veiligheid van de bevolking”, “de stad is niet begaan met verkeersveiligheid” en “de administratieve dienstverlening van de stad werkt niet goed”.

De tevredenheid over het huidig gevoerde beleid is groter bij de Noord-Afrikaanse allochtonen dan bij de autochtonen. De Noord-Afrikaanse allochtonen willen meer een bijsturing van het welzijns- en tewerkstellingsbeleid dan de autochtonen. Ze vinden meer dat de stad de werkgelegenheid in de stad moet aanzwengelen en de kwaliteit van de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen verbeteren. De autochtonen leggen meer nadruk op de organisatorische kant van het beleid (financiën en administratie) dan de allochtonen. Ze zijn bovendien minder tevreden over de aandacht van de stad voor de URBAN-buurt, de verkeersveiligheid in de stad en de zorg voor de veiligheid in het algemeen dan de Noord-Afrikaanse allochtonen.

6.6.3 BESLUIT

In dit laatste gedeelte van de resultaten van de bewonersbevraging kwam de mening van de URBAN-bewoners over het beleid van het Antwerps stadsbestuur aan bod. We bekeken eerst de resultaten met betrekking tot het stads- of wijkkantoor alvorens in te gaan op de aandachtspunten voor het beleid.

Uit de resultaten bleek dat het stadsbestuur de bekendheid van het Stadskantoor Noord en het Wijkkantoor Borgerhout moet verhogen. De bekendheid van het stads- en wijkkantoor ligt het hoogst onder de URBAN-bewoners die tevreden zijn over de sociale aspecten van de buurt, onder de Noord-Afrikaanse allochtonen en onder de URBAN-bewoners die het financieel moeilijk hebben.

Uit de analyse blijkt dat Stad Antwerpen zich volgens de URBAN-bewoners moet toelagen op welzijns-, gezondheids- en tewerkstellingsbeleid. De URBAN-bewoners voelen zich bovendien niet betrokken bij het beleid en ze hebben weinig vertrouwen in de financiële organisatie van de stad. Leeftijd en etniciteit zijn goede voorspellers betreffende de mening over het beleid. Vooral het verschil in mening tussen autochtonen en Noord-Afrikaanse allochtonen is opvallend.

HOOFDSTUK 7: ALGEMENE CONCLUSIE

Dit rapport bestaat uit twee delen: een inventaris van bestaande onderzoeken (HOOFDSTUK 2:) en het verslag van de bewonersbevraging (HOOFDSTUK 3: tot en met HOOFDSTUK 6:). De bedoeling van de inventaris is een overzicht te geven van de gegevens en rapporten die over de URBAN1-buurt beschikbaar zijn. Op deze manier willen we overbevraging van de buurt vermijden. Vervolgens behandelen we de bewonersbevraging in de URBAN1-buurt. Het initiatief hiertoe is gegroeid uit één van de uitgangspunten van het URBAN-programma en uit een eerdere, kleinschalige bewonersbevraging.

De enquêteurs van Sein interviewden 413 URBAN-bewoners in face-to-face interviews. De enquêteurs kregen de opdracht om drie contactpogingen te ondernemen alvorens over te gaan naar het eerstvolgende reserve-adres. De basis- en reserve-adressen werden aan mekaar gekoppeld op grond van geslacht, leeftijdsklasse, wijk en – indien mogelijk – nationaliteit. De uiteindelijk gerealiseerde respons is representatief bevonden naar geslacht, wijk, leeftijd en nationaliteit.

We bespreken eerst de conclusies wat betreft de buurtbeleving van de URBAN-bewoners. Vervolgens formuleren we aanbevelingen voor het beleid.

7.1 ALGEMENE RESULTATEN

Uit de vergelijking van het socio-economisch profiel van de URBAN-bewoners met Vlamingen en/of Antwerpenaars bleek dat de URBAN-bewoners een relatief “oude” groep zijn; ze zijn ouder dan Vlamingen, niet dan Antwerpenaars. In de URBAN-buurt zien we een oververtegenwoordiging van Marokkanen en Turken en een ondervertegenwoordiging van Belgen in vergelijking met Vlaanderen en Antwerpen. De URBAN-bewoners zijn bovendien relatief laag opgeleid, veel werkzoekend werkloos en weinig lid van verenigingen.

De bespreking van de buurtbeleving van de URBAN-bewoners gebeurde in vier delen:

- (1) algemene houding tegenover woning en buurt,
- (2) tevredenheid over de fysische aspecten van de buurt,
- (3) tevredenheid over de sociale aspecten van de buurt,

- (4) mening over het stedelijk beleid.

Het merendeel van de URBAN-bewoners is tevreden over zijn woning. De belangrijkste voorwaarden om de buurt aangenamer te maken zijn “een properdere buurt”, “minder vreemdelingen” en “veiliger verkeer”.

De fysische aspecten van de buurt voldoen niet aan de normen van de URBAN-bewoners. De URBAN-bewoners van de wijk Antwerpen-Pothoek-Atheneum zijn het minst tevreden over de fysische aspecten van de buurt, de bewoners van de wijk Borgerhout-Helmstraat zijn het meest tevreden. Naarmate men meer tevreden is over de eigen woning is men ook meer tevreden over de fysische aspecten. Allochtonen met als moedertaal Turks, Berber, Arabisch of Koerdisch zijn meer tevreden dan de Nederlandssprekende URBAN-bewoners.

De sociale aspecten van de buurt zorgen voor meer tevredenheid onder de URBAN-bewoners dan de fysische aspecten. Nochtans: naarmate de URBAN-bewoner meer tevreden is over de fysische aspecten van de buurt, is hij ook meer tevreden over de sociale aspecten van de buurt. De allochtonen met als eigen/ouderlijke moedertaal Turks, Berber, Arabisch of Koerdisch zijn meer tevreden over de sociale aspecten dan de autochtonen.

We gingen ook na in welke mate URBAN-bewoners hun vrije tijd in hun eigen buurt besteden. We stelden vast dat de bekendheid van de stedelijke dienst Opsinjoren laag ligt en dat cultuurbeleving, sportbeoefening en cursussen of opleidingen volgen meestal buiten de eigen buurt gebeurt. De onveiligheidsgevoelens in de URBAN-buurt zijn groter dan in Groot-Antwerpen. Naarmate men meer tevreden is over de fysische aspecten van de buurt voelt men zich minder onveilig. Jongeren, mannen, hoogopgeleiden, veelverdieners en allochtonen met een Noord-Afrikaanse moedertaal voelen zich minder onveilig. Rommel op straat, diefstal uit auto's, fietsendiefstal, agressief verkeersgedrag en onaangepaste verkeerssnelheid zijn de situaties die het meest als buurtprobleem worden ervaren maar de situaties die te maken hebben met vermogensdelicten en verloedering worden het sterkst als probleem ervaren. De bewoners van de wijk Borgerhout-Helmstraat en van de wijk Antwerpen-Stuivenberg-Dam ervaren de vermogensdelicten als meest problematisch.

De tevredenheid over de economische aspecten van de buurt bespraken we aan de hand van behoefte, aanwezigheid, gebruik en tevredenheid aan en over voorzieningen. Sportaccommodatie is volgens de URBAN-bewoners te weinig aanwezig in de buurt. Het

gebruik van voorzieningen ligt meestal in de lijn van de aanwezigheid ervan. Indien de URBAN-bewoners gebruik maken van een voorziening, zijn ze er meestal tevreden over.

Het laatste deel van de bespreking van de buurtbeleving betreft de mening van de URBAN-bewoners over het stedelijk beleid. We bespraken in eerste instantie de bekendheid, gebruik en tevredenheid van en over Stadskantoor Noord en Wijkkantoor Borgerhout. Het stads- en wijkkantoor blijken vooral bekend te zijn bij Noord-Afrikaanse allochtonen, diegene die tevreden zijn over de sociale aspecten van de buurt en de URBAN-bewoners die het financieel moeilijk hebben. Vervolgens bespraken we de aandachtspunten voor het beleid. Armoede en uitsluiting, werkgelegenheid, inspraak voor de burger, financiën en de specifieke URBAN-buurt problemen vragen meer aandacht volgens de URBAN-bewoners. De allochtonen met een Noord-Afrikaanse moedertaal zijn meer tevreden over het beleid dan de autochtonen. Zij vragen voornamelijk een bijsturing van het welzijns- en tewerkstellingsbeleid, terwijl de autochtonen meer aandacht vragen voor de organisatorische aspecten van het stadsbeleid.

Algemeen kunnen we stellen dat de URBAN-bewoners vrij tevreden zijn over de buurt, ze zijn voornamelijk tevreden over de eigen woning en de aanwezigheid en dienstverlening van de voorzieningen. De sociale aspecten van de buurt beantwoorden in mindere mate aan de verwachtingen van de bewoners toch is meer dan de helft van de URBAN-bewoners hierover tevreden. Wat de inspanningen van de stad betreft, zijn ze tevreden over de bekendheid en uitstraling van de buurt, de administratieve dienstverlening, de aandacht van de stad voor verkeersveiligheid en voor het openbaar vervoer. De Noord-Afrikaanse allochtonen en jongeren zijn meestal meer tevreden dan de autochtonen en de ouderen. Zij voelen zich bovendien in mindere mate onveilig. De allochtonen van Noord-Afrikaanse afkomst kennen het stads- en/of wijkkantoor ook beter dan de autochtonen. Diegene die het stads- of wijkkantoor kennen en gebruiken zijn er tevreden over. Dit geldt ook voor de stedelijke dienst Opsinjoren.

De grootste problemen in de URBAN-buurt zijn de verloedering en de fysieke aspecten van de buurt. Rommel op straat wordt door het merendeel van de URBAN-bewoners als een problematische situatie in de buurt ervaren en meer dan 60% van hen is niet tevreden over de fysieke aspecten van de buurt.

7.2 AANBEVELINGEN

De tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt en de tevredenheid over de sociale aspecten van de buurt zijn centrale factoren in de buurtbeleving van de URBAN-bewoners. Men kan de tevredenheid over de fysieke aspecten van de buurt verhogen door meer aandacht te besteden aan de esthetische aspecten van de buurt, meer pleinen en parkjes te voorzien, en ze anders in te richten en beter te onderhouden. Er moet bovendien meer ruimte komen voor kinderen en jongeren. De URBAN-bewoners zijn dus vragende partij voor meer open en groene ruimten die beter onderhouden en ingericht worden. De “nieuwe pleincultuur” van de stad Gent kan hierin als voorbeeld dienen. In Gent worden de terreinen van Sint-Baafskouter tot een park omgevormd, worden er nieuwe groene eilanden aangelegd op de Gentse binnenwateren en koopt de stad woningen op om het Acaciapark uit te breiden. (Stad Gent, 30/10/02)

De tevredenheid over de sociale aspecten van de buurt betreft het contact met de mensen in de buurt, de kwaliteit van de relaties met buurtbewoners en de appreciatie van het multiculturele karakter van de buurt. Vrijtijdsbesteding in de buurt en deelname aan activiteiten van Opsinjoren zouden hierin een rol kunnen spelen. Cultuurbeleving, sporten en cursussen of opleidingen volgen gebeurt meestal buiten de eigen buurt. Opsinjoren is bovendien weinig bekend, zeker bij Noord-Afrikaanse allochtonen, laag opgeleiden en diegene die nog niet ingebed zijn in sociale verenigingen. Het beleid doet er goed aan de bekendheid van Opsinjoren vergroten. Er is verder onderzoek nodig naar welke sportaccommodatie de bewoners in hun buurt missen. Willen zij één uitgebreid sportcomplex of willen zij meerdere kleine sportpleintjes waar men individueel en vrijblijvend kan sporten?

De URBAN-bewoners kregen tijdens het interview meermaals de kans om de pijnpunten van het beleid in de stad en – meer specifiek – in de URBAN-buurt aan te geven. De ene keer selecteerden ze voorwaarden om de buurt aangenamer te maken om in te wonen, de andere keer gaven ze aan welke situaties ze als buurtproblemen ervaren of evalueerden ze de inspanningen van de stad voor de buurt. De voornaamste bekommernis van de URBAN-bewoners is een properdere buurt, zonder rommel op straat. Acties zoals de Witte Tornado's, de Sluikstortcel, de Straatvrijwilligers en de beëdigde ambtenaren blijven noodzakelijk en moeten desnoods nog uitgebreid worden. De zichtbaarheid van deze acties voor de bewoners is belangrijk om aan te tonen dat de beleidsverantwoordelijken het probleem

erkennen. De verkeerssituatie in de buurt baart ook heel wat bewoners zorgen. Ze vragen veiliger verkeer, dat minder snel en minder agressief is.

De bewoners vinden bovendien dat ze weinig inspraak hebben bij de plannen van het stadsbestuur voor de URBAN-buurt. Dit was nochtans één van de uitgangspunten van het URBAN-programma. Men kan de inspraak verhogen door de bekendheid van het lokale stads- en wijkkantoor te vergroten. 60% van de URBAN-bewoners die het stads- of wijkkantoor kennen, vindt immers dat hij daar zijn mening over de buurt kwijt kan. De bekendheid van het stads- of wijkkantoor is bovendien het grootst onder allochtonen, laagst opgeleiden en diegene die het materieel moeilijk hebben. Het Stads- en Wijkkantoor functioneert goed volgens de gebruikers.

We hebben bij de bespreking van de resultaten van de bewonersbevraging meermaals aangegeven dat er een significant verschil is tussen de meningen van autochtonen en allochtonen. Het ging hier over allochtonen die als moedertaal Turks, Berber, Arabisch of Koerdisch spreken en/of Marokkaanse of Belg-Marokkaanse nationaliteit hebben. Het verschil tussen autochtonen en allochtonen kwam het best tot uiting in de tevredenheid over de buurt en in de aandachtspunten voor het beleid. De allochtonen zijn meer tevreden over de fysische en de sociale aspecten van de buurt. De tevredenheid over het huidig gevoerde beleid is groter bij de Noord-Afrikaanse allochtonen dan bij de autochtonen. Wat de aandachtspunten voor het beleid betreft willen de allochtonen meer een bijsturing van het welzijns- en tewerkstellingsbeleid dan de autochtonen. Het stadsbestuur kan dus best rekening houden met de verschillen tussen deze groepen en een doelgroepenbeleid uitwerken. Tewerkstellingsprogramma's voor allochtonen moeten hiervan zeker deel uitmaken.

We merkten ook meermaals een verschil op tussen de leeftijdsgroepen. De oudere URBAN-bewoners zijn minder tevreden over de sociale aspecten van de buurt en voelen zich minder veilig. Naarmate men ouder wordt, is de kans bovendien groter dat men vindt dat de financiën van de stad niet goed worden beheerd en dat de stedelijke diensten niet voor de veiligheid van haar bevolking zorgen. De oudste URBAN-bewoners zijn minder tevreden over de eigen buurt en beleid en ze voelen zich onveiliger dan de jongere URBAN-bewoners. Eén vijfde van de URBAN-bewoners is ouder dan 65 jaar. We kunnen dus een groot deel van de ontevredenheid over de buurt en beleid en de subjectieve onveiligheidsgevoelens op naam van de ouderen schrijven. In de inventaris van recente onderzoeken in het URBAN-gebied (HOOFDSTUK 2:) staat geen enkel onderzoek vermeld over de oudere bewoners en hun

buurtbeleving. Er is onderzoek nodig naar de behoeften van de senioren in de buurt. De stad kan dan op basis van de conclusies van dit onderzoek een beleid voor de senioren vorm geven.

HOOFDSTUK 8: BIBLIOGRAFIE

ADMINISTRATIE PLANNING EN STATISTIEK, vrint 2000 Vlaamse Regionale Indicatoren, Gent: F-Twee, 2001

ALBERTIJN M., DE VROEY L., *De herbestemming van het spoorwegemplacement Stuivenberg: bewonersbevraging*, vzw CISO, 2000

BILLIET J., *Methoden van Sociaal-Wetenschappelijk onderzoek: ontwerp en dataverzameling*, Leuven: Acco, 1996

BLONDEEL P., LOECKX A., HEYNEN H., *Hier doen wij dat zo: Lokale vertogen en praktijken met een weerslag op de stedelijke ruimte*, SIF ministerie Vlaamse Gemeenschap, 2001

BLONDEEL P., LOECKX A., HEYNEN H., *Omgaan met de stad: Onderzoek van ruimtelijke geleidingen, vertogen en praktijken in achtergestelde gebieden*. SIF ministerie Vlaamse Gemeenschap, 2001

CEL WIJKONTWIKKELING, *Actualisering wijkontwikkelingsplannen Antwerpen-Noord en Oud-Borgerhout*, Dienst voor Samenlevingsopbouw Stad Antwerpen, 2000

COMMUNICADO INT., *Evaluatie van de wijkkranten Deurne-Noord, Zuidrand, Antwerpen-Noord, Oud-Borgerhout en Oud-Berchem*, Dienst voor Samenlevingsopbouw Stad Antwerpen, 2001

EVERS S., *De alledaagse ruimte van armoede en uitsluiting in het stadslandschap: een casestudy over Struivenberg in Antwerpen-Noord*. KULeuven: Licentiaatsverhandeling Burgerlijk Ingenieur – Architect, 2001

FEDERALE POLITIE, Bijlage: Vragenlijst, *In: Veiligheidsmonitor 2000 Analyse van de federale enquête*, Brussel: Departement Politiebeleidsondersteuning van Federale Politie, z.d.

FORCEVILLE J., *Veiligheidsmonitor 1998 Stad Antwerpen*, Antwerpen: Bureau Misdaadanalyse Lokale Politie Antwerpen, z.d.

- FORCEVILLE J., *Veiligheidsmonitor 2000 Stad Antwerpen*, Antwerpen: Bureau Misdaadanalyse Lokale Politie Antwerpen, z.d.
- HAJNAL I., Weight 2.1 voor Windows. Een programma voor het herwegen van steekproeven, In: *Bulletin van het centrum voor dataverzameling en analyse*, 57, 1995
- HELLEMAN P., *De impact van stadsvernieuwing op de bedrijvigheid in Antwerpen-Noord*. KULeuven: Licentiaatsverhandeling Handelsingenieur, 1999
- ISPO, *1995 General Election Study Belgium: Data & Codebook*, Leuven: ISPO/PIOP, 1995
- JEUGD EN STAD vzw., *Jeugdpeiling Jeugdparagraaf. Kinderen en jongeren vertellen hun verhaal. Het beleid luistert*, z.u., z.d.
- LAUWEREYS L., *Meetinstrument en nulmeting: de Antwerpse wijkmonitor. Concept en statistische observatie van Antwerpen-Noord, Oud-Borgerhout, Deurne-Noord, en Oud-Berchem en Groenenhoek*, Cel Wijkontwikkeling Stad Antwerpen, 2001
- MEERSSEMAN E., BILLIET J., DEPICKERE A., SWYNGEDOUW M., *1999 General Election Study Flanders – Belgium: Codebook and Questionnaire*, Leuven: ISPO/PIOP, 2001
- NIS, Huishoudbudgetenquête 1998, <http://statbel.fgov.be>, (16/11/2001)
- ROTHIER R., *Hotel Fabiola. Een verslag uit Borgerhout*. Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij Atlas, 2001
- SEIN, *On-going Evaluatie URBAN Antwerpen 2000*, Opdrachtgever URBAN Antwerpen, 2000
- SOMA vzw, *Urban. Een stedelijk vernieuwingsproject in uw buurt*, z.u., 1999
- STAD ANTWERPEN, *Rapport eerstelijnsklachtenbehandeling in het kader van klantenmanagement in Antwerpen*, z.u., 2000
- STAD ANTWERPEN, www.Antwerpen.be, (16/09/2002)

STAD GENT, www.Gent.be, (30/10/2002)

TEMPERA, *Strategisch-commercieel plan voor de Antwerpse winkelstraten*, Strategisch Plan Regio Antwerpen, 1997

TEMPERA, *Toekomstvisie voor de Antwerpse winkelcentra: Diepestraat*, Dienst KMO-beleid Stad Antwerpen, 1999

TEMPERA, *Toekomstvisie voor de Antwerpse winkelcentra: Offerandestraat en Carnotstraat*, Dienst KMO-beleid Stad Antwerpen, 1999

TEMPERA, *Toekomstvisie voor de Antwerpse winkelcentra: Sint-Gummarusstraat*, Dienst KMO-beleid Stad Antwerpen, 1999

TEMPERA, *Meting Antwerpse Winkelstraten 2001*, Winkelcentra-management, 2001

UNIVERSITAIRE INSTELLING ANTWERPEN & UNIVERSITEIT DE LIEGE, *Panel Studie Belgische Huishoudens*, In opdracht van Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden, 1993-2002

VAKGROEP CRIMINOLOGIE VUB, *Bouwstenen voor een geïntegreerde criminele politiek. Een onderzoek gefinancierd door de Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden*, Brussel: Federale diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden, 1999

VAN DEN BROECK T., RAES A., *Het leven zoals het is. Veiligheid en leefbaarheid vanuit de buurt bekeken*. in: *Custodes*, Juni 2000, pp 33-58

VIVES, *Kinder- en Jongerenonderzoek Antwerpen Noord*, Cel Wijkontwikkeling Stad Antwerpen, 2002

HOOFDSTUK 9: BIJLAGE: DE VRAGENLIJST

Naam interviewer

Nummer interviewer

Gegevens respondent *Kleef hier het etiket met respondentnummer +
wijknummer*

Datum interview/...../.....

Noteer beginuur van het interview

--	--

Uur

--	--

Minuten

Met dit onderzoek willen we nagaan hoe de bewoners van deze buurt denken over hun woning, buurt en stad. Wij doen dit onderzoek in het kader van het stadsvernieuwingsproject van de stad Antwerpen en de Europese Unie.

U bent zoals 500 andere bewoners van deze buurt op toevallige wijze geselecteerd uit de bevolkingsregisters van de stad. Dit onderzoek is volledig vertrouwelijk en anoniem. De antwoorden van alle 500 geïnterviewden worden samen in tabellen verwerkt zodat het onmogelijk wordt om te weten wat u persoonlijk geantwoord hebt.

Nu gaan we beginnen. Als iets in het interview niet duidelijk is, kan u dat gerust zeggen. Ik zal de vraag dan nog eens voorlezen.

We beginnen met een aantal vragen over uw woning.

-
1. Bent u zelf of iemand van uw gezin eigenaar van de woning waarin u woont of huurt u deze woning?

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Eigendom van uzelf/ het gezin	1
Een huurwoning	2
Weet niet	888
Geen Antwoord	999

-
2. Is deze woning een sociale woning? Met “sociale woning” bedoelen wij een woning die u huurt of gekocht hebt van een sociale huisvestingsmaatschappij.

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja	1
Nee	2
Weet niet	888
Geen Antwoord	999

3. Welk soort woning is uw woning? Is uw woning ... (lees categorieën voor)

Toon Antwoordkaart 1. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Een volledig vrijstaand huis	1
Een halfopen huis	2
Een rijwoning	3
Een deel van een andere woning	4
Een appartement in een gebouw met minder dan 5 verdiepingen	5
Een appartement in een gebouw met meer dan 5 verdiepingen	6
Een studio	7
Een kamer	8
Andere	9
.....	
Weet niet	888
Geen Antwoord	999

4. Ik zal nu een aantal uitspraken over uw woning voorlezen. Ik zou graag weten in welke mate u het met deze uitspraken eens bent. Kan u mij telkens zeggen of u het "helemaal eens", "eerder eens", "eerder oneens" of "helemaal oneens" bent of hebt u daar geen mening over?

Toon Antwoordkaart 2. Omcirkel voor elke uitspraak een cijfertje tussen 1 & 4 of 777, 888,999.

1= Helemaal eens

2= Eerder eens

3= Eerder oneens

4= Helemaal oneens

777= Geen Mening

888= Weet niet

999= Geen antwoord

1	De woning waarin ik woon is in goede staat	1	2	3	4	777	888	999
2	De woning waarin ik woon is te klein	1	2	3	4	777	888	999
3	De woning waarin ik woon biedt mij voldoende comfort	1	2	3	4	777	888	999
4	De woning waarin ik woon biedt niet genoeg bescherming tegen lawaai-van-buitenuit	1	2	3	4	777	888	999

Aansluitend op de vragen over uw woning, volgen er nu vragen over de buurt waarin u woont.

5. Hoelang woont u al in de buurt waar u momenteel woont? Met "buurt" bedoelen we de straat waar u woont en de straten eromheen.

In dezelfde buurt kan ook in verschillende huizen zijn. Toon Antwoordkaart 3. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Minder dan een jaar	1	
Meer dan een jaar maar minder dan 5 jaar	2	
Meer dan 5 jaar maar minder dan 10 jaar	3	
Meer dan 10 jaar	4	
Heb hier altijd al gewoond	5	→ vraag 7
Weet niet	888	
Geen Antwoord	999	

6. Waarom bent u in deze buurt komen wonen? U mag maximum drie redenen aanduiden. Indien er meer dan drie redenen waren, kiest u er nu de drie belangrijkste uit.

Toon Antwoordkaart 4. Omcirkel voor elke reden 1 of 2 naargelang die reden op hem/haar van toepassing is of niet. Er mag maximum drie keer 1 aangeduid worden.

		Reden?	
		Ja	Nee
1	Omdat ik een woning in een andere buurt niet kon betalen	1	2
2	Omdat mijn vrienden en/of familie hier woonden	1	2
3	Omdat dit een gezellige buurt is	1	2
4	Omdat er hier genoeg speelruimte is voor mijn kinderen	1	2
5	Omdat ik van hieruit makkelijk naar mijn werk kan	1	2
6	Omdat ik hier kortbij een school woon	1	2
7	Omdat ik hier dichtbij het centrum van Antwerpen woon	1	2
8	Omdat er in deze buurt veel culturele en sociale voorzieningen zijn	1	2
9	Andere,	1	2
Indien geen enkele reden(en) uitgekozen:		Geen mening	777
		Weet niet	888
		Geen antwoord	999

7. Nu volgen een aantal uitspraken over de buurt waarin u woont. Met "buurt" bedoelen we de straat waar u woont en de straten eromheen. Kan u per uitspraak zeggen of u het "helemaal eens", "eerder eens", "eerder oneens" of "helemaal oneens" bent of hebt u daar geen mening over?

Toon Antwoordkaart 2. Omcirkel voor elke uitspraak een cijfertje tussen 1 & 4 of 777, 888, 999.

1= Helemaal eens

2= Eerder eens

3= Eerder oneens

4= Helemaal oneens

777= Geen Mening

888= Weet niet

999= Geen antwoord

1	Ik woon in een mooie buurt.	1	2	3	4	777	888	999
2	Er is niet genoeg groen in de buurt	1	2	3	4	777	888	999
3	Er zijn voldoende pleinen en parkjes in de buurt	1	2	3	4	777	888	999
4	Straten, pleinen en parkjes zijn goed ingericht	1	2	3	4	777	888	999
5	Straten, pleinen en parkjes zijn goed onderhouden	1	2	3	4	777	888	999
6	Ikzelf heb veel contact met de mensen van deze buurt	1	2	3	4	777	888	999
7	De mensen in deze buurt kennen elkaar niet	1	2	3	4	777	888	999
8	De mensen in deze buurt kunnen niet goed met elkaar overweg	1	2	3	4	777	888	999
9	De andere bewoners van deze buurt zijn bekommerd om hun buurt	1	2	3	4	777	888	999
10	Het is goed dat in deze buurt mensen van verschillende culturen samenwonen	1	2	3	4	777	888	999

-
8. Hebt u tijdens het laatste jaar (sedert januari 2001) één of meerdere conflicten gehad met uw burens? Met burens bedoelen we mensen die in dezelfde straat of woonblok wonen. U kan antwoorden met "Ja, meerdere keren", "Ja, één keer" of "nee".

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja, meerdere keren	1
Ja, één keer	2
Nee	3
Weet niet	888
Geen antwoord	999

-
9. Kan u van de volgende voorzieningen zeggen of u vindt dat ze in de buurt moeten aanwezig zijn? U kan antwoorden met ja of nee.

Omcirkel voor elke uitspraak 1 of 2 of 777, 888, 999.

1= Ja

2= Nee

777= Geen Mening

888= Weet niet

999= Geen antwoord

1	Handelszaken	1	2	777	888	999
2	Banken, post, mutualiteit	1	2	777	888	999
3	Scholen	1	2	777	888	999
4	Dokters en apothekers	1	2	777	888	999
5	Openbaar vervoer	1	2	777	888	999
6	Sport-accommodatie (zowel sportzalen als sportpleintjes)	1	2	777	888	999

-
10. Kan u van dezelfde voorzieningen zeggen of ze aanwezig zijn in uw buurt? U kan antwoorden met ja of nee.

Omcirkel voor elke uitspraak 1 of 2 of 777, 888, 999.

1= Ja

2= Nee

777= Geen Mening

888= Weet niet

999= Geen antwoord

1	Handelszaken	1	2	777	888	999
2	Banken, post, mutualiteit	1	2	777	888	999
3	Scholen	1	2	777	888	999
4	Dokters en apothekers	1	2	777	888	999
5	Openbaar vervoer	1	2	777	888	999
6	Sport-accommodatie (zowel sportzalen als sportpleintjes)	1	2	777	888	999

-
11. Kan u van deze voorzieningen ook zeggen of u er gebruik van maakt of niet? Kan u daarbij ook aangeven in welke mate u tevreden bent over de voorzieningen die u gebruikt? U kan antwoorden met "heel tevreden", "eerder tevreden", "eerder ontevreden", "helemaal ontevreden".

Toon Antwoordkaart 5. Duid voor elke voorziening die de respondent gebruikt een cijfer aan tussen 1 & 4 of 777, 888, 999. Indien de respondent de voorziening niet gebruikt, duid dan "0" aan.

1= Heel tevreden

2= Eerder tevreden

3= Eerder ontevreden

4= Heel ontevreden

777= Geen Mening

888= Weet niet

999= Geen antwoord

0= Niet van Toepassing

1	Handelszaken	1	2	3	4	777	888	999	0
2	Banken, post, mutualiteit	1	2	3	4	777	888	999	0
3	Scholen	1	2	3	4	777	888	999	0
4	Dokters en apothekers	1	2	3	4	777	888	999	0
5	Openbaar vervoer	1	2	3	4	777	888	999	0
6	Sport-accommodatie (zowel sportzalen als sportpleintjes)	1	2	3	4	777	888	999	0

-
12. Indien u de mogelijkheid zou krijgen te verhuizen naar een gelijkaardige woning buiten deze buurt, zou u dit dan doen? Met "buurt" bedoelen we de straat waar u woont en de straten eromheen.

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja	1
Nee	2
Weet niet	888
Geen antwoord	999

13. Ik geef u nu kaartjes waarop voorwaarden die het wonen in deze buurt aangenamer zouden kunnen maken, vermeld staan. Kies uit deze kaartjes maximum drie voorwaarden die volgens u zeker moeten vervuld worden.

Geef de Antwoordkaartjes met nummer 6 aan de respondent. Laat hem/haar de drie belangrijkste (max. 3 maar mag ook minder) aan u geven. Omcirkel voor elke voorwaarde een cijfer.

1= moet volgens respondent zeker vervuld worden

2= niet uitgekozen door respondent

		Voorwaarde?	
		Ja	Nee
1	minder migranten in de buurt	1	2
2	meer scholen in de buurt	1	2
3	betere scholen in de buurt	1	2
4	financiële steun om uw huis op te knappen	1	2
5	meer parken en pleintjes in de buurt	1	2
6	meer propere buurt	1	2
7	minder verkeersdruk	1	2
8	meer openbaar vervoer	1	2
9	meer en beter contact met de bureaus	1	2
10	Andere,	1	2
		
Indien geen enkele voorwaarde(n) uitgekozen:	Geen Mening	777	
	Weet niet	888	
	Geen antwoord	999	
	Niet van toepassing	0	

-
14. Gebeurt het wel eens dat u zich onveilig voelt in uw buurt? U kan antwoorden met "altijd", "vaak", "soms", "zelden" of "nooit".

Toon Antwoordkaart 7. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Altijd	1
Vaak	2
Soms	3
Zelden	4
Nooit	5
Weet niet	888
Geen antwoord	999

15. Ik ga nu enkele feiten of situaties noemen die in uw buurt kunnen voorkomen. Ik zou graag willen weten of u deze in uw buurt als een probleem ervaart of niet. U kan antwoorden met "helemaal wel", "eerder wel", "eerder niet" of "helemaal niet".

Toon Antwoordkaart 8. Omcirkel voor elke uitspraak een cijfertje tussen 1 & 4 of 777, 888, 999.

1= helemaal wel

2= eerder wel

3= eerder niet

4= helemaal niet

777= geen mening

888= weet niet

999= geen antwoord

0= niet van toepassing

1	Fietsendiefstal	1	2	3	4	777	888	999	0
2	Diefstal uit auto's	1	2	3	4	777	888	999	0
3	Agressief verkeersgedrag	1	2	3	4	777	888	999	0
4	Geluidsoverlast door verkeer (bv, auto's, trams, treinen, vliegtuigen)	1	2	3	4	777	888	999	0
5	Andere vormen van geluidsoverlast	1	2	3	4	777	888	999	0
6	Bedreiging	1	2	3	4	777	888	999	0
7	Bekladde muren en/of gebouwen	1	2	3	4	777	888	999	0
8	Overlast van groepen jongeren	1	2	3	4	777	888	999	0
9	Onaangepaste snelheid in het verkeer	1	2	3	4	777	888	999	0
10	Vrouwen en mannen die op straat worden lastiggevallen	1	2	3	4	777	888	999	0
11	Rommel op straat	1	2	3	4	777	888	999	0
12	Aanrijdingen	1	2	3	4	777	888	999	0
13	Vernieling van telefoongebouwen, bus- of tramhokjes	1	2	3	4	777	888	999	0
14	Inbraak in woningen of andere gebouwen	1	2	3	4	777	888	999	0
15	Geweld	1	2	3	4	777	888	999	0
16	Overlast verbonden aan druggebruik	1	2	3	4	777	888	999	0
17	Autodiefstal	1	2	3	4	777	888	999	0

16. Hoe vaak gebeurt het dat u ... (lees item voor). U kan antwoorden met "altijd", "vaak", "soms", "zelden" of "nooit".

Toon Antwoordkaart 7. Omcirkel voor elke uitspraak een cijfertje tussen 1 & 5 of 777, 888, 999, 0.

1= altijd

2= vaak

3= soms

4= zelden

5= nooit

777= geen mening

888= weet niet

999= geen antwoord

0= niet van toepassing

1	Bepaalde plekken in de buurt mijdt omdat u ze onveilig vindt	1	2	3	4	5	777	888	999	0
2	Vermijdt om open te doen voor onbekenden omdat u het niet veilig vindt	1	2	3	4	5	777	888	999	0
4	Waardevolle spullen wegbrengt naar een plaats die u veiliger vindt dan uw huis? (bv. Juwelen, geld naar een bankkluis)	1	2	3	4	5	777	888	999	0
5	Bij duisternis vermijdt om weg te gaan van huis?	1	2	3	4	5	777	888	999	0
6	Vermijdt uw kinderen ergens naartoe te laten gaan omdat u vreest voor hun veiligheid?	1	2	3	4	5	777	888	999	0

Het volgende vragenblok behandelt de activiteiten in uw buurt en uw deelname aan deze activiteiten.

17. Kent u de stedelijke dienst Opsinjoren? U kan antwoorden met ja of nee.

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja	1	
Nee	2	→ vraag 20
Weet niet	888	
Geen antwoord	999	

18. Hebt u tijdens het laatste jaar (sedert januari 2001) één of meerder keren deelgenomen aan activiteiten van de Opsinjoren? U kan antwoorden met “Ja, meerdere keren”, “Ja, één keer” of “nee”.

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja, meerdere keren	1
Ja, één keer	2
Nee	3
Weet niet	888
Geen antwoord	999
Niet van Toepassing	0

19. In welke mate bent u het eens met de volgende uitspraken over Opsinjoren? U kan antwoorden met “helemaal eens”, “eerder eens”, “eerder oneens” of “helemaal oneens”.

Toon Antwoordkaart 2. Omcirkel een cijfertje tussen 1 & 4 of 777, 888, 999.

1= Helemaal eens

2= Eerder eens

3= Eerder oneens

4= Helemaal oneens

777= Geen Mening

888= Weet niet

999= Geen antwoord

1	De activiteiten van Opsinjoren helpen de buurt gezelliger te maken	1	2	3	4	777	888	999
2	Bij Opsinjoren leer je de mensen uit je straat kennen.	1	2	3	4	777	888	999
3	De stad kan zijn geld beter aan andere dingen besteden	1	2	3	4	777	888	999
4	Opsinjoren brengt het stadsbestuur en de mensen dichter bij mekaar	1	2	3	4	777	888	999
5	Door de activiteiten van Opsinjoren ligt de buurt er properder bij	1	2	3	4	777	888	999

20. Ik ga nu een aantal vormen van tijdsbestedingen opnoemen. Kan u mij vertellen of u die activiteiten het voorbije jaar (sedert januari 2001) “nooit”, “een uitzonderlijke keer”, “een paar keer”, “ongeveer 1 keer per maand”, “meerdere keren per maand”, “wekelijks” of “meerdere keren per week” gedaan hebt?

Toon Antwoordkaart 9. Omcirkel voor elke vrijetijdsbesteding een cijfer tussen 1 & 7 of 777, 888, 999.

1= nooit

2= uitzonderlijke keer

3= een paar keer

4= ongeveer 1 keer per maand

5= meerdere keren per maand

6= wekelijks

7= meerdere keren per week

777= geen mening

888= weet niet

999= geen antwoord

1	Naar de bioscoop gaan	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
2	Naar toneel of cabaret gaan	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
3	Naar toneel of cabaret <u>in uw buurt</u> gaan	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
4	Naar een klassiek concert of een opera gaan	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
5	Naar een klassiek concert of een opera <u>in uw buurt</u> gaan	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
6	Een museum of tentoonstelling bezoeken	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
7	Een museum of tentoonstelling <u>in uw buurt</u> bezoeken	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
8	Sporten	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
9	Sporten <u>in uw buurt</u>	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
10	Muziek maken	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
11	Naar een popconcert gaan	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
12	Workshops volgen	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
13	Workshops volgen <u>in uw buurt</u>	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
14	Daguitstapjes	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
15	zen (inclusief weekend-uitstapjes)	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
16	Uitgaan (feesten, fuiven, party's, TD's, op café gaan)	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
17	Uitgaan (feesten, fuiven, party's, TD's, op café gaan) <u>in uw buurt</u>	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999

Vervolg: p. 16

1= nooit

2= uitzonderlijke keer

3= een paar keer

4= ongeveer 1 keer per maand

5= meerdere keren per maand

6= wekelijks

7= meerdere keren per week

777= geen mening

888= weet niet

999= geen antwoord

18	Cursussen of opleidingen volgen	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
19	Cursussen of opleidingen volgen <u>in uw buurt</u>	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
20	Vrijwilligerswerk	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
21	Vrijwilligerswerk <u>in uw buurt</u>	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
22	Winkelen	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999
23	Winkelen <u>in uw buurt</u>	1	2	3	4	5	6	7	777	888	999

Er volgen nu een aantal vragen over het stedelijk beleid en over de acties van de stad in deze buurt.

-
21. Kent u het “Stadskantoor Noord” of het “Wijkkantoor Borgerhout” (voor de inwoners van Borgerhout)? Het Stadskantoor Noord heette vroeger “Wijkkantoor Noord”.

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja	1	
Nee	2	→ vraag 25
Weet niet	888	
Geen antwoord	999	

-
22. Bent u al in Stadskantoor Noord of Wijkkantoor Borgerhout geweest?

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja	1	
Nee	2	→ vraag 24
Weet niet	888	
Geen antwoord	999	
Niet van Toepassing	0	

23. Wat was de reden of redenen van uw bezoek aan Stadskantoor Noord? U kan uit de lijst op Antwoordkaart 12 de reden of redenen kiezen.

Toon Antwoordkaart 12. Omcirkel voor elke reden het cijfer 1 of 2. Respondent mag meerdere redenen (max 7) kiezen.

		Reden?	
		Ja	Nee
1	Het vragen van informatie en advies over kinderbijslag, klusjesdiensten, studietoelagen, belastingen, verzekeringen of nutsvoorzieningen	1	2
2	Het vragen van informatie over de stad, het district of de wijk	1	2
3	Om deel te nemen aan een hoorzitting of informatievergadering	1	2
4	Om informatie te vragen over cultuur, sport, onderwijs, ...	1	2
5	Om vuilniszakken of grabbelpas te kopen	1	2
6	Omwille van regelingen betreffende de burgerlijke stand (geboorte, overlijden, huwelijk-samenwoning-echtscheiding, identiteitskaart en reispas, nationaliteit, wonen, 60 +, andersvaliden, militie, officiële documenten...)	1	2
7	Andere,	1	2
Indien geen enkele reden(en) voor bezoek gekozen:		Geen mening	777
		Weet niet	888
		Geen antwoord	999

24. In welke mate bent u het eens met de volgende uitspraken over het stadskantoor of wijkkantoor? U kan antwoorden met "helemaal eens", "eerder eens", "eerder oneens" of "helemaal oneens".

Toon Antwoordkaart 2. Omcirkel een cijfertje tussen 1 & 4 of 777, 888, 999.

1= Helemaal eens

2= Eerder eens

3= Eerder oneens

4= Helemaal oneens

777= Geen Mening

888= Weet niet

999= Geen antwoord

1	Ik kan bij het stadskantoor of wijkkantoor terecht met alle mogelijke vragen over officiële documenten	1	2	3	4	777	888	999
2	Ik kan bij het stadskantoor of wijkkantoor terecht met alle mogelijke vragen over de stadsdiensten	1	2	3	4	777	888	999
3	Het stadskantoor of wijkkantoor brengt het stadsbestuur dichterbij mij	1	2	3	4	777	888	999
4	Ik kan bij het stadskantoor of wijkkantoor terecht als ik mijn mening over de buurt kwijt wil	1	2	3	4	777	888	999

25. Hierna volgen een aantal uitspraken over de inspanningen van de stad voor de buurt. U kan telkens antwoorden of u “helemaal eens”, “eerder eens”, “eerder oneens” of “helemaal oneens” bent.

Toon Antwoordkaart 2. Omcirkel voor elke uitspraak een cijfertje tussen 1 & 4 of 777, 888, 999.

1= Helemaal eens

2= Eerder eens

3= Eerder oneens

4= Helemaal oneens

777= Geen Mening

888= Weet niet

999= Geen antwoord

1	Ik krijg te weinig informatie van de stad Antwerpen	1	2	3	4	777	888	999
2	Ik heb inspraak bij de plannen van het stadsbestuur voor deze buurt	1	2	3	4	777	888	999
3	Het stadsbestuur investeert volgens mij <u>voldoende</u> middelen in de buurt	1	2	3	4	777	888	999
4	De stad heeft volgens mij <u>genoeg</u> aandacht voor de problemen van deze buurt	1	2	3	4	777	888	999
5	De stad creëert volgens mij <u>voldoende</u> ruimte voor kinderen en jongeren	1	2	3	4	777	888	999
6	Ik vind dat de straten, pleinen, parken en plantsoenen <u>slecht</u> onderhouden worden door de stad	1	2	3	4	777	888	999
7	Ik denk dat het stadsbestuur <u>begaan</u> is met de verkeersveiligheid in de stad	1	2	3	4	777	888	999
8	Ik vind dat het openbaar vervoer <u>te weinig</u> aandacht krijgt van de stad	1	2	3	4	777	888	999
9	De stedelijke diensten <u>zorgen</u> volgens mij voor de veiligheid van de bevolking	1	2	3	4	777	888	999
10	Ik denk dat de administratieve dienstverlening van de stad <u>goed</u> werkt	1	2	3	4	777	888	999
11	Ik vind dat de stad een <u>grote</u> bekendheid en uitstraling heeft	1	2	3	4	777	888	999
12	Volgens mij moet het stadsbestuur voor <u>betere</u> welzijns- en gezondheidsvoorzieningen zorgen	1	2	3	4	777	888	999
13	Ik vind dat het stadsbestuur <u>meer</u> werkgelegenheid moet aantrekken	1	2	3	4	777	888	999
14	De financiën van de stad worden volgens mij <u>niet goed</u> beheerd	1	2	3	4	777	888	999
15	Ik denk dat het stadsbestuur <u>meer</u> aandacht moet hebben voor armoede en uitsluiting	1	2	3	4	777	888	999

26. Op welke onderstaande terreinen dient de overheid zich te concentreren om de leefbaarheid van de stad te verbeteren? Kies uit de volgende lijst de - voor u - drie belangrijkste taken door de kaartjes waarop die taken staan aan mij te geven.

Geef de 16 antwoordkaartjes met nummer 13 aan respondent en laat hem er drie uit kiezen. Duidt voor elk onderwerp uit onderstaande lijst aan of de respondent het gekozen heeft (=1) of niet (=2). Er mag maximum 3 keer 1 aangeduid worden.

		Gekozen?	
		Ja	Nee
1	Verbetering kwaliteit van de woningen	1	2
2	Aantrekkelijk maken voor jonge gezinnen om in de stad te komen wonen	1	2
3	Onderhoud, aantrekkelijkheid en netheid van straten, pleinen en plantsoenen	1	2
4	Meer mogelijkheden om te winkelen	1	2
5	Meer werkgelegenheid aantrekken	1	2
6	Betere vrijetijdsvoorzieningen voor jongeren	1	2
7	Het sociaal leven in wijken en buurten bevorderen	1	2
8	Betere administratieve dienstverlening	1	2
9	Betere welzijns- en gezondheidsvoorzieningen	1	2
10	Grotere toegankelijkheid en betere bereikbaarheid door het bevorderen van het openbaar vervoer	1	2
11	Beveiligingsmaatregelen tegen vandalisme en inbraak	1	2
12	Betere integratie van vreemdelingen	1	2
13	De bekendheid/uitstraling van de stad o.a. via promotie van het toerisme e.d.	1	2
14	De verkeersveiligheid voor zwakke weggebruikers (fietsers en voetgangers)	1	2
15	Meer aandacht voor armoede en uitsluiting	1	2
16	Andere,	1	2
Indien geen enkele taak (taken) uitgekozen:		Geen Mening	777
		Weet niet	888
		Geen antwoord	999

Er volgen tenslotte nog enkele vragen over uzelf.

27. In welk jaar bent u geboren? We vragen enkel uw geboortejaar.

Vul het geboortejaar in op de stippellijn. Indien "weet niet" vul je 888 in, indien "geen antwoord" 999.

Geboortejaar

28. Wat is uw geslacht?

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Man	1
Vrouw	2
Weet niet	888
Geen antwoord	999

29. Wat is uw huidige burgerlijke staat?

Toon Antwoordkaart 14. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Gehuwd	1
Ongehuwd	2
Samenwonend	3
Wettelijk gescheiden	4
Feitelijk gescheiden	5
Weduwe/weduwnaar	6
Andere,	7
.....	
Weet niet	888
Geen antwoord	999

30. Woont u alleen?

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja	1	→ vraag 33
Nee	2	
Weet niet	888	
Geen antwoord	999	

31. Met wie woont u samen? U mag meerdere antwoorden geven.

Toon Antwoordkaart 15. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord/de antwoorden.

Met uw kinderen of kinderen van de partner	1
Met partner	2
Met uw ouders	3
Met uw schoonouders	4
Met broer(s) of zus(sen)	5
Met andere familieleden	6
Met vrienden	7
Met anderen,	
.....	8
.....	
Weet niet	888
Geen antwoord	999
Niet van Toepassing	0

32. Hoeveel thuiswonende kinderen hebt u? Het gaat hier zowel om uw eigen kinderen als om andere kinderen voor wie u zorgt en die bij u wonen.

Vul het aantal thuiswonende kinderen in op de stippellijn. Indien "weet niet" vul je 888 in, indien "geen antwoord" 999.

Aantal

33. Wat is uw moedertaal?

Toon Antwoordkaart 16. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Nederlands	1
Frans	2
Italiaans	3
Turks	4
Berber	5
Arabisch	6
Spaans	7
Duits	8
Russisch	9
Andere,	10
Weet niet	888
Geen antwoord	999

34. Wat is de moedertaal van uw moeder?

Toon Antwoordkaart 16. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Nederlands	1
Frans	2
Italiaans	3
Turks	4
Berber	5
Arabisch	6
Spaans	7
Duits	8
Russisch	9
Andere,	10
Weet niet	888
Geen antwoord	999

35. Wat is de moedertaal van uw vader?

Toon Antwoordkaart 16. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Nederlands	1
Frans	2
Italiaans	3
Turks	4
Berber	5
Arabisch	6
Spaans	7
Duits	8
Russisch	9
Andere,	10
Weet niet	888
Geen antwoord	999

36. Wat is uw nationaliteit?

Toon Antwoordkaart 17. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord. Indien "dubbele nationaliteit" of "andere": opschrijven wat respondent antwoordt.

Belgisch	1
Nederlands	2
Italiaans	3
Turks	4
Marokkaans	5
Spaans	6
Russisch	7
Dubbele nationaliteit, welke?	8
.....	
Andere,.....	9
.....	
Weet niet	888
Geen antwoord	999

37. Tot welke leeftijd bent u naar school geweest?

Inclusief leercontract. Noteer de leeftijd op de stippellijn. Indien "weet niet" vul je 888 in, indien "geen antwoord" 999.

Leeftijd

38. Wat is uw hoogst behaalde diploma?

Toon Antwoordkaart 18. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Geen Diploma	1
Lager onderwijs	2
Lager secundair onderwijs	3
Hoger secundair onderwijs	4
Hoger onderwijs van het korte type	5
Hoger onderwijs van het lange type	6
Universitair onderwijs	7
Waar ik naar school ging was er een ander schoolstelsel	8
Weet niet	888
Geen Antwoord	999

39. Verricht u momenteel betaald werk? Of hebt u ooit betaald werk verricht? Onder "betaald werk" rekenen wij ook "interim-werk", "parttimewerk" en "zwart werk" (klusjes, poetsen, tuinieren, ...).

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja, ik werk nu	1	→ vraag 41
Ja, ik heb ooit betaald werk verricht	2	
Nee	3	→ vraag 46
Weet niet	888	
Geen antwoord	999	

42. Werkt (werkte: indien niet meer werken maar ooit wel betaald werk verricht, gaat deze vraag over het laatst uitgevoerde werk) u in de privé-sector of bij de overheid?

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Privé-sector	1
Bij de overheid	2
Weet niet	888
Geen antwoord	999

43. Werkt (werkte: indien niet meer werken maar ooit wel betaald werk verricht, gaat deze vraag over het laatst uitgevoerde werk) u als bediende, arbeider of ambtenaar?

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Als bediende	1
Als arbeider	2
Als ambtenaar	3
Weet niet	888
Geen antwoord	999

44. Voert (voerde: indien niet meer werken maar ooit wel betaald werk verricht, gaat deze vraag over het laatst uitgevoerde werk) u uw werk uit in de eigen buurt? Met buurt bedoelen we de straat waarin u woont en de straten eromheen.

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja	1	→ vraag 46
Nee	2	
Weet niet	888	
Geen antwoord	999	
Niet van toepassing	0	

45. Voert (voerde: indien niet meer werken maar ooit wel betaald werk verricht, gaat deze vraag over het laatst uitgevoerde werk) u uw werk uit in "Groot- Antwerpen"?

("Groot-Antwerpen" is het centrum van de stad+Berendrecht, Zandvliet en Lillo + Ekeren + Merksem + Deurne + Borgerhout + Berchem + Wilrijk + Hoboken). Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja	1
Nee	2
Weet niet	888
Geen antwoord	999
Niet van Toepassing	0

→ vraag 47

46. Wat doet u op dit moment indien u geen betaald werk verricht?

Toon Antwoordkaart 20. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

U bent ...

gepensioneerd (brugpensioen, prepensioen)	1
huisvrouw/-man	2
student (volgt volledig dagonderwijs)	3
arbeidsongeschikt	4
niet werkzoekende, werkloze	5
werkzoekende, werkloze	6
U leeft van een OCMW-steun of bestaansminimum	7
U doet iets anders, (verduidelijk)	
.....	8
.....	
Weet niet	888
Geen antwoord	999
Niet van Toepassing	0

47. Er volgt nu een lijst met soorten verenigingen. Kan u voor elke soort vereniging aanduiden of u er "geen lid", "passief lid" (lidgeld betalen maar niet deelnemen aan activiteiten), "actief lid" (deelnemen aan activiteiten) of "bestuurslid" (activiteiten organiseren) van bent?

Toon Antwoordkaart 21. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

1= geen lid

2= passief lid

3= actief lid

4= bestuurslid

888= weet niet

999= geen antwoord

0= niet van toepassing

1	Een vereniging die mensen groepeerd die anderen (gehandicapten, bejaarden, kansarmen, ...) helpen	1	2	3	4	888	999	0
2	Een jeugdvereniging, jeugdbeweging of jeugdclub	1	2	3	4	888	999	0
3	Een milieu- of natuurvereniging	1	2	3	4	888	999	0
4	Een cultuurvereniging (toneel, muziek, literatuur, ...)	1	2	3	4	888	999	0
5	Een socio-culturele vereniging (vrouwenbeweging, KWB, ...)	1	2	3	4	888	999	0
6	Een sportvereniging	1	2	3	4	888	999	0
7	Een politieke vereniging of partij	1	2	3	4	888	999	0
8	Een religieuze of kerkelijke vereniging	1	2	3	4	888	999	0
9	Een wijk- of buurtcomité	1	2	3	4	888	999	0
10	Een vereniging die ijvert voor de verbetering van het lot van anderen	1	2	3	4	888	999	0
11	Een vakbond, middenstandsorganisatie, beroepsvereniging of een organisatie van werkgevers of zelfstandigen	1	2	3	4	888	999	0
12	Een gemeentelijk adviesraad/ schoolraad/ ...	1	2	3	4	888	999	0
13	Een andere vereniging, (verduidelijk)	1	2	3	4	888	999	0

48. Op welke manier komen u en uw gezin op dit ogenblik rond met uw maandelijks huishoudelijk inkomen? U kan antwoorden met “zeer moeilijk”, “moeilijk”, “met enige moeilijkheden”, “vrij makkelijk”, “makkelijk” of “zeer makkelijk”.

Toon Antwoordkaart 22. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Zeer moeilijk	1
Moeilijk	2
Met enige moeilijkheden	3
Vrij makkelijk	4
Makkelijk	5
Zeer makkelijk	6
Geen mening	777
Weet niet	888
Geen antwoord	999

49. Hebt u het soms moeilijk om uw behoeften te dekken voor voedsel, kleding, verwarming, dokterskosten, tandarts?

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja	1
Nee	2
Weet niet	888
Geen antwoord	999
Niet van Toepassing	0

50. Hebt u in de loop van de voorbije 12 maanden (sedert januari 2001) een deel van uw inkomen kunnen sparen? Antwoord met “ja” of “nee”.

Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Ja	1
Nee	2
Geen Mening	777
Weet niet	888
Geen antwoord	999

51. Mag ik u vragen naar het inkomen van uw gezin. Onder gezin verstaan we de mensen die met u onder één dak wonen, en met wie u uw financiën deelt. Kunt u me zeggen hoe hoog het gezamenlijk netto maand inkomen is. Dus hoeveel uw gezin in totaal per maand ter beschikking heeft. Hou niet alleen rekening met het hoofd inkomen, maar ook met het inkomen van andere gezinsleden, bijverdiensten, uitkeringen, kinderbijslag en dergelijke meer. U kan gebruik maken van volgende antwoordkaart.

Toon Antwoordkaart 23. Omcirkel het cijfertje achter het antwoord.

Minder dan 20 000 bef per maand	1
Tussen 20 000 bef en 39 999 bef per maand	2
Tussen 40 000 bef en 59 999 bef per maand	3
Tussen 60 000 bef en 79 999 bef per maand	4
Tussen 80 000 bef en 99 999 bef per maand	5
Meer dan 100 000 bef per maand	6
Weet niet respondent is niet op de hoogte van de financiën van het gezin	7
Geen mening	777
Weet niet	888
Geen antwoord	999

52. Hebt u nog opmerkingen? Vragen? Zijn er nog belangrijke opmerkingen over uw buurt waar wij niet naar gevraagd hebben?

.....

.....

.....

.....

.....

Noteer einduur van het interview

			Uur
--	--	--	-----

			Minuten
--	--	--	---------